

Travel & Trading

ZAPRASZA DO

NOWEGO BIURA

W MISSISSAUGA

35 King St. E., Unit 15

(w pobliżu Dundas i Hurontario)

TRAVEL

279-4331

- Bilety lotnicze
- Wakacje, sanatoria
- Hotele, samochody
- Ubezpieczenia
- Konta dewizowe
- Przekazy pieniężne
- Paczki

TRADING

279-3665

Każdy klient nowego biura bierze udział
w losowaniu cennych nagród

(szczegóły na miejscu)

NO. 194 • AUGUST 29, 1991

\$1.75 (\$ 1.64 + 11 CENTS GST)

ECHO

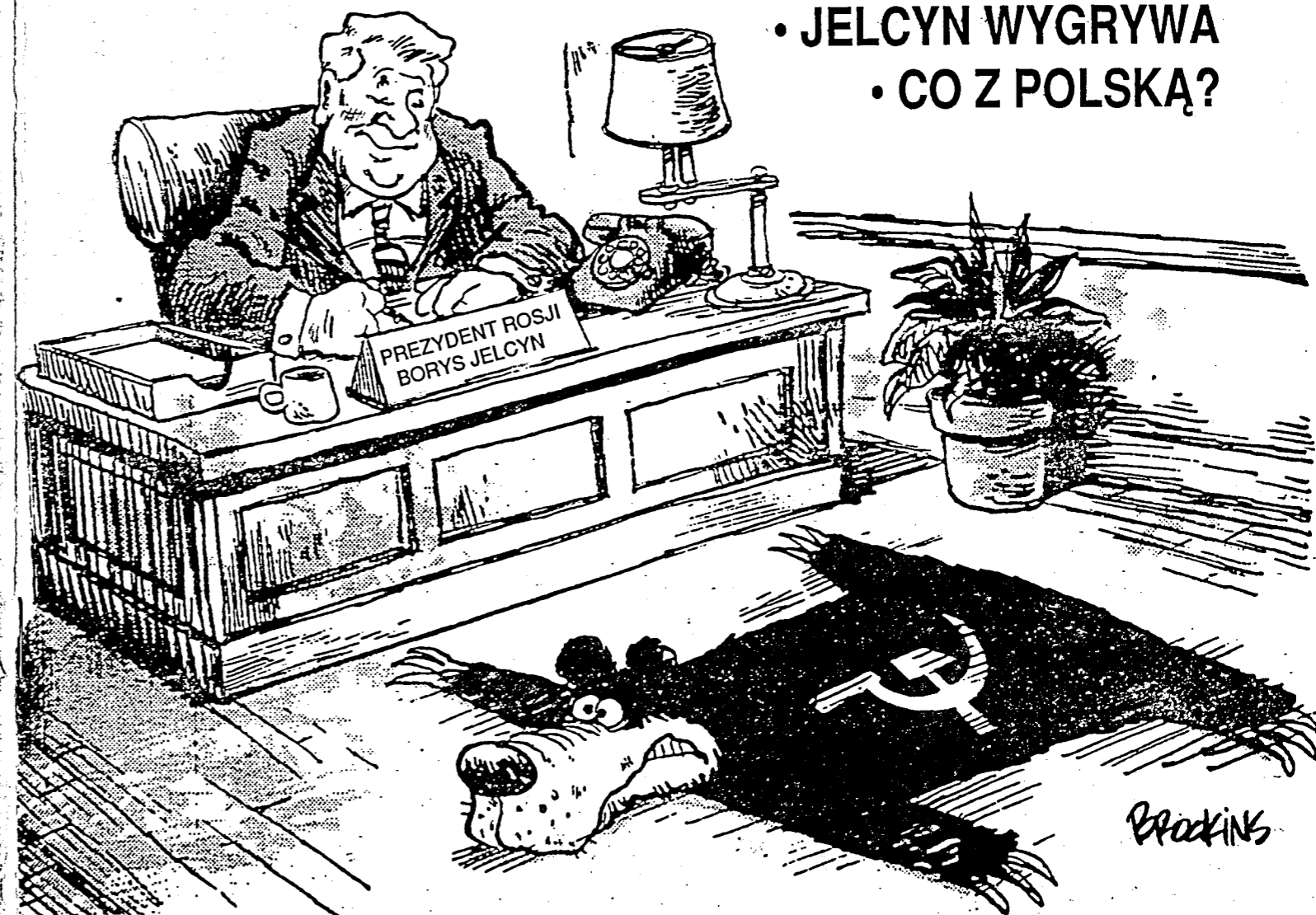
NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

KRES SOWIECKIEGO IMPERIUM

• REPUBLIKI OGŁASZAJĄ NIEPODLEGŁOŚĆ

• JELCYN WYGRYWA

• CO Z POLSKĄ?

TYLKO W ECHU!

Korespondencja z Moskwy • Pieniądz robi pieniądz • Jak załatwić pozwolenie na pracę? - Regulamin i wzór listu.

POLONIA LATA LOTem

Informacje i rezerwacje

TORONTO TEL. 236-4242
1-800-668-5928

MONTREAL TEL. 844-2674
1-800-361-9071

ZAPRASZAMY DO KLASY BUSINESS
W NASZYCH SAMOLOTACH

BOEING 767

POLSKIE LINIE LOTNICZE

LOT

ECHO

NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

WYDAWCY: Grażyna i Zbigniew Farmus

Redaktor naczelny: Grażyna Farmus

REDAKTORZY:

Zbigniew Farmus	- Świat, Kanada, Polska
Leszek Szaruga (Niemcy)	- Z dystansu
Karolina Jankowska	- Lekture nieobojętne
Hania Sokolska	- Imigracja
dr Krzysztof Ostaszewski (USA)	- Pokochać kapitalizm
dr Lidia Dobosz	- Zdrowie
Halina Baranowska	- Życie nie umierać
Elżbieta Wolska	- Polak nie zginie
Janusz Pietrus	- Film

WSPÓLPRACUJĄ:

Wiesława Czapińska (Polska), Jan Rulewski (Polska), Ryszard Łada (Polska), Andrzej Kobos, Andrzej Stawicki, Stanisław Siekanowicz, Nina Geysztor-Zawirska, Wacław Liebert, Andrzej Werbel, Stanisław Dubiski, Miłosz Aleksander F., Adam Tomaszewski, Iwona Majewska, A. Nike Mineyko, Wojciech Wojnarowicz, Jerzy Zieleniewski (ZSSR), Krystyna Niepokólczycka-Weber (Austria, Europa Zach.), Kazimierz Wodziński (Bliski Wschód), Jerzy Skoryna (Meksyk, Ameryka Łacińska), Marek Janik (RPA, Afryka)

Skład, łamanie: Olimpia Orlewicz

Przedstawiciel działu reklamy: Krzysztof Drożdż

Druk: Związkowiec. Okładka: Futura Graphics

ECHO schodzi do druku w środę przed południem. Numer zamknięty jest we wtorek o godz. 5 po poł. Pismo ukazuje się w sklepach w środę i w czwartek. Regularnie dostarczane na pocztę do wydziału II klasy pocztowej po selekcji, w czwartek. Opóźnienia w dostawach prenumeraty nie wynikają z naszej winy. Wszystkie reklamacje, zmiany adresów i zamówienia prenumerat przyjmujemy na piśmie. Inne informacje - maszyna. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść ogłoszeń i komunikatów. Materiałów nie odsyłamy.

ADRES

51A Thistle Down Blvd., Rexdale, Ont. M9V 4A6, Canada

POCZTOWY:

TEL. (416) 747-6034, FAX: (416) 748 8046

ADVERTISEMENTS:

\$7 per column, Special: minimum 3 months' display (12 issues) 1 col. - 1 1/2 inch. \$75.00, 2 col. - 1 1/2 inches \$150.00, 2 col. - 3 inches \$290.00, photo extra \$5.00. Full page special rate \$200.00, half page \$130.00, back cover \$450.00, in. cover \$250. Add 7% GST to all prices.

GST

R120882998

SUBSCRIPTION

Półroczna \$32 + 7% GST \$2.24 = \$34.24, roczna \$56 + 7% GST \$3.92 = \$59.92,

PRENUMERATA:

dla nowo przybyłych bezpłatnych 12 numerów.

Zagraniczna półroczna \$35 US, roczna \$60 US, lotnicza 100% więcej.

Prenumerata dostarczana na pocztę w każdy czwartek.

Second Class Registration Number 7631 Postage Paid At Toronto

U W A G A N O W O P R Z Y B Y L I I

BEZPŁATNA, 3-MIESIĘCZNA PRENUMERATA NA ZAGOSPODAROWANIE
DLA KAŻDEGO NOWO PRZYBYŁEGO

(obecnie przyjmujemy zgłoszenia osób przebywających do 2 lat w Kanadzie, które nigdy nie otrzymały bezpłatnej prenumeraty ECHA)

Zgłoszenia przyjmujemy wyłącznie listownie. Proszę podać imię, nazwisko, adres wraz z kodem pocztowym oraz czas pobytu w Kanadzie.

Okres oczekiwania na bezpłatną prenumeratę według kolejności zgłoszeń.

TEN CZAS TERAZ NADSZEDŁ

Oświadczenie ministra spraw zagranicznych RP Krzysztofa Skubiszewskiego.

(...) Dokonujący się w ZSSR przełom dotyczy także pozycji politycznej i prawnej republik oraz ich stosunków z państwami obcymi.

Przypomnieć należy, iż od dłuższego czasu rząd RP konsekwentnie prowadzi politykę nawiązywania i rozbudowy stosunków z republikami, zwłaszcza sąsiednimi. Ostatnie wydarzenia w ZSSR potwierdziły pełną zgodność tej polityki z przemianami następującymi u naszej wschodniej ściany.

Polska była pierwszym państwem, które ułożyło swe stosunki z rosyjską federacyjną republiką podpisując z tym państwem 16 października 1990 r. w Moskwie deklarację o przyjaźni i dobrosąsiedzkiej współpracy. Stosunki obu państw opierają się w szczególności na wzajemnym poszanowaniu suwerenności. Oba państwa zapowiedziały nawiązanie stosunków dyplomatycznych i konsularnych deklaracją z 1990 r. Dowodzi to dalekowzroczności w polityce obu państw. Jej postanowienia i bogaty program współpracy nabierają dziś szczególnej aktualności.

Jako sąsiad Ukrainy Polska z żywym zainteresowaniem przyjęła do wiadomości fakt proklamowania niepodległości tej republiki przez jej Radę Najwyższą w dniu 24 sierpnia br. oraz zapowiedź przyszłego referendum w tej sprawie. W podpisanej przez ministrów spraw zagranicznych RP i Ukrainy w dniu 13 października

1990 r. w Kijowie deklaracji o zasadach i podstawowych kierunkach rozwoju stosunków polsko-ukraińskich mowa jest o wzajemnym traktowaniu się przez oba państwa jako suwerenne oraz o niezbywalnym prawie Ukrainy do swobodnego określenia jej pozycji wewnętrznej i zewnętrznej. Tak więc od dawna Polska zajmuje stanowisko uznające niepodległościowe dążenia Ukrainy. Ustanowienie stosunków konsularnych jest już uzgodnione, a nawiązanie stosunków dyplomatycznych jest przedmiotem konsultacji.

Polska zajmuje życzliwe stanowisko również wobec aspiracji narodu białoruskiego. Polska liczy na rychłe podpisanie polsko-białoruskiej deklaracji o wzajemnych stosunkach.

Co się tyczy państw bałtyckich, to biorąc pod uwagę ostatnie deklaracje Litwy, Łotwy i Estonii w sprawie ich niepodległości, rząd Rzeczypospolitej Polskiej wyraża gotowość nawiązania z tymi republikami normalnych stosunków między państwowymi. Ta decyzja rządu RP oznacza, iż Polska uznaje państwowość i rząd każdej z trzech republik bałtyckich z wszystkimi skutkami wynikającymi z prawa międzynarodowego.

Stosunki Polski z Litwą, Łotwą i Estonią zostały tragicznie przerwane przez II wojnę światową. W 1940 r. rząd RP nie uznał aneksji republik. W dniu 25 września 1989 r. w ONZ polski minister spraw zagranicznych złożył oświadczenie uznające umowy niemiecko-sowieckie z lat 1939-1941

i dotyczące państw trzech (w tym Polski i Republik Bałtyckich) za nieważne od początku jako sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi normami prawa międzynarodowego oraz wcześniej zawartymi międzynarodowymi traktatami międzynarodowymi.

Po akcie Rady Najwyższej Litwy z 11 marca 1990 r. o przywróceniu niepodległości państwa Polska rozwijała i do dnia dzisiejszego rozwija stosunki z Litwą w różnych dziedzinach. W licznych oświadczeniach Polska popierała aspiracje wszystkich trzech republik bałtyckich.

W podpisanej przez ministra spraw zagranicznych RP i Łotwy w dniu 13 czerwca br. w Warszawie deklaracji o przyjaźni i współpracy Polska stwierdza swe poszanowanie dla suwerenności i terytorialnej całości Łotwy. Oba państwa zapowiadają wznowienie stosunków dyplomatycznych i konsularnych w odpowiednim czasie. Ten czas teraz nadszedł w stosunkach z wszystkimi trzema republikami, należy oczekiwać koniecznego przełomu w stosunkach pomiędzy rządem ZSSR a Republikami Bałtyckimi.

Z uwagi na zaawansowane rozmowy prowadzone od dłuższego czasu Polska jest gotowa do podpisania stosownych deklaracji także z Estonią i Litwą, z tym ostatnim państwem - przy zagwarantowaniu szerokich praw i swobód polskim mieszkańcom ziemi wileńskiej.

KORESPONDENCJA Z MOSKWY
JERZEGO ZIELENIEWSKIEGO

IMPERIUM W KONWULSJACH

JAKOWLEW
OSTRZEĞŁ
GORBACZOWA
I JELCYNA
O RYCHŁYM
PRZEWROCIE

W poniedziałek 19 sierpnia jeszcze przed siódmą rano obudził mnie

Aleksander Jakowlew

telefon. Mój przyjaciel rzucił krótko rozszalałym głosem: "Sukinsyny wprowadziły stan wojenny. Wpadnij do nas. Jak najszybciej, bo nie wiadomo jak to będzie za chwilę wyglądało na ulicach". Wciągając spodnie mój rozespany mózg wyprodukował dwie myśli: stan wojenny a działające telefony, oraz drugą bardziej osobistą, mniej więcej w tym samym czasie przed 23 laty byłem postawiony na nogi przez politruka, który wyciągnął cały garnizon na plac apelowy i oznajmił, że dzisiaj wojska sprzymierzone Układu Warszawskiego wkroczyły do Czechosłowacji w związku z czym nasza jednostka została postawiona w stan pełnej gotowości bojowej (po 5 dniach stan odwołano i na szczęście do Czechosłowacji jednostka nie pojechała).

Do domu przyjaciela doszedłem plechotą bez żadnych przeszkód. Na ulicach nie zauważyłem niczego podejrzanego. Żadnych patroli pieszych, żadnych czolgów i transporterów. Ludzie jak zwykle spieszyl się do pracy. Może byli bardziej przestraszeni niż zwykle. Po drodze przypomniałem sobie, że trzy dni temu były ambasador sowiecki w Kanadzie, były członek biura politycznego i były bliski współpracownik Gorbaczowa Aleksander Jakowlew rzucił legitymację partyjną i ostrzegł, że wpływowa grupa stalinistów planuje przewrót, który może nastąpić w dniach. Ale przecież o przewrocie mówiło się w Moskwie od co najmniej 2 lat. We wrześniu i październiku

Dokończenie na str. 14

many proces dezintegracji ZSSR (nasza korespondencja z Moskwy na str. 3).

• Przewrót w Związku Sowieckim nie powiódł się. Jeden z zamachowców popełnił samobójstwo bądź został zamordowany (Pugo), pozostali znajdują się w więzieniu. Prezydent Gorbaczow powrócił do Moskwy i objął urzędowanie na stanowisku prezydenta ZSSR. Zrezygnował natomiast ze stanowiska sekretarza generalnego partii komunistycznej, zalecając komitetowi centralnemu i partii samorozwiązanie. Ogłosił szereg dekretów zgodnie z którymi uległ konfiskacie majątek partii komunistycznej, a działalność partyjna została zakazana w KGB, siłach zbrojnych i instytucjach państwowych. Mianował także premiera Rosji Siłajewa tymczasowym premierem ZSSR oraz szefem komisji odpowiedzialnej za reformy ekonomiczne i utworzenie przyszłego rządu. Wraz z prezydentem Rosji Jelcynem podpisał dekret stwierdzający, że gdyby jeden z prezydentów - Rosji lub ZSSR - z jakichś powodów nie mógł pełnić swych funkcji przejdą one automatycznie na drugiego. W wielu wypowiedziach Gorbaczow obarczył samego siebie częściową winą za przewrót (mianowanie niewłaściwych osób oraz lekceważenie ostrzeżeń o przewrocie). W wystąpieniu na forum Rady Najwyższej ZSSR Gorbaczow powiedział, że wie iż kilka ostatnich dni uczyniły z kraju całkowicie inny Związek Sowiecki. Opowiedział się za wolnymi wyborami prezydenckimi, nową konstytucją dla ZSSR, nowym układem związkowym i jak najszybszym przejściem do gospodarki wolnorynkowej. Wezwał do jedności i uratowania przeżywającego ciężki kryzys Związku Sowieckiego. Zagroził rezygnacją z urzędu prezydenta, jeżeli nie zostanie powstrzy-

• Prezydent Rosji Jelcyn wyrósł na główną postać polityczną w obecnym ZSSR. Większość wydanych w ostatnich dniach przez Gorbaczowa dekretów było dekretami zażądany mi bądź wprost narzuconymi Gorbaczowowi przez Jelcyna. Jelcyn uznał niepodległość republik bałtyckich i prawo republik do samostanowienia, ale podkreślił, że Federacja Rosyjska ma prawo korekty granic w stosunku do każdej graniczącej z nią odrywającej się republiki. Jelcyn zaznaczył także, że Rosja nie zezwoli na secesję republik zabierających z sobą terytoria zamieszkałe w większości przez Rosjan. Prezydent Kazachstanu Nazarbajew powiedział, że stanowisko Rosji w sprawie granic między republikami i mniejszości rosyjskich w innych republikach może doprowadzić do poważnego konfliktu. Doradca Jelcyna Paweł Woszczanow powiedział, że w grę może wchodzić północne terytorium Kazachstanu, Donbas na Ukrainie i region krymski. Jeżeli republiki te - podkreślił Woszczanow - zawrą nowe układy o związku z Rosją sprawa granic nie będzie stanowiła problemu. Prezydent Rosji Jelcyn podkreślił także, że Rosja przejmie pełną kontrolę nad bronią nuklearną rozmieszczoną w republikach w przypadku secesji republik.

• Prezydent Kazachstanu Nazarbajew powiedział na forum parlamentu sowieckiego po wystąpieniu Gorbaczowa pragnącego uratować Związek Sowiecki, że nie widzi najmniejszej potrzeby istnienia władzy centralnej, gdyż ZSSR właśnie dogorywa i jego ostateczna śmierć jest już przesądzona. Na miejsce starego ZSSR może się pojawić tylko "wolny związek suwerennych państw". Do niedawna powiedział Nazarbajew planowaliśmy podpisać umowy związkowej mówiącej o przekształceniu ZSSR w państwo federacyjne z ograniczoną władzą centralną i włączyła autonomię republik. W świetle niedawnych wy-

darzeń formuła ta jest już przestarzała. Nazarbajew wyraził pewność, iż nie widzi powodów, aby do wolnego związku suwerennych państw egzystujących głównie w oparciu o współpracę ekonomiczną nie chciały przystąpić poszczególne wolne republiki, włącznie z republikami bałtyckimi. Prezydent Armenii Petrosjan powiedział, że przewrót zmienił wszystko. Stare formuły już nie obowiązują, władza centralna popełniła samobójstwo.

W dniach przewrotu niepodległość ogłosiły Łotwa i Estonia. Po upadku przewrotu niepodległość ogłosiły Białoruś, Ukraina i Moldawia. Wkrótce niepodległość ma ogłosić Uzbekistan. Zdaniem wielu polityków w ZSSR i na świecie niebawem nastąpi całkowita dezintegracja Związku Sowieckiego.

• Kraje EWG uznały niepodległość Litwy, Łotwy i Estonii. Brytyjski minister spraw zagranicznych Hurd powiedział, że uznanie przez EWG niepodległości republik bałtyckich nie oznacza, iż wkrótce EWG uzna niepodległość innych republik ZSSR. Hurd zwrócił uwagę na szczególną sytuację republik bałtyckich, które były niepodległymi państwami w okresie pomiędzy I i II wojną światową, a ich aneksja przez ZSSR w 1940 roku przez państwa zachodnie nie była uznana. Niepodległość Litwy, Łotwy i Estonii uznały także inne państwa europejskie. Sygnały płynące z Waszyngtonu pozwalają przypuszczać, że wkrótce niepodległość republik bałtyckich uznają Stany Zjednoczone.

• Na terenie wielu republik sowieckich partia komunistyczna została zdelegalizowana, a jej majątek skonfiskowany. Budynki i pomieszczenia partyjne są zaplombowane, a specjalne komisje zabezpieczają archiwa i dokumenty partyjne. Lokalni przywódcy partyjni staną przed komisjami weryfikującymi ich postawy wobec przewrotu.

• Chorwacja przedstawiła kolegialnemu urzędowi prezydenta Jugosławii ultimatum według którego armia federalna powinna wycofać

swe jednostki z Chorwacji do końca tego miesiąca. Prezydent Chorwacji Tudjman zażądał także wycofania z Chorwacji wszystkich oddziałów serbskich. Prezydium Jugosławii odrzuciło te żądania. Prezydent Tudjman powiedział, że Chorwacja zdążyła się już przygotować do wojny i jeśli nieprzyjaciel nie wycofa się wszyscy Chorwaci przystąpią do wojny z okupantem. Według źródeł rządowych w Zagrzebiu od ogłoszenia rozejmu w dniu 7 sierpnia w nieustających walkach poniosło śmierć ponad 400 osób. Ostatnio walki narastają. Włączone do nich zostało lotnictwo federalne, które bombarduje pozycje chorwackie. Przypuszcza się, że 1 września w Chorwacji rozpocznie się intensywna wojna. Jak na razie armia federalna i oddziały nacjonalistów serbskich opanowują coraz więcej terenów kontrolowanych przez chorwackich gwardzistów. Węgry podały, że narasta fala uchodźców z Jugosławii. W tej chwili jest już ponad 10 tysięcy uciekinierów.

• Filipiński minister spraw zagranicznych Raul Manglapus powiedział, że szybkie wycofanie wojsk amerykańskich z Filipin utworzyłoby w Azji południowo-wschodniej próżnię bezpieczeństwa, którą państwa tego regionu nie byłyby w stanie wypełnić. Mangalapus powiedział, że Filipiny potrzebują czasu na rozbudowę własnych sił zbrojnych, które zapewnią im dostateczną obronę, jeżeli siły USA zostaną wycofane. Amerykański sekretarz obrony Cheney powiedział, że wojsko amerykańskie "spakuje się i pójdzie gdzie indziej" jeżeli senat filipiński odrzuci nowy traktat o bazach wojskowych zawarty między Manilą a Waszyngtonem. Porozumienie pozwala Stanom Zjednoczonym utrzymać bazę morską Subic Bay i przyległe do niej lotnisko na przynajmniej 10 następnych lat. Amerykanie opuszczają natomiast bazę powietrzną Clark poważnie zniszczoną wybuchami wulkanu Pinatubo. Dzierżawa baz Clark i Subic wygasa 16 września. Większość 23-osobowego senatu Filipin, który musi ratyfikować nową umowę, grozi odrzuceniem jej, twierdząc, że

pakiet korzyści zaoferowanych przez Waszyngton jest zbyt mały. Filipiński minister obrony Renato de Villa wezwał senatorów do ratyfikowania umowy ostrzegając przed znaczną utratą pomocy amerykańskiej dla sił zbrojnych Filipin jeżeli senat nie ratyfikuje traktatu.

• W oparciu o antymonopolowe przepisy obowiązujące amerykańskie linie lotnicze do sądu w Atlancie wpłynął pozew przeciwko dziesięciu przewoźnikom lotniczym zarzucającym im nawiązanie spisku w celu ustalenia wysokości cen biletów. Ofiarą spisku padły miliony pasażerów i dlatego prawnicy uważają proces za największy w historii prawa cywilnego Stanów Zjednoczonych. Sędzia sądu okręgowego w Atlancie M. Shoob powiedział, że jeżeli pasażerowie wygrają proces, wówczas wszyscy, którzy od 1 stycznia 1988 r. zakupili bilety na przelot samolotami którejs z 9 linii lotniczych otrzymają odszkodowanie. Na liście oskarżonych znalazły się linie American, Continental, Delta, Midway, Northwest, Pan American, TWA, United i USAir. Akt oskarżenia stwierdza, iż

wymienione wyżej linie lotnicze za pośrednictwem Airline Tariff Publishing Corp., waszyngtońskiego biura opracowującego skomputeryzowany wykaz cen biletów, nawiązały ze sobą kontakt, by wspólnie ustalić wysokość opłat za przeloty lotnicze. obrońca linii lotniczych P. Carr przyznał, iż w razie wygrania procesu przez pasażerów odszkodowania mogą wynieść setki mln dol. Liczba poszkodowanych pasażerów wynosi około 12,5 mln.

• W Peszawarze samoloty komunistycznego reżymu Afganistanu dokonały nalotów na wsie i miejscowości podejrzane o współpracę i stacjonowanie partyzantów afgańskich z ugrupowania Masuda. Według Masuda lotnictwo komunistyczne użyło bomb kulkowych. Mudzahedini podają, że zginęło ponad 200 osób, kilkaset zostało rannych. Ugrupowanie Masuda sprzeciwia się rozmowom pokojowym pomiędzy reżymem w Kabulu i partyzantami. Część ugrupowań partyzanckich prowadzi już za pośrednictwem Szwajcarii negocjacje z reżymem komunistycznym w Kabulu.

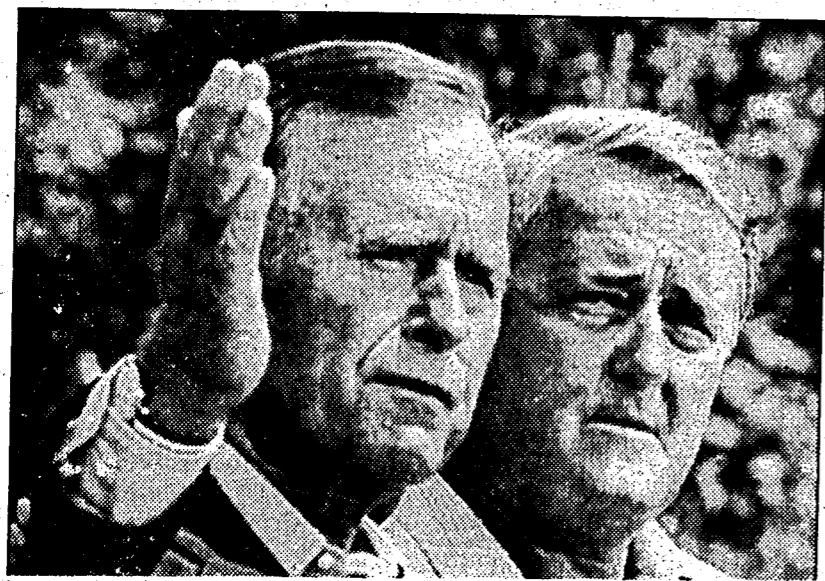

UZNAJEMY NIEPODLEGŁOŚĆ LITWY, ŁOTWY I ESTONII

Premier Kanady Brian Mulroney złożył wraz z rodziną krótką dwudniową wycieczkę w domu wakacyjnym prezydenta USA Busha w Kennebunkport w stanie Maine. Sytuacja w Związku Sowieckim, jak powiedział na konferencji prasowej prezydent i premier, zdominowała ich rozmowy polityczne. Bush i Mulroney odbyli trzy długie rozmowy w cztery oczy, po których następnego dnia przeprowadzili konsultacje telefoniczne z kanclerzem Niemiec Kohlem i premierem Japonii Kaifu. Prezydent Bush powiedział, że omówił wszechstronnie z premierem Kanady kwestię niepodległości republik bałtyckich oraz kwestię pomocy

W Kennebunkport

dla Związku Sowieckiego. Podkreślił, że zgodził się z Mulroneym, że wybiła godzina śmierci dla komunizmu. W tym kontekście zwrócił uwagę, że jest pewien, iż obecnie pociągnie się na Kubie. Prezydent Bush powiedział, że różnica między nim a Mulroneym w sprawie niepodległości republik bałtyckich nie jest wielka. Bush zaznaczył, że USA chcą mieć trochę więcej czasu zanim uznają niepodległość Litwy, Łotwy i Estonii. Premier Mulroney powiedział, że podjął decyzję o uznaniu niepodległości republik bałtyckich przed przybyciem do Kennebunkport. Oświadczył, że w najbliższej przyszłości minister handlu Wilson uda się do tych republik w tej sprawie. Będzie on także w Kijowie, gdzie otworzy konsulat kanadyjski. Towarzyszący premierowi oficjele powiedzieli, że premier zdecydował się wysłać ministra handlu Wilsona, a nie ministra spraw zagranicznych Barbarę McDougall, gdyż premier chce mieć dobre rozeznanie w sytuacji ekonomicznej republik bałtyckich. Uważa się jednak, że premier postanowił nie wysłać McDougall gdyż wie, że nie ma ona obecnie najlepszej tam opinii (McDougall zasugerowała w dniach przewrotu możliwość uznania przez Kanadę nowej władzy). Bush i Mul-

rony podali, że w sprawie pomocy ekonomicznej dla ZSSR podejmą decyzję co do ewentualnej zmiany polityki przyjętej na szczycie w Londynie w terminie późniejszym być może na nowym spotkaniu przywódców siódemki poświęconym wyłącznie problemowi pomocy dla ZSSR w nowej sytuacji.

UKRAJŃCY DOMAGAJĄ SIĘ UZNANIA NIEPODLEGŁOŚCI UKRAINY

Przywódcy społeczności ukraińskiej w Kanadzie wezwali rząd do uznania niepodległości Ukrainy. Rada Najwyższa Ukrainy proklamowała w sobotę niepodległość republiki. Parlament przyjął, że niepodległość potwierdzona musi zostać przez referendum wyznaczone na 1 grudnia tego roku. Parlament postanowił także stworzyć własną walutę, ministerstwo obrony, oraz przejąć kontrolę nad jednostkami armii sowieckiej znajdującymi się na terytorium republiki. Premier Mulroney powiedział w Kennebunkport, że nie ulega wątpliwości, iż Kanada uzna życzenie narodu ukraińskiego. Było to oczywiście przesunięcie problemu uznania niepodległości Ukrainy do czasu referendum na Ukrainie. Przedstawiciele kanadyjskiego ministerstwa spraw zagranicznych powiedzieli, że uznanie niepodległości republik bałtyckich jest w świetle historii Związku Sowieckiego naturalne - Kanada nigdy nie uznała aneksji Litwy, Łotwy i Estonii przez ZSSR w 1940 roku. W przypadku republik bałtyckich w grę wchodzi powrót do poprzedniego legalnego stanu rzeczy. Uznanie republik bałtyckich nie oznacza poparcia dla dezintegracji ZSSR. Pod tym względem sytuacja Ukrainy jest inna i Kanada musi być bardziej ostrożna. Kanada uznawała i uznaje Ukrainę jako część Związku Sowieckiego. Sytuacja może się zmienić jak sugerował premier, ale zmiana stanowiska dyplomatycznego wobec Ukrainy wymaga czasu.

QUEBEC I KANADA TO NIE REPUBLIKI BAŁTYCKIE I ZWIĄZEK SOWIECKI

Premier Mulroney powiedział w Riviere-Du-Loup w Quebecu, że quebeccy apostołowie podziału powinni pobrać lekcje z sytuacji ZSSR. "Co można osiągnąć w podzielonym kraju? Nic dzisiaj, nic jutro" - podkreślił Mulroney. Cena podziału Kanady byłaby horrendalna, dodał, demonstruje to właśnie sytuacja w ZSSR. Z kolei przywódca separatystycznej Partii Quebeckiej Jacques Parizeau stwierdził w Beauport w Quebecu, że lekcja z przewrotu i walk republik bałtyckich o niepodległość jest dla Quebecu bezcenna. Gdy 20 lat pierwszy separatysta wysuwał swe idee wmawiano im, że idą przeciwko prądowi historii. Obecnie widać, zaznaczył Parizeau, że pierwszy separatysta quebeccy byli wizjonerami jak prorocy. Wszyscy ci, którzy wątpią w to, że Quebec będzie kiedykolwiek uznany za niepodległe suwerenne państwo powinni teraz spojrzeć na republiki bałtyckie i wyciągnąć odpowiednie wnioski. Parizeau dodał, że świat jest obecnie świadkiem zdumiewającego powrotu małych narodów, które chcą mieć swoje państwa - jest to trend przyszłości. Parizeau zwrócił także uwagę na to, że różne państwa, które od kilku lat robiły wszystko, aby imperium sowieckie nie upadło, obecnie próbują jego dezintegrację i koniec. Parizeau powiedział również, że zna stanowisko prezydenta Busha w sprawie Quebecu. Wiadomo, że Bush wolalby, aby Kanada i Quebec stanowiły jedność, ale z drugiej strony powiedział, że jest to sprawa wewnętrzna i nie będzie się wtrącał. "O nic więcej nie proszę" - powiedział Parizeau.

Premier Mulroney powiedział w Kennebunkport, że w żadnym razie uznanie przez Kanadę niepodległości republik bałtyckich czy następnie Ukrainy nie może przyczynić się do wzrostu nastrojów separatystycznych w Quebecu. Zdaniem premiera Związek Sowiecki był totalitarną nie-

legalną integracją państw, natomiast Kanada jest rezultatem wielkiego demokratycznego zbliżenia dwóch narodów francuskiego i angielskiego, które poszukiwały wolności w podobny sposób jak Stany Zjednoczone. "Doświadczenie kanadyjskie i historia Kanady stanowią zaprzeczenie Związku Sowieckiego. ... Kanada jest dziełem wolności" - podkreślił Mulroney.

Z kolei w Whistler w Brytyjskiej Kolumbii na spotkaniu premierów prowincjonalnych premier Ontario Bob Rae oświadczył, że jakiegokolwiek porównywanie dążeń Quebecu do suwerenności z walką republik bałtyckich o wolność jest porównaniem obraźliwym i groteskowym. Porównanie takie, użyte niedawno przez Parizeau, zdaniem Rae, obraża każdego Kanadyjczyka, który zna historię Kanady i jej powstania oraz każdego historycznie wrażliwego człowieka na świecie, mającego jakieś pojęcie o historii Kanady i ZSSR.

REALISTKA?

Minister spraw zagranicznych Barbara McDougall powiedziała w Ottawie w drugim dniu przewrotu, że Kanada będzie miała stosunki z Juntą sowiecką jeżeli przyrzeknie ona, że reformy Gorbaczowa będą kontynuowane. (Dzień wcześniej premier

Barbara McDougall

Mulroney powiedział, że Kanada nie uzna rządu przewrotowców). McDougall dodała, że na razie nie ma odpowiednich sygnałów ze strony nowej władzy, ale jeśli nowy samozwańczy rząd zagwarantuje, że reformy będą kontynuowane Kanada uzna nowe władze. Stanowisko McDougall zostało ostro skrytykowane przez polityków i w prasie kanadyjskiej. Przywódca Partii Liberalnej Jean Chretien wezwał McDougall do rezygnacji. Skrytykowali ją także socjaliści oraz przedstawiciele kilku grup etnicznych. Jeden z pracowników kanadyjskiego ministerstwa spraw zagranicznych powiedział, że w zasadzie jedynym błędem McDougall było to, że okazała się zbyt realistyczna i szczerą. Za szybko wypowiedziała myśl, która stałaby się prawdziwą za tydzień, dwa, miesiąc, gdyby przewrót się udał.

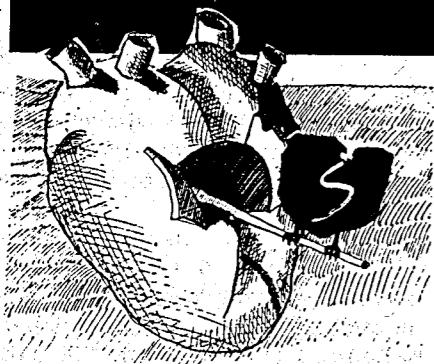
KONSUL HONOROWY RP W HALIFAKSIE

W największym kanadyjskim porcie na Atlantyku - Halifax - odbyło się spotkanie w związku z rozpoczęciem oficjalnej działalności nowo mianowanego Konsula Honorowego RP Jacka Robinsona.

Jack Robinson znany prawnik kanadyjski, miłośnik kultury polskiej, znający język polski i wielokrotnie przebywający w Polsce, jako pierwszy Konsul Honorowy RP w Kanadzie będzie reprezentował interesy Polski w prowincjach Nowa Szkocja i Nowa Fundlandia.

W spotkaniu wprowadzającym, zorganizowanym przez ambasadora RP w Kanadzie Alojzego Bartosza uczestniczyli przedstawiciele władz prowincji, merowie Halifax i Dartmouth, biznesmeni, reprezentanci środowisk naukowych i Polonii.

Wyrażając zadowolenie z nominacji będącej nowym, pozytywnym elementem w rozwoju stosunków polsko-kanadyjskich, wspomniano czas wojny kiedy to do Halifaxu zawiązywały polskie okręty wojenne. Z uznanem wypowiedziano się o pracy stałej linii żeglujowej PLO łączącej Halifax z Polską i Europą oraz o aktywnej działalności naukowców polskiego pochodzenia na uniwersytetach w tej części Kanady. Wskazywano na nowe polsko-kanadyjskie przedsięwzięcia gospodarcze i dalsze perspektywy współpracy.

POLITYKA

Chcemy coraz niecierpliwiej

Prezydent Lech Wałęsa skierował do przywódców dwunastu państw Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej list, w którym apeluje o przyspieszenie negocjacji w sprawie stowarzyszenia Polski z EWG. Podobnie postąpił prezydent CSRF Vaclav Havel i premier Węgler Antall.

Dzwonił by zaapelowali

Prezydent Wałęsa wyjaśniając dlaczego tuż po przewrocie w ZSSR zadzwonił do generałów Jaruzelskiego i Kiszczaka powiedział:

- W konsultacjach, jakie prowadziłem w poniedziałek, potrzebne mi było zdanie Kiszczaka i Jaruzelskiego. Dodał, że chciał im przedstawić sytuację i poprosić, by "współpracowali i zaapelowali tam, gdzie mają wpływ".

Mazowiecki i Wałęsa zaczęli od mszy

Prezydent Wałęsa przyjął w Belwederze szefa Unii Demokratycznej, byłego premiera Tadeusza Mazowieckiego. Spotkanie - pierwsze od 8 miesięcy - rozpoczęło od uczestniczenia w mszy św. w kaplicy belwederkiej. Po spotkaniu Mazowiecki powiedział: "Mówiliśmy o sytuacji ogólnej związanej z wydarzeniami w Związku Sowieckim, o konsekwencjach tego dla Polski, oraz o sytuacji politycznej w naszym kraju i wzajemnych stosunkach Unii Demokratycznej i prezydenta. Prezydent chciałby być regulatorem stosunków politycznych. Ja natomiast uważam,

że ten proces powinien się sam regulować".

W imieniu prezydenta uwagami podzielił się jego rzecznik A. Drzymalski: "Przede wszystkim było to bardzo osobiste spotkanie. Prezydent widzi określone zagrożenia dla demokracji i obawia się, że może wyrosnąć jedna grupa, która popełniać będzie te błędy, które już w przeszłości w Polsce popełniano. Prezydent stara się, by rozwijająca się demokracja w Polsce miała różne odcienie".

Znowu nakradli

Prokuratura Wojewódzka w Warszawie aresztowała byłego dyrektora generalnego Funduszu Obsługi Zadłużenia Zagranicznego. Zarzuca mu się, że na skutek niedopełnienia obowiązków służbowych wynikających z ustawy o FOZZ oraz zarządzeń ministra finansów, a także poprzez zawieranie niekorzystnych transakcji z różnymi podmiotami gospodarczymi - wielokrotnie bez dokumentowania ich przebiegu w ewidencji księgowej - naraził skarb państwa na powstanie "wielkiej szkody".

Sledztwo w sprawie zagarnięcia z FOZZ 375 tys. USD i 1,705 mld DM (czyli ok. 1 mld USD) trwa od 7 maja. Nowy etap śledztwa rozpoczął się przeszkaniem przez funkcjonariuszy Urzędu Ochrony Państwa i Najwyższej Izby Kontroli pomieszczeń spółek "Trast" i "Trast F" w Warszawie, których właścicielami są byli dyrektorzy FOZZ.

W najbliższych dniach należy się spodziewać następnych aresztowań.

Sawicki odwołany

Premier Jan Krzysztof Bielecki odwołał Janusza Sawickiego (na jego prośbę) ze stanowiska wiceministra finansów oraz funkcji pełnomocnika rządu do spraw zadłużenia zagranicznego. Rezygnację ministra Sawickiego, który między innymi prowadził z ramienia rządu zakończone sukcesami rozmowy na temat re-

dukcji polskiego długu z Bankiem Światowym, Klubem Paryskim i Klubem Londyńskim, wiąże się z aferą Funduszu Obsługi Zadłużenia Zagranicznego.

Kura nieboszczka od Tymińskiego

Stan Tymiński wysłał na adres "Gazety Wyborczej" zdechłą kilkudniową kurę jako odpowiedź na artykuł Jacka Fedorowicza opublikowany przez Michnika wyśmiewający stanowisko Tymińskiego, który pochwalił wprowadzenie stanu wyjątkowego w ZSSR. Początkowo Partia X i jej szef chcieli wysłać do naczelnego "GW" głowę konia lub karpia, ale nie udało im się ich nabyć. Po wprowadzeniu stanu wojennego Tymiński powiedział w wywiadzie dla III Programu polskiego radia, że stan wyjątkowy jest wewnętrzną sprawą ZSSR i że nie ma powodu, aby się wypowiadać w sposób antysowiecki. Wprowadzenie stanu wyjątkowego uznał za decyzję polityczną, którą ludzie, którzy go wprowadzili musieli podjąć. Zbagatelizował demonstracje 200 tys. ludzi mówiąc, że ZSSR ma 250 mln ludzi i zwrócił uwagę, że ta niewielka liczba mogła być sprowokowana przez podobną gazetę jak "Gazeta Wyborcza". Zapytany o ocenę sytuacji po upadku przewrotu Tymiński powiedział: - Bardzo mi się podoba sowiecki teatr, zawsze miałem wielkie uznanie dla sowieckich aktorów. Nie wiem jednak, kto pociąga za sznurki?

Nobel tylko za sukcesy na polu

Najostrzej krytykują Balcerowicza rolnicy. Poseł Furtak (OKP) powiedział w Sejmie, że polityka rządu wobec rolnictwa jest sabotażem na dużą skalę. Natomiast poseł Serafin (PKLD) krytykując zgłoszenie Balcerowicza do ekonomicznej nagrody Nobla powiedział: "Niech jedzie na Zamojszczyznę i poprowadzi gospodarstwo. Jak mu się uda, rolnicy sami wystąpią o Nobla dla niego".

EMIGRACJA I POLONIA

Fundacja im. Rodziny Raczyńskich

Hrabia Edward Raczyński był prezydentem RP na uchodźstwie utworzył w Londynie fundację im. Rodziny Raczyńskich, przekazując swój majątek polskiemu społeczeństwu.

Ujawnić listy agentów i donosicieli - demonstracja przed konsulatem w Chicago

Przed konsulem RP w Chicago organizacja "Freedom for Poland" przeprowadziła demonstrację domagając się "wymiany pozostających z nominacji byłych władz PRL pracowników konsulatu" oraz "ujawnienia listy agentów i donosicieli, którzy przez dziesięciolecie infiltrowali środowisko polonijne".

Po kilkudziesięciu minutach demonstracji, podczas której wznoszono okrzyki "Red pigs go to Moscow" doszło do spotkania w konsulacie delegacji manifestantów z konsulem generalnym dr Hubertem Romanowskim i konsulem ds. polonijnych Andrzejem Jaroszyńskim. Delegacja wręczyła konsulowi generalnemu postulaty dotyczące m.in. obsady personalnej placówek dyplomatycznych Polski, polityki personalnej MSZ oraz konieczności ujawnienia list agentów i donosicieli współpracujących z komunistycznymi dyplomatami. Poproszono o przekazanie postulatów we właściwe ręce w MSZ. Konsul Romanowski powiedział:

"Kwestia wymiany pracowników jest kwestią trudną, dlatego, że z jednej strony ministerstwo nie chce wysyłać na placówki ludzi, którzy się na niczym nie znają, bez żadnego przygotowania zawodowego, którzy spełniają jedno kryterium, a mianowicie, że są ludźmi nowymi, którzy nigdy nie pracowali w ministerstwie.

Ja popieram szybką wymianę pracowników, ministerstwo również tej akcji sprzyja, tylko, że wymiana jest potrzebna nie tylko w konsulacie w

Chicago, ale we wszystkich konsulatach na świecie. 70 proc. ludzi trzeba wymienić. Wymieniać trzeba nie tylko ludzi na placówkach, ale także w ministerstwie w Polsce i to nie tylko w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, ale we wszystkich ministerstwach. Powstaje ogromny problem: kogo wysłać i w jaki sposób selekcjonować tych ludzi?

Wymiana następuje systematycznie, chociaż powoli. W tej chwili, tutaj, jest 4 nowych konsull, 7 już zostało odwołanych.

Ministerstwo często dostaje pognaglenia i żądania kolejnych odwołań i z reguły nie przychyliła się do nich, bo właściwie musiałoby natychmiast wszędzie wszystkich wymienić. Stąd ta wymiana jest równomierna, właściwie wszędzie jednako. Ale co przemawia za tym, żeby ci starzy pracownicy byli tu jeszcze przez jakiś czas?

Oni mają doświadczenie. Przykładem jest konsul w Los Angeles, który boryka się z dużymi kłopotami. Tam przyjechali sami nowi ludzie, którzy nigdy przedtem nie pracowali w konsulacie. Oni mają duże problemy i one będą przez następnych kilka miesięcy. Przedtem konsul w Chicago pełnił opiekę także nad tamtym terenem, teraz te sprawy powoli przekazujemy do konsulatu w Los Angeles i pomagamy im.

Ja sobie wyobrażam, że gdybym jesienią ub. roku był szefem całkowicie nowego zespołu z Polski to byśmy mieli taką demonstrację jak dzisiaj, a może nie demonstrację, ale cierpliwie uwagi w gazetach, że przyjechali nowi, którzy na niczym się nie znają, bo paszportów nie umieją wydawać, bo to źle robią, bo tamto źle robią. Nie chcę w ten sposób bronić nikogo, ale taka jest rzeczywistość".

GOSPODARKA

Tu lepiej, tam gorzej

GUS opublikował raport o sytuacji gospodarczej w lipcu. W sześciu głównych działach gospodarki przeciętne wynagrodzenie wzrosło w lip-

cu o 6,6% względem czerwca i wyniosło 1 mln 808 tys. złotych. Najlepiej zarabiali górnicy (prawie 2,7 mln) i pracownicy budownictwa (prawie 2 mln).

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych zmalały o 4,5% w lipcu w stosunku do czerwca z powodu sezonowych obniżek. Średni kurs dolara w bankach (11 453 zł) był w lipcu 61 zł wyższy niż w czerwcu. Na kontach walutowych ludności było przeszło 4,6 mld dolarów, czyli 880 mln mniej niż w końcu ub. roku.

W końcu lipca było 1,75 mln zarejestrowanych bezrobotnych (o 175,6 tys. więcej niż w czerwcu).

Deficyt budżetowy wzrósł do 14,9 bilionów zł (z 12,3 bln w czerwcu).

Eksport zmalał o 16,2%, import wzrósł o 16,4%.

Połowa Polaków odrzuca program Balcerowicza

W opinii 57% Polaków (sondaz CBOS w lipcu) obecna polityka rządu nie stwarza szans wyjścia z kryzysu gospodarczego, 38 proc. badanych jest zaś przeciwnego zdania. 5 proc. nie ma zdania na ten temat. Społeczne zaufanie do polityki gospodarczej rządu spadło od kwietnia br. o 29 punktów.

Trzeci miesiąc z kolei spada też poparcie dla programu Balcerowicza. Nie akceptuje go co drugi dorosły Polak, 22 proc. aprobuje, a 28 proc. za mało o nim wie. Przewaga przeciwników programu nad jego zwolennikami wzrosła od czerwca o 10 punktów - z 18 do 28 proc.

Pierwszy międzynarodowy pokaz lotniczy

W Warszawie tysiące widzów obejrzało pierwszy międzynarodowy pokaz lotniczy w Polsce i Europie Wschodniej. Polacy mogli po raz pierwszy zobaczyć zachodnie samoloty takie jak amerykański F-16, francuski Mirage 2000 i brytyjski Tornado.

STAN ROKOWAŃ POLSKA - ZSSR

Mimo trwającego w Sowietach kryzysu zakończyła się w Warszawie 11 runda rokowań w sprawie wycofania wojsk sowieckich z Polski. Strona sowiecka wyrażając dobrą wolę niespodziewanie jednak powróciła do tzw. pierwszego kwadratu (back to square one). Proponuje obniżenie ustalonych już w poprzednich rozmowach opłat za przewóz kolejowy ludzi i sprzętu. Z rozmów, których przebieg jest ściśle tajny wynika oficjalnie, że chodzi wyłącznie o sprawy finansowe. Sowiet nie chcą się zgodzić na rozliczenie "na zero" nieruchomości za różne straty z tytułu stacjonujących wojsk. Nie ma jasności co do terminu, choć rzecznik strony polskiej zapewnia, że porozumienie jest bliskie.

Otrzymałmśmy przez ambasadę RP w Ottawie oficjalne oświadczenie dyrektora departamentu Europy Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP Jerzego Sulka.

"Rokowania polsko-sowieckie na temat wycofania wojsk i tranzytu trwają od 15 listopada ub.r. 25 sierpnia zakończyła się 11 runda. Przebieg rundy potwierdził trafność decyzji o jej przeprowadzeniu mimo znacznej sytuacji. Rokowania odbywały się na zasadach ustalonych przed ostatnimi wydarzeniami politycznymi w ZSSR. Wycofanie wojsk sowieckich leży w żywotnym interesie Polski. Kontynuacja rokowań z sowieckim MSZ nie pociągała za sobą konsekwencji w sferze uznania międzynarodowego (krótkotrwałego puczu - przyp. red.). Dzięki naszej decyzji nie było przerwy w negocjacjach.

Rokowania trwały tym razem trzy dni - tj. dłużej niż poprzednio. Jest to związane z tym, że weszły one w fazę intensywną, zaawansowaną. Dyskusja ma często techniczny, ekspercki

charakter (stąd niezależnie od wiodącej roli MSZ, udział ekspertów wojskowych, gospodarczych, finansowych, ekologicznych, itp). Rokowania ujawniły wyraźnie, że interes obu państw jest w tej sprawie wspólny. Dla nas jest to sprawa bezpieczeństwa państwa. (...) Jest to także usunięcie jednej z ostatnich przeszkód na drodze do pełnej normalizacji stosunków Polska-ZSSR. Tę prawdę rozumie strona sowiecka, potwierdzając m.in., że jej także zależy na możliwie pilnym osiągnięciu porozumienia.

Negocjacje wciąż się toczą. Przyjmowane są rozwiązania cząstkowe - nie będą one publikowane do osiągnięcia całkowitego porozumienia. Konkretnie rezultaty: osiągnięto znaczący postęp w kompleksie spraw "polityczno-militarnych", w tym sprawa terminów wycofywania, etapów i liczebności wojsk sowieckich w Polsce na poszczególnych etapach. Nie jest wykluczone, że podczas następnej rundy, która będzie miała miejsce we wrześniu (wyjątkowo ponownie w Warszawie) osiągnięte zostanie pierwsze częściowe porozumienie - właśnie w tych sprawach. Natomiast duże rozbieżności pozostają w sprawach majątkowych, prawnych i ekologicznych. Jednakże obie strony nie dążą do tego, aby "zrobić interes" kosztem drugiej strony. Nadal skomplikowane są sprawy tranzytu. Z możliwości cząstkowego tranzytu, które zapewniła strona polska - strona sowiecka korzysta tylko w niewielkim stopniu. Strona sowiecka podniosła ponownie (mimo podpisanego już porozumienia) sprawę tariff kolejowych. W praktyce zrezygnowano z tzw. "opcji zerowej", tj. uznania, że wzajemne pretensje będą zbilansowane. Pojawiły się nowe

propozycje - będą one dyskutowane podczas XII rundy. Trudne dyskusje "techniczne" nie powinny jednak - i na to liczy strona polska - zahamować przygotowań do osiągnięcia porozumienia w sprawach zasadniczych - tj. terminu wycofania wojsk sowieckich z Polski".

Optymistyczny ton oświadczenia ma być wskazówką, że po okresie potu rozmowy miały ruszyć, choć z treści nie wynika, że podjęto jakiegokolwiek konkretne ustalenia. Może to być wyrazem radykalnego osłabienia Sowietów po przegranej puczu i odsunięciu Biessmiertnych i generalów. Sprawa zablokowania rozmów i nacisków na Polskę wyszła na światło dzienne w ub. miesiącu, o czym pisaliśmy w ECHU. Znalazło to potwierdzenie w dramatycznym wystąpieniu ministra Skubiszewskiego w Sejmie RP w dniu 27 lipca 91 r., gdzie nie tylko potwierdził trudności w rozmowach o wycofaniu wojsk, ale także fakt renowacji umowy o przyjaźni i współpracy z 1965 roku. Skubiszewski wspominał w tym kontekście o załamaniu się handlu z ZSSR oraz o trudnościach jakie ma Polska, Czechosłowacja i Węgry w wejściu do EWG.

Pewne światło na stopień trudności rzucił również wywiad wspomnianego p. Sulka dla "Życia Warszawy"; opublikowany 10 dni wcześniej. Dla większości obserwatorów spraw polskich stało się jasne, że Sowiet dążą do utrzymania militarnej politycznej i gospodarczej hegemonii w Europie. KPA wystosował list do Busha domagając się poparcia dla Polski. List ten nie pozostał bez odpowiedzi. Była ona szczególnie Polsce potrzebna w gorących chwilach puczu. W dniu 19 sierpnia prezydent Stanów Zjednoczonych George Bush zatelefonował do prezydenta Lecha Wałęsy. Prezydenci wymienili opinie na temat sytuacji powstałej w Związku Sowieckim. Dali wyraz zaniepokojeniu rozwojem wydarzeń oraz losem reform w Europie Wschodniej. Wprawdzie nie istnieje bezpośrednio zagrożenie ze strony Związku Sowieckiego dla Polski, lecz faktem

pozostaje, że nie można w całości przewidzieć dalszego rozwoju wszystkich wypadków. Prezydent G. Bush podkreślił znaczenie zachowania spokoju przez Polaków w tej skomplikowanej sytuacji. Prezydent Lech Wałęsa wskazał przy tym, że reformy ekonomiczne w naszym kraju mogą natrafić na poważne przeszkody, dlatego Polska, Czecho-Słowacja, Węgry potrzebują szybkiego stowarzyszenia ze Wspólnotą Europejską. Prezydent Bush wykazał zrozumienie dla naszych problemów i zadeklarował pełne poparcie dla stanowiska Polski.

W obecnej sytuacji Polska tym bardziej liczy na poparcie USA w jej europejskich aspiracjach, w rozluźnieniu zobowiązań wobec osłabionych Sowietów, a przede wszystkim w wynegocjowaniu korzystnych umów wycofania wojsk.

Kanadyjska dyplomacja dotąd bierna w tej części świata nabrała w ostatnich dniach rozmachu. Barbara McDougall, minister spraw zagranicznych, która o mały włos przed tygodniem nie poparła pałacowego przewrotu w Moskwie, 22 sierpnia przebywając na krótkiej wizycie w Warszawie oświadczyła, że Kanada może udzielić Polsce tylko moralnego poparcia w jej dążeniu do usunięcia 45 000 sowieckich żołnierzy. McDougall spotkała się z premierem Bielskim i min. Skubiszewskim. Relacjonująca te wydarzenia Canadian Press podkreśliła, że Polska jest jedynym krajem, który nie osiągnął z Sowietami porozumienia co do terminów i rozmiarów kompensacji.

Jest bardzo ważne, by w tym trudnym momencie uzyskać poparcie rządów i parlamentów na świecie dla stanowiska Polski w rozmowach z Sowietami.

PCAG przygotowała petycję, którą poparł Okręg Toronto KPK oraz prezes ZG KPK Marek Malicki. Petycja zwraca się do parlamentu Kanady o poparcie dla Polski.

Tekst nie stracił na aktualności pomimo zmieniającej się sytuacji w ZSSR.

Niestety, w obliczu strajku poczty są trudności ze zgromadzeniem podpisów i ich odesłaniem. Mimo tego do niektórych ośrodków dojdą egzemplarze druków.

PCAG zaapelowała do wszystkich członków i sympatyków o przyłączenie

się do akcji petycyjnej. W Toronto można będzie podpisać petycję w Credit Union. W niektórych miastach pod kościołami. Informacji udziela Z. Rozwadowska - tel. (416) 532-3890.

Inne wiadomości o akcji za tydzień.

W POLSCE PO PUCZU

Granice z republikami pozostały otwarte. Na przejściu w Dorohusku samochody osobowe czekają 240 godzin.

W Polsce przebywało podczas zamachu ok. 115 tys. Sowietów, w tym 3300 pielgrzymów. 200 zadeklarowało chęć pozostania na stałe, 20 poprosiło o azyl. 120 już zgłosiło się do ambasady kanadyjskiej, a 300 czeka w kolejce. Ambasador nie przewiduje ulg.

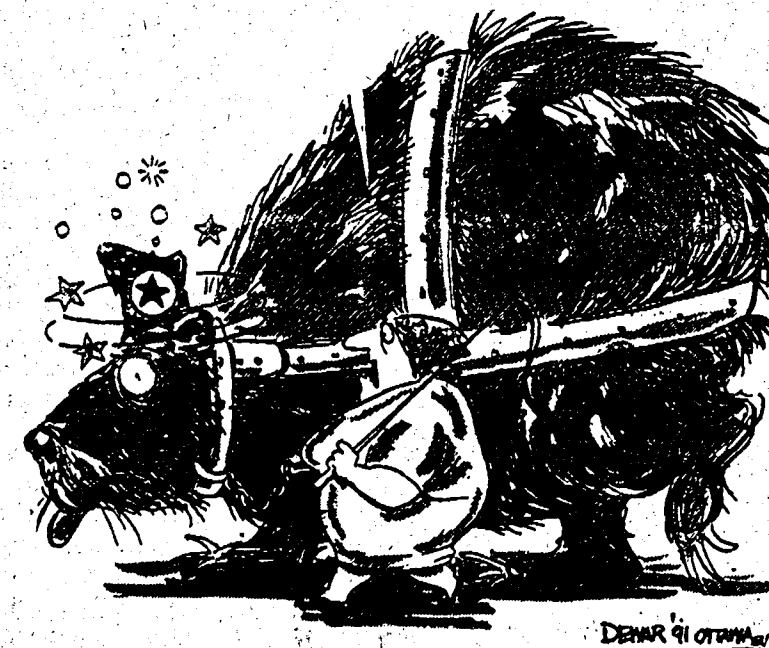
Bez umowy i porozumienia z Białogardem wyjechało 25 wagonów sowieckich wojsk łączności.

"Jesteśmy dziś z wami przyjaciele Moskale" - Adam Michnik, "GW".

Do Wilna rusza ekipa techniczna w celu przygotowania formalnie stosunków dyplomatycznych z republikami bałtyckimi.

Wałęsa w rozmowie z Landsbergiem mówił o prawach Polaków na Litwie. Jest już po rozmowie z Jelcynem.

Wałęsa rozmawiał w ub. tygodniu o sytuacji w ZSSR z: Bielskim, L. Kaczyńskim, Kołodziejczykiem, Majewskim, Kozakiewiczem, Stelmachowskim, Skubiszewskim, Mazowieckim, Kwaśniewskim, prymasem Głempem, Komitetem Doradczym, Krzaklewskim, Śliszem, K. Królem. O spotkaniu z Jaruzelskim i Kiszczałem pisaliśmy poprzednio, jak i w tym numerze w dziale "Polska".

DENAR '91 OTAWA

Niewiadome przewrotu

Szewardnadze podejrzewa

Były sowiecki minister spraw zagranicznych Szewardnadze powiedział, że przewrót miał wyjątkowo dziwny charakter i zastanawia go możliwość udziału samego Gorbaczowa w spisku. Dodał jednakże, że nie ma żadnych dowodów tylko podejrzenia. Ale jak czegoś się dowie to się podzieli.

Cyrk czy nie?

Zarówno w ZSSR jak i na świecie przewrót wyłonił dwa obozy: 1. zamach był przedstawieniem zorganizowanym, 2. zamach miał charakter autentyczny. Pierwsza grupa nie przeczy, że przewrót uruchomił różne przez nikogo nieprzewidziane meandry, które następnie "wyzwoliły" się spod kontroli spiskowców-aktorów i nadały mu swój koloryt. Twierdzi tylko, że przewrót został pomyślany jako przedstawienie na potrzeby ZSSR i świata. Obok Szewardnadze należą do niej prezydent Gruzji Gamsahurdja, mistrz świata w szachach Kasparow, dziesiątki dziennikarzy, sowietologów i polityków na całym świecie. Sam Gorbaczow zapytany o to, czy nie uważa, że spisek był widowiskiem wyreżyserowanym i czy aby sam nie był w nim reżyserem bądź aktorem oświadczył, że absolutnie nie, a ten kierunek analiz spisku nazwał próbą rzućenia potwarzy.

Nie brak także hipotez, że spisek wyreżyserowali wspólnie Jelcyn z Gorbaczowem. Jak to na ogół bywa, nikt do końca nie przewidział wszystkich konsekwencji i obrotu spraw.

Banda ośmiu bandą oszukanych

Premier Pawłow podał na krótko przed aresztowaniem, że większość uczestników Państwowego Komitetu ds. Stanu Wyjątkowego nie miała bladego pojęcia w czym uczestniczy. Większość członków Komitetu wogóle nie wiedziała co się stało, wielu myślało o czymś zupełnie innym, a zostało wciągniętych w nieznaną im grę.

Pawłow podkreślił, że kompletnie sparaliżowało to efektywność Komitetu, który nie znając wszystkich kart nie był w stanie przystąpić do gry.

Rewelacje Pawłowa potwierdził Starodubcew. Gdy go zaarrestowano stwierdził, że faktycznie nie zdawał sobie sprawy, że uczestniczy w spisku.

Pawłow Starodubcew

Samobójstwo czy morderstwo?

Niejasne pozostają okoliczności śmierci ministra spraw wewnętrznych Borysa Pugo. Według jednych Pugo zastrzelił się na krótko przed przybyciem mających go aresztować osób, według kilku naocznych świadków aresztowania (m.in. ekonomisty Jawlinskiego i prokuratora Lizowa), leżał w nieprawdopodobnym odda-

leniu od rewolweru, z którego miał się rzekomo zastrzelić. Obok Pugo znajdowała się postrzelona w skroń jego żona, która przeżyła tyle, że jest sparaliżowana i utraciła zdolność mówienia.

Borys Pugo

Zwolennicy przewrotu jako wyreżyserowanej inscenizacji twierdzą, że Pugo jako jedyny z bandy ośmiu mógł wiedzieć kto poślugał sznurki przewrotu i dlatego został zamordowany.

Dlaczego przewrót się nie udał?

Obok wielu obiektywnych czynników takich jak zdecydowana reakcja ludności, władz niektórych republik i przywódców światowych wymienia się brak zdecydowania zamachowców i złą organizację przewrotu (nikogo poza Gorbaczowem nie zaarrestowano). Kriuczokow i Jazow powiedzieli, że nie byli w stanie - gdy zorientowali się, że aby wygrać trzeba będzie pójść na rozlew krwi - wydać odpowiednich rozkazów.

Obserwatorzy puczu zastanawiają się, czy właśnie ów brak woli nie był przyczyną wyjazdu Kriuczokowa, Jazowa, Baklanowa i Tizjakowa w trzecim dniu puczu do Gorbaczowa na Krym. Jedni upatrują w tym kolejną odsłonę teatralną, inni gest psychologicznej pokory, jeszcze inni doszukują się czegoś innego.

Sam Jelcyn w kilka dni po klęsce zamachowców powiedział, że byli oni zdecydowani na wszystko i wszystko mieli zapięte na ostatni guzik - wysiadło natomiast posłuszeństwo oficerów i żołnierzy. Nawet dobrowolny oddział antyterrorystyczny KGB Alfa pod dowództwem Siergieja Gonczarowa odmówił wykonania ataku na parlament, który miał być przeprowadzony bez zważania na ofiary do godziny 18 we wtorek.

Jelcyn twierdzi, że dowódca po dowódcy, żołnierz po żołnierzu odmawiali wykonania rozkazów pomimo, że grożono im bez przerwy sądem wojennym i egzekucją. Zdanem Jelcyna, gdy w środę rano parlament nadal był niezdobyty banda ośmiu uświadomiła sobie, że jest bezradna i pucz się błyskawicznie rozsypał.

Jazow, Baklanow

Rajsa Gorbaczow

Iwan Silajew

Zwolennicy teorii przewrotu jako przedstawienia w reżyserii bądź przy współudziale Jelcyna podkreślają, że Jelcyn wiedział o wiele wcześniej o przewrocie niż oficjalnie podali zamachowcy, gdyż rozmawiał o oporze już w przeddzień przewrotu z przy-

dentem Kazachstanu Nazarbajewem i także już w niedzielę w parlamencie rosyjskim zjawiała się 200-osobowa, elitarna jednostka komandosów - ochrona Jelcyna.

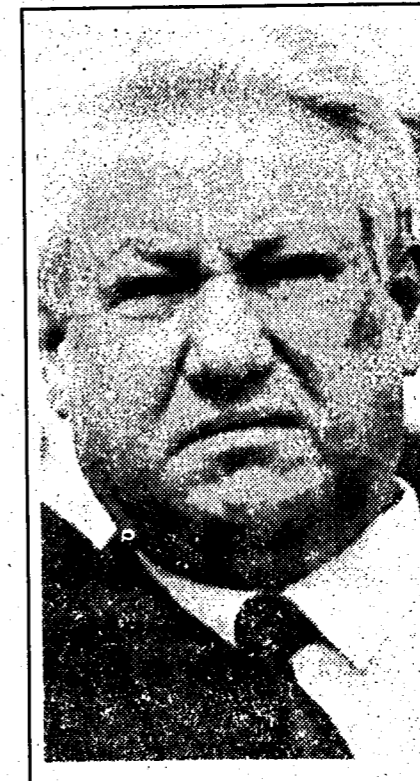
Paraliż Rajsy jako argument

Przeciwnicy udziału Gorbaczowa w spisku podkreślają, że przewrót i areszt ciężko przeżyła 59-letnia Rajsa Gorbaczow.

Premier Rosji Silajew powiedział, że gdy zobaczył żonę Gorbaczow na Krymie była w fatalnym stanie, blada, ze sparaliżowaną lewą ręką, ze spowolnioną, niewyraźną wymową - "od razu pomyślałem, że mogła przejść wylew krwi do mózgu".

Czy Michał mógł zagrać nawet za plecami swojej żony wiedząc, że ją samą poważnie naraża? A może i ona także odegrała jakąś rolę?

Nie wiemy. Może się kiedyś dowiemy, a może nigdy.

Boris Jelcyn

Ciąg dalszy ze str. 3

ub.r. mowa była o przewrocie wykopkowym, kiedy to podczas wykopków ziemniaków cała Moskwa została otoczona kilkunastoma tysiącami uzbrojonych po zęby żołnierzy pomagających kolchoźnikom zbierać ziemniaki. Nic się nie stało. W grudniu ub.r., a więc przed 8 miesiącami swą rezygnacją zaszokował Związek Sowiecki i cały świat minister spraw zagranicznych Szewardnadze także ostrzegając przed nabierającymi na sile zwolennikami dyktatury i stalinowskich metod rządzenia. Ostrzeżeń i zapowiedzi było tyle, że ludzie się do nich przyzwyczaili. Zresztą co mieli robić? Nazwiska nie padały. Ostrzeżenie Jakowlewa, który musiał coś wiedzieć zlekceważył sam Gorbaczow. Jakowlew ponoć dzwonił do niego na Krym i przekazał mu co wie, radząc, aby natychmiast wrócił do Moskwy. Gorbaczow zlekceważył radę. Inaczej niż Jelcyn czy prezydent Kazachstanu Nazarbajew. Jelcyn, który spotkał się w Alma Acie z Nazarbajewem w niedzielę 18 sierpnia, aby przedyskutować po raz ostatni w cztery oczy mający być podpisany we wtorek układ związkowy pomiędzy ZSSR a republikami, powiadził Nazarbajewowi o rewelacjach Jakowlewa (Jakowlew mnie więcej w tym samym czasie co z Gorbaczowem podzielił się swoją wiedzą z Jelcynem). Obydwaj prezydenci postanowili w przypadku przewrotu zdecydowanie opowiedzieć się przeciwko. Jelcyn słowa dotrzymał, co uczynił w sposób spektakularny na oczach całego kraju i świata. Podobnie jak Jelcyn i tak samo szybko oraz radykalnie zachował się w Kazachstanie Nazarbajew, który sparaliżował realizację wszystkich planów bandy ośmiu wobec Kazachstanu. Nazarbajew zakłócił nawet transmisję radia i telewizji sowieckiej w swej republice. Tyle, że Nazarbajew działał na prowincji, a więc świat tego nie zauważył.

SETKI CZOLGÓW RUSZYŁO O 9 RANO

Maszerując ulicą i nadal nie zważając niczego niezwykłego przypomniałem sobie także, że w sobotę ni stąd ni zowąd premier Pawłow

odwołał zapowiedziane na 19 sierpnia spotkanie z premier Estonii Saviisaarem. U przyjaciela w gronie kilku innych osób przedyskutowaliśmy dekret o wprowadzeniu stanu wyjątkowego odczytany w radu oraz osiem osób, które utworzyły Komitet Państwowy ds. Stanu Wyjątkowego. Wszyscy byli znani jako twardogłowi, ale z drugiej strony wszyscy byli mianowani przez Gorbaczowa. Zgodziliśmy się, że wszystko zależy od tego czy zdecydują się na rozlanie krwi. Jeżeli postanowią rozwalić, gdy zajdzie potrzeba kogo będzie trzeba wygrać, jeżeli będą się wahać przewrót może się nie udać. Zastanawialiśmy się kogo już zaaresztowali i po krótkiej chwili zaczęliśmy dzwonić, aby to sprawdzić, do - naszym zdaniem - kandydatów do internowania. Ku naszej radości działały ich telefony i nie tylko, że byli w domu cali i zdrowi to często nasze telefony przynosiły im dopiero informację o stanie wojennym. A więc nawet KGB nie pofatygowało się do nich by ich ostrzec przed podjęciem "kontrrewolucji". Nie wiedzieliśmy co się stało z Jelcynem, gdyż zamachowcy opanowali całkowicie radio i telewizję, nadawali więc na przemian komunikaty o stanie wojennym bądź jego postępiach na terenie całego Związku Sowieckiego oraz muzykę klasyczną. Krótco po dziewiątej rano zadzwonił do nas znajomy mieszkający bliżej śródmieścia i powiedział, że dziesiątki czołgów zmierają w stronę centrum. Wkrótce wiedzieliśmy, że zajęły one pozycje na mostach prowadzących do Kremla, na wjazdach na Plac Czerwony, przy budynkach gazet, radia i telewizji, przy ministerstwie spraw zagranicznych.

BANDA TRZYSTU

W tym samym czasie od co najmniej kilku godzin na Kremlu trwało zebranie około 300 twardogłowych. Do dzisiaj publicznie nie wiadomo kto w nim poza bandą ośmiu i kilkoma innymi postaciami uczestniczył, ale jeśli dojdzie do procesów to właśnie będzie to proces nie tyle bandy ośmiu co bandy trzystu. Już na tym zebraniu pojawiły się sygnały, że przewrót ma charakter wsty-

liwy. Zakrzyczano kilku zwolenników przeprowadzenia natychmiastowego szturmu na parlament rosyjski, zastrzelenia Jelcyna, przywiezienia Gorbaczowa do Moskwy i przeprowadzenia nad nim pokazowego sądu za zdradę Związku Sowieckiego. Jak się później okazało Gorbaczow był już w areszcie domowym od kilkunastu godzin. Jak sam powiedział na konferencji prasowej został zaaresztowany o 16.50 w niedzielę 18 sierpnia. TASS podał informację o wprowadzeniu stanu wojennego w poniedziałek o 6.18 a.m.

JELCYN PRZEŁAMAŁ POCZĄTKOWY STRACH

Mieszkańcy Moskwy zareagowali na pierwsze kolumny czołgów przejeżdżających rankiem ulicami miasta raczej w strachu. Nie wiedzieli jeszcze, że Jelcyn postanowił bronić wolności i demokracji. Wkrótce już w południe cała Moskwa wiedziała, że Jelcyn wygłosił przemówienie przed parlamentem, gdzie ogłosił zamachowców pospolitymi kryminalistami chcącymi wprowadzić ład totalitarny za pomocą obozów koncentracyjnych. W południe cała Moskwa wiedziała także, że Jelcyn wezwał ludność do obrony demokratycznie wybranego parlamentu, że wezwał żołnierzy do nie strzelania do matek, ojców, braci i siostr. Jelcyn nie mógł oczywiście wystąpić w radu czy w telewizji, bo te były kontrolowane przez zamachowców, ale jakoś, wiadomość o stanowisku prezydenta Rosji obiegła całą stolicę. Strach mieszkańców Moskwy zaczął stopniowo być odgórnie przełamany. Dużo w tej sprawie poczynił także dekret nr 61, w którym Jelcyn przekazał dowództwo nad oddziałami KGB i MSW na terenie Rosji swemu pełnomocnikowi generałowi Konstantynowi Kobecowi. W odpowiedzi Janajew wydał dekret o natychmiastowym aresztowaniu Jelcyna oraz o otoczeniu parlamentu Federacji Rosyjskiej przez czołgi. Stała się jednakże rzecz niesłychana - drogę jadącym otoczył parlament czołgom zastąpili mieszkańcy Moskwy. I stała się druga rzecz niesłychana - czołgi

zatrzymały się. Ludzie z prawdziwym samozaparciem i wiarą zaczęli nawoływać czołgistów do przejścia na stronę ludności, Rosji i Jelcyna. Niektórzy powskakiwali nawet na czołgi i przemawiali w głąb do siedzących w nich załóg. Wówczas to 10 czołgów z Tulskiej i Tamańskiej dywizji przeszło na stronę wolności i demokracji. Te czołgi zostały przez ludność (głównie młodzi ludzie do 30 roku życia, wielu weteranów wojny afgańskiej) przepuszczone. Zajęły one stanowisko w pobliżu oraz na moście kalilińskim i tam przetrwały do końca zamachu. W środku parlamentu natomiast zebrano się około 2000 uzbrojonych obrońców ochotników, w tym 200-osobowa grupa uzbrojonej po zęby straży przybocznej Jelcyna (chodzą słuchy, że zjawiała się w parlamencie na kilkanaście godzin przed przewrotem). Jelcyn ukazywał się na zewnątrz budynku jak i w środku bardzo rzadko. Większość

czasu spędzał gdzieś w labiryntach piwnic wielu połączonych budynków należących do parlamentu rosyjskiego. Stopniowo rosła także liczba ochotników obrońców parlamentu gromadzących się wokół budynków parlamentarnych.

W poniedziałek oceniano ją na 20 tys. W nocy z wtorku na środę, gdy doszło do jedyne go szturmu czołgów zamachowców na barykady na około 50 tys. Biorąc pod uwagę wielomilionową Moskwę niedużo. Ale biorąc pod uwagę fakt, że ludzie ci mieli świadomość, że mogą paść ofiarą rzezi, łagrów i lat przesłado wań była to cyfra astronomiczna. Była to liczba świadcząca o tym, że w Związku Sowieckim został przełamany ten pętający ludzi od dziesięcioleci strach przed czerwonym terrorem. Nie muszę dodawać, że przełamany głównie przez młodsze pokolenie - pokolenie, które Stalina zna-

Każdy żołnierz nosi buławę marszałkowską w tornistrze. Prezydent Rosji Jelcyn z Nikołajem Amielinem dowódcą pierwszego czołgu, który się zbuntował i zamiast rozwalać parlament pojechał go bronić.

ło tylko z opowieści, a za Breżniewa było za młode, aby specjalnie podpaść.

WSTYDLIWI PRZEWROT

Pierwsze sygnały, że zamachowcy nie mają woli do pójścia na całego zaczęły płynąć od chwili ogłoszenia przewrotu. Szybko okazało się, że nikt poza Gorbaczowem nie został aresztowany. Wbrew buńczuczny m zapowiedziom czołgi otoczyły parlament, ale nie atakowały przez ponad 40 godzin. Telefony funkcjonowały, patroli na ulicach nie było, ludzie się gromadzili w setki i tysiące, a nikt ich nie rozpędzał. Co więcej, pomimo tego, że komendant wojskowy Moskwy generał Kalinin ogłosił godzinę policyjną od 11 wieczorem do piątej rano po ulicach można było chodzić nocą swobodnie. W poniedziałek w godzinach popołudniowych odbyło się także spotkanie rządu Pawłowa, na którym 18 ministrów poparło przewrót, a dwóch: minister ds. ochrony środowiska Woroncow i minister finansów Szerbakow zdecydowanie potępiło, ale nikt ich nie aresztował i swobodnie po zebraniu opuścili Kreml wracając do swych mieszkań (przypuszcza się, że to oni dostarczyli Jelcynowi transkrypt spotkania rządu, który Jelcyn, aby upokorzyć Gorbaczowa podczas jego wystąpienia w parlamencie rosyjskim kazał mu przeczytać, aby przekonał się jak zdradzali go najbardziej zaufani ludzie). Pomimo tego także, że dach oraz najwyższe piętra hotelu Ukraina znajdującego się dokładnie na przeciwko parlamentu rosyjskiego były zajęte przez strzelców wyborowych nie padł stamtąd ani razu ani jeden strzał. A przynajmniej dwa razy mieli okazję zastrzelenia Jelcyna, gdy przemawiał przed parlamentem. O tym, że zamachowcy postępują jakoś takos niefachowo świadczyły także różne płynące z TASS informacje, a to, że Pawłow osłabił i leczy się, że Jazowa zastąpił Mojsiejew, że Kritczkow ustąpił, czemu ten następnie zaprzeczył. W zasadzie przez cały poniedziałek i wtorek trwała walka nerwów, wojna podjazdowa i psychologiczna. TASS i Wremia (dzien-

nik telewizyjny) podawały informacje kto Komitet Państwowy ds. Stanu Wyjątkowego poparł, a ludzie z tego kalkulowali ile republik i różnych ośrodków i garnizonów wojskowych nie poparło.

POTEGA RADIA

Wielkim uznaniem cieszyły się zagraniczne stacje radiowe - BBC i Radio Swoboda zwłaszcza, ale także Głos Ameryki. Z ich audycji Moskwa dowiadywała się co powiedział Jelcyn, co burmistrz Leningradu Sobczak, co prezydent Ukrainy Krawczuk, co prezydent Gruzji (uznał przewrót od początku do końca za inscenizację zorganizowaną przez Gorbaczowa najprawdopodobniej przy udziale Jelcyna). Z transmisji nadawanych przez zagraniczne stacje Moskwa wiedziała, że przewrotu nie uznał prezydent Bush i pozostali przywódcy światowi, że Bush i Major oraz Thatcher rozmawiali z Jelcynem i udzielili mu poparcia, że w Leningradzie przeciwko zamachowi demonstrowało 200 tys. ludzi, w Kiszyniowie pół miliona. Transmisje zagraniczne upewniły mieszkańców stolicy, że nie są sami i przekonały ich, że na nich leży ciężar obrony Rosji i całego Związku Sowieckiego przed nową epoką upodlenia i niewoli. I mieszkańcy Moskwy rośli w siłę dosłownie z godziny na godzinę. Gdyby zamachowcy zdecydowali się na zajęcie parlamentu rosyjskiego w poniedziałek rano w kilka godzin po ogłoszeniu przewrotu zamach mógł się powieść. Czekając cały poniedziałek i cały wtorek przybliżali z godziny na godzinę widmo klęski. W Moskwie panuje opinia, że jeśli rzeczywiście cały zamach nie był inscenizacją, to pokaz jak nie należy puczu robić, można wytłumaczyć chyba tylko wolą boską, mocą której coś zamachowcom pomieszało zmysły.

JEDYNY SZTURM CZOŁGÓW ODPARTY

Gdy wreszcie w nocy z wtorku na środę około pół godziny po północy doszło do jedynej próby przedarcia się czołgów przez barykady i pójścia na parlament był on broniony już

przez około 50 tys. zdecydowanych na wszystko ludzi - w większości młodych mężczyzn. Szturm na parlament nie udał się, gdyż zamachowcom nie starczyło woli do pójścia na rozlew krwi. Gdy okazało się, że już pierwsza próba rozbicia barykad otaczających parlament natrafiła na zdecydowany opór obrońców (trzy osoby cywilne niestety poniosły śmierć) i kilka czołgów zostało podpalonych butelkami z benzyną czołgi wycofały się i nie ponowiły już ataku - nie padł więc rozkaz zdobycia parlamentu za wszelką cenę. A cena byłaby straszna. Gdy po barykadach zbudowanych z pojazdów komunikacji miejskiej, ciężarówek, bruku, drutu kolczastego na czołgi czekały żywe barykady tysięcy osób splecionych rękach, barykady stojących z godnością i zdecydowaniem ludzi niezależnych.

W godzinę po nieudanym ataku czołgów parlament rosyjski uzyskał połączenie z Kriuczkiem. Kriuczkiem zapewniał, że obrońcy mogą spać spokojnie. Nic się już nie wydarzy. W środę rano o 6.35 z parlamentem uzyskał połączenie sam Janajew. Chciał rozmawiać z Jelcynem. Doradca Jelcyna Giennadij Burbulis powiedział mu, że Jelcyn jest nieosiągalny. Janajew prosił o powtórzenie, że chciał tylko poprawić sytuację gospodarczą kraju, że nie zdawał sobie sprawy z konsekwencji. To był w zasadzie koniec przewrotu. Wkrótce komitet centralny partii komunistycznej wydał oświadczenie uznające Gorbaczowa za szefa partii i żądające od Janajewa odbycia rozmowy z Gorbaczowem. Wielu członków domagało się wręcz natychmiastowego powrotu Gorbaczowa do stolicy (Gorbaczow wiedząc o tym podkreślił w czwartek, że jest komunistą i nadal chce być sekretarzem generalnym partii).

PRZEWROT NIE POWIÓDŁ SIĘ

Jeszcze przed południem czołgi zaczęły się wycofywać z ulic Moskwy do garnizonów. Wiadomo już było na pewno, że przewrót się nie powiódł. Triumfujący Jelcyn poinformował

parlament, że członkowie Komitetu ds. Stanu Wyjątkowego chcą uciec z miasta dlatego wydał nakaz aresztowania ich w drodze na lotnisko Wnukowo bądź na samym lotnisku. Nie udało się tego zrobić i około 2 po południu dwa samoloty z czterema członkami bandy ośmiu na czele z Kriuczkiem odleciały na Krym, aby spotkać się z Gorbaczowem. Według oficjalnej wersji, Gorbaczow odmówił im spotkania, nakazując ich aresztowanie (Kriuczkiem przyleciał z powrotem do Moskwy w tym samolocie, w którym powrócił Gorbaczow). W dwie godziny potem na Krym odleciał samolot z delegacją Federacji Rosyjskiej. W jej składzie miał być początkowo Jelcyn, ale ostatecznie poleciełi wiceprezydent Ruckoj, premier Silajew oraz 10 deputowanych. W tym samym czasie oddziały wojskowe zaczęły się wycofywać z Litwy, Łotwy i Estonii. Gorbaczow podziękował delegacji rosyjskiej i w czwartek około 3 w nocy po krótkiej rozmowie na Kremlu z Jelcynem był już w swojej dacy pod Moskwą. Praktycznie jego kariera polityczna dobiegła końca. Najlepiej wyraził to mianowany podczas przewrotu minister obrony Rosji generał Kobec, który zapytany czy wraz z powracającą z Krymu delegacją rosyjską wraca Gorbaczow wzruszając ramionami odpowiedział: "Co za różnica czy Gorbaczow wróci czy nie".

ZAMIAST BIAŁEGO KONIA CZERWONA SZKAPA

Kobec miał rację. Gorbaczow od dłuższego już czasu należący do postaci politycznych pchanych przez wydarzenia znalazł się w pchającym go tafiunie już od czwartku 22 sierpnia. Jeszcze w czwartek nie wyparł się ani sekretarostwa w partii, ani samej partii, ani tego, że jest nadal komunistą. Przyznał, że przewrót jest częściowo jego winą, gdyż otoczył się niewłaściwymi ludźmi. Bąknął także o konieczności przeprowadzenia demokratycznych wyborów prezydenckich i przebudowie struktur politycznych kraju. Ale w sprawach pryncypiów nie będzie ustępstw - podkreślił. Tymczasem świat komunis-

tyczny walił się wokół niego z hukiem. Na ulicach Moskwy ponad milion ludzi maszerowało wznosząc antykomunistyczne hasła. Kulminacyjnym punktem demonstracji było obalenie wieczorem pomnika założyciela sowieckiej tajnej policji Feliksa Dzierżyńskiego, stojącego przed kwaterą główną KGB na Lubiance. Potem padł jeszcze pomnik Jakuba Swierdłowa - mordercy w 1918 roku cara Mikołaja II i jego rodziny.

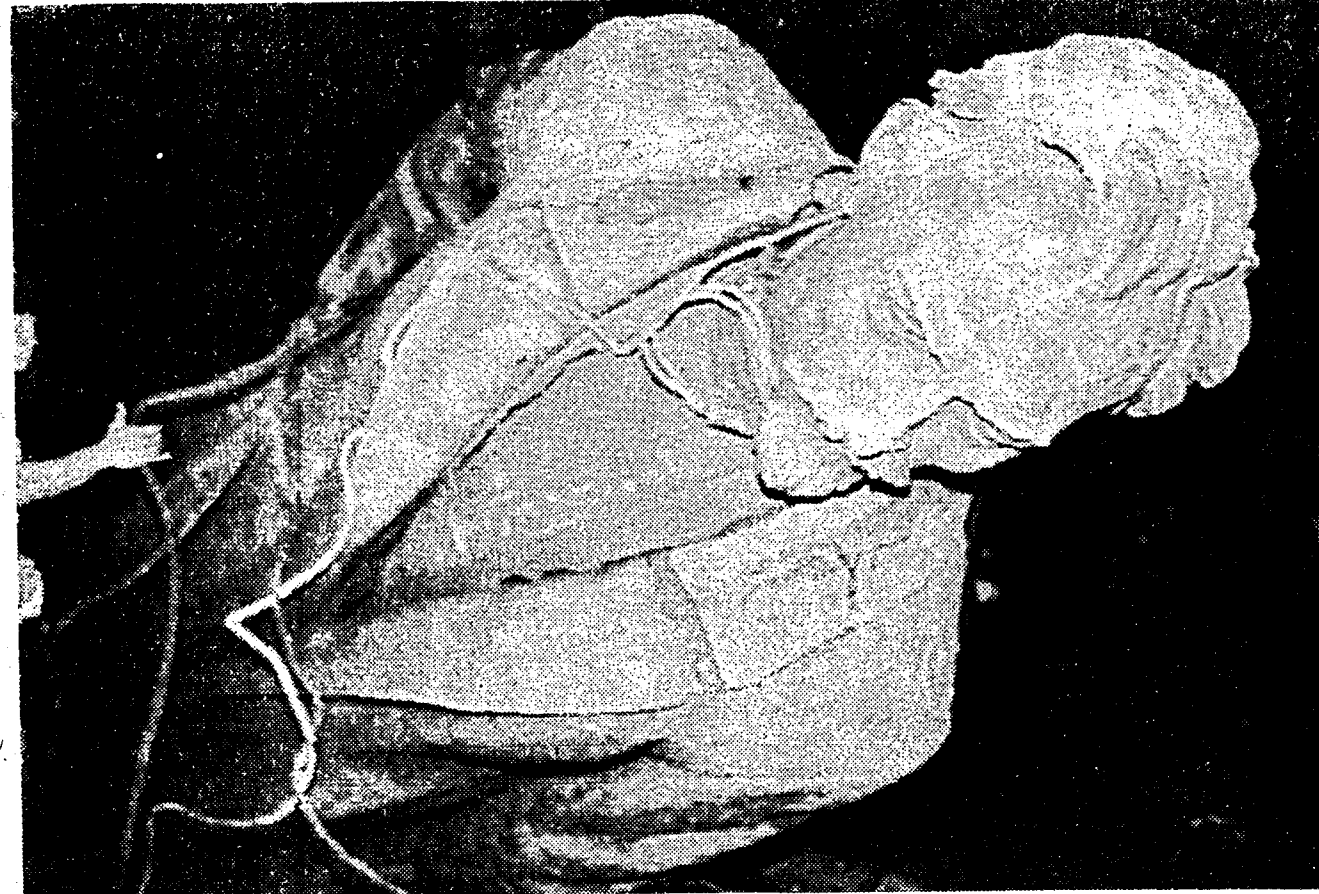
Natomiast Jelcyn wydał dekret zakazujący działalności politycznej w armii i KGB oraz przygotował na dzień następny dekrety zadające partii i komunizmowi w Związku Sowieckim śmiertelne ciosy.

Moskiewska gazeta "Kuranty" krytycznie oceniła powrót Gorbaczowa: mógł przygłupować na białym koniu, a przywłókł się na czerwonej szkapie.

JELCYN DYRYGUJE GORBACZOW POTAKUJE

W piątek 23 sierpnia Gorbaczow wystąpił w parlamencie Federacji Rosyjskiej. Na podium obok niego był Jelcyn, Silajew, Ruckoj. Przed nimi deputowani do parlamentu rosyjskiego i goście, wśród nich wielu opozycjonistów m.in. wdowa po Sacharowie Jelena Bonner. Gorbaczow przyznał się częściowo do winy za przewrót, przyznał się do wielu błędów. Widać było, że jest człowiekiem przegrany i nie próbował nawet udawać, że nie jest. Jelcyn traktował go jak marnotrawnego syna, którego się ostrzegano i tolerowało, a obecnie dobrodusznie karci za grzechy, lecz nie daje żadnych nadziei na wpływe miejsce w biegu wydarzeń. Na oczach Gorbaczowa, który się anemicznie sprzeciwiał, Jelcyn podpisał dekret zakazujący działalności partii komunistycznej na terenie Federacji

Rosyjskiej. Dekret ten i kilka innych dał podstawy do zamknięcia i plombowania siedziby komitetu centralnego partii, zamknięcia "Prawdy" i kilku innych czołowych gazet komunistycznych, zwolnienia dyrektora TASS, przejęcia bezpośredniej kontroli nad lokalnymi przywódcami partii w celu zweryfikowania ich postawy wobec przewrotu. Gorbaczow bez słowa także zgodził się na podpisanie dekretu w sprawie urzędu prezydenckiego ZSSR. W myśl dekretu prezydenci Rosji i ZSSR zastąpią się automatycznie na stanowisku, gdyby z jakichś powodów jeden z nich nie był w stanie pełnić urzędu. Gorbaczow także pod dyktando Jelcyna zaaprobował wysunięte przez prezydenta Rosji kandydatury nowych ministrów: 49-letniego generała Szaposznikowa głównodowodzącego sowieckich sił powietrznych na stanowisko ministra obrony narodowej (zastąpił mianowanego przez Gorbaczowa na miejsce Jazowa generała Mojsiejewa); Wiktorą Baranni-

Wraz z Dzierżyńskim pada następny bastion komunizmu.

kowa na ministra MSW, byłego ministra spraw wewnętrznych Wadima Bakatina na szefa KGB. Jelcyń upokorzył Gorbaczowa, nakazując mu przeczytanie na oczach wszystkich zapisu tajnego posiedzenia rządu z 19 sierpnia podczas którego tylko dwóch ministrów nie zdradziło Gorbaczowa wytykając mu jakimi lichymi ludźmi się otoczył. Po używaniu Jelcyna zaczęło się używanie deputowanych. Jedną z kobiet wskoczyła na podium i wymachując rękami nad strutym Gorbaczowem zażądała od niego złożenia legitymacji partyjnej i rozwiązania partii. Wiele deputowanych wznosiło okrzyki, iż liczą na to, że wszyscy zamieszani w przewrót zostaną wykryci i ukarani. Gorbaczow marniał w oczach. Wyglądał na całkowicie ugotowanego. Następnego dnia wyparł się partii.

W sobotę gruchnęła po Moskwie, ZSSR i świecie wiadomość, że Gorbaczow zrezygnował ze stanowiska

sekretarza generalnego partii. Poinformowały o tym środki masowego przekazu. Stwierdziły one także, że prezydent ZSSR Gorbaczow wydał szereg dekrétów, wśród nich dekrét o całkowitej konfiskacie majątku sowieckiej partii komunistycznej oraz dekrét zakazujący działalność partii w KGB, armii, MSW i instytucjach państwowych. Gorbaczow poinformował także, że zasugerował partii komunistycznej samorozwiązanie, oświadczając, że sam poprze nowy ruch polityczny zbudowany w oparciu o skrzydło reformatorskie partii, gotowe kontynuować reformy w interesie robotników. Jednocześnie Gorbaczow mianował premiera Rosji Iwana Silajewa, bliskiego współpracownika Jelcyna premierem ZSSR oraz szefem komisji ds. zmian ekonomicznych w kraju i wyboru nowego rządu. W składzie 4-osobowej komisji znalazł się także radykalny ekonomista, 32-letni Grigorij Jawliński, który nie tak dawno odsunął

się od Gorbaczowa, gdy ten nie przyjął jego planu reformy gospodarczej określając go jako zbyt daleko idący.

POGRZEB BOHATERÓW POGRZEBEM KOMUNIZMU

W sobotę także cała Moskwa była pogrążona w żalobie uczestnicząc w uroczystościach pogrzebowych trzech młodych ludzi, którzy polegli podczas jednego szturmego czołgów zamachowców na barykady broniące dostępu do parlamentu Rosji. 28-letni Ilja Kriszewski, architekt, został przejechany przez czołg nr 536, gdy stając przed nim chciał go powstrzymać przed najechemaniem na barykadę. Będący wraz z nim w tej samej ludzkiej linii zaporowej 30-letni Władimir Usow, pracownik spółki joint venture w położonym w pobliżu Kremla Hotelu Belgrad

znalazł się pod gasznicami tego samego czołgu, gdy wykonał on błyskawiczny manewr obrotowy. 23-letni Dmitrij Komar, weteran wojny w Afganistanie, kierowca, zginął od kuli załogi czołgu, gdy wskoczył na czołg otworzył wąż i próbował wyciągnąć ze środka czołgiste. W międzyczasie czołg stanął w ogniu obrzucony butelkami z benzyną. Wkrótce wraz z innymi podpalonymi czołgami odjechał. Zdaniem Jelcyna uczestniczącego wraz z Gorbaczowem w pogrzebie, a następnie także we mszy żałobnej w niedzielę w intencji zamordowanych, bohaterska postawa zabitych obrońców była decydującym momentem przechyłającym szalę zwycięstwa na rzecz przeciwników przewrotu. Jelcyń powiedział, że z tajnych dokumentów wynika, iż zamachowcy wydali bezwzględne rozkazy całkowitego rozbięcia parlamentu rosyjskiego i zaarrestowania Jelcyna bez oligandania się na ofiary. To, że nie doszło do następnych ataków wynika według Jelcyna nie z tego, że zamachowcy poczuli wyrzuty sumienia, ale dlatego, że zbuntowali się żołnierze, którzy mieli wykonać ich rozkazy. Obrona barykad przez obrońców parlamentu odegrała całkowicie zasadniczą rolę w przebudzeniu sumienia żołnierzy. Jelcyń nazwał trójkę poległych "naszymi bohaterami, naszymi obrońcami i naszymi zbawcami". Prezydent Gorbaczow z trudem powstrzymując łzy powiedział, że podpisał dekrét nadający poległym najwyższe odznaczenie tytuł "Bohatera Związku Sowieckiego (który można otrzymać tylko za bohaterstwo na polu walki w obronie ojczyzny). Gorbaczow podkreślił, że z najwyższym szacunkiem chylł głowę przed tymi, którzy oddali swe życie, powstrzymując tych, którzy chcieli zniszczyć demokrację i przywrócić w ZSSR ciemny wiek totalitaryzmu. Gorbaczow zapowiedział, że nie będzie przebaczenia dla przywódców puczu.

Pogrzeb Kriszewskiego, Usowa i Komara rozpoczął się na placu Maneżowym przed Kremlm. Trumny ze zwłokami bohaterów spowite w biało-czerwono-niebieskie flagi Rosji zostały następnie przeniesione na cmentarz Wagankowskoje. W

pogrzebie uczestniczyło tysiące Moskwičan. Fragmenty pogrzebu były transmitowane w całym Związku Sowieckim. Pogrzeb szybko nabrał charakteru symbolu - pogrzebu epoki komunizmu i totalitaryzmu.

Na dwa dni przed pogrzebem były minister spraw zagranicznych Szewardnadze zaproponował, aby ciała poległych w obronie parlamentu spoczęły w murach Kremla - gdyby nie było miejsca należałoby usunąć tych, co zostali pochowani tam niesprawiedliwie. W trakcie pogrzebu nie brakowało opinii, że jeszcze lepiej byłoby pochować ich w mauzoleum Lenina na Placu Czerwonym, a obecnie okupującego mauzoleum trupa usunąć i z pomieszczenia i z pamięci ludzkiej na wieki.

JELCYN NIE CHCE BYĆ BOHATEREM Z NADANIA GORBACZOWA

W niedzielę obszernego wywiadu udzielił w telewizji Jelcyń. Obarczył częściową winą za zamach stanu Gorbaczowa - mianował niewłaściwych ludzi, którzy go zdradzili. Powiedział, że Gorbaczow chciał mu nadać tytuł Bohatera Związku Sowieckiego za zasługi dla obalenia przewrotu, ale nie przyjął go, gdyż uważa, że tytuł ten należy się prawdziwym bohaterom - mieszkańcom Moskwy. Jelcyń podał, że zamachowcy mieli przygotowaną listę 12 osób do rozstrzelania i jeszcze raz podkreślił, że nie brak woli u zamachowców, ale bunt oddziałów wojskowych i KGB doprowadził do ich klęski. Podkreślił, że wszystkie błędy popełnione przez Gorbaczowa nie wpłyną na jego stosunki osobiste z prezydentem. Wypowiedzi Jelcyna potwierdziły, że uważa się on za prawdziwego przywódcę Rosji i coraz bardziej staje się przywódcą nowego związku, jeżeli dojdzie w ogóle do podpisania układu związkowego. Dla nikogo w Rosji nie ulega wątpliwości, że gdyby wybory prezydenckie w ZSSR odbyły się obecnie, Jelcyń wygrałby ten urząd w cuglach.

PĘDZI LAWINA

Udaremnienie przewrotu przyspieszyło demokratyczne procesy w ZSSR. Jelcyń uznał niepodległość Lotwy i Estonii (wcześniej uznał niepodległość Litwy). Mołdawia, Białoruś i Ukraina ogłosiły niepodległość. W wielu republikach zdelegalizowano partię komunistyczną i skonfiskowano jej majątek. Układ związkowy chce podpisać coraz mniejsza liczba republik. Następne (Uzbekistan) przygotowują się do niepodległości. Gorbaczow twierdzi, że trzeba być gotowym na szybkie uznanie niepodległości republik bałtyckich, a także wcielić w życie prawo do samostanowienia. Nowy minister obrony Szaposznikow zapowiedział już, że wymieni 80% dotychczasowego składu dowództwa sowieckich sił zbrojnych zastępując starszą generację młodymi oficerami. Gorbaczow, który resztką sił stara się utrzymać przy resztkach władzy zgadza się prywatnie, że nie wie co robić. Odzywają się już głosy sądu nad winnymi. Prezydent Litwy Landsbergis wręcz mówi o Norymberdze dla komunistów. Gorbaczow i Jelcyń stoją na stanowisku, że nie należy urządzać polowania na czarownice (komunistyczne). Podkreślają, że aparat kierowniczy tak, ale nie członkowie partii - jest ich nadal 15 mln. Wraz z upadkiem komunizmu rozpadła się imperium sowieckie. Wkrótce na mapie świata możemy nie mieć już Związku Sowieckiego, a 15 nowych państw. Niektóre z nich mogą się rozpaść na następne. Jak będą wyglądały te procesy? Do tej pory - chyba tylko dzięki opatrności - najstraszniejsza tyrania XX wieku pogrążyła się w otchłań nicości stosunkowo pokojowo. Ale czy wkrótce na scenie w tym regionie świata nie pojawią się nowe siły? Czy nie dojdzie do wojen na tle narodowościowym? Czy wreszcie w samej Rosji i kilku innych biednych republikach nie dojdzie do wystąpienia ludności z powodu braku elementarnych dóbr i usług? Gdy jechałem nadawać tę korespondencję w poniedziałek 26 sierpnia przed sklepami Moskwy jak zwykle stały długie kolejki, a w środku sklepów widać było gołe półki i nagie haki. Jerzy Zieleniewski (szczęśliwy świadek upadku komunizmu i rozpadu imperium).

W uroczystościach pogrzebowych w Moskwie wzięło udział ponad 200 tysięcy ludzi

AMATORSZCZYZNA

Gdy usłyszałem w polskim radio namaszczonego głosem sprawozdawcy informującego kraj i świat o tym, że modlitwa dostojnego gościa polskiego papeża Jana Pawła II przy grobie rodziców i brata miała charakter bardzo osobisty, myślałem, że wyrzucę gadające pudło przez okno, powstrzymała mnie zaś przed tym jedynie słuszna chyba refleksja, iż ubezpieczenie zapewne szybko nie obejmuje chyba plądrowania ich przez samego właściciela - i tak, dzięki zamkniętym oknom ocalał mój skądinąd przyzwoity tranzystorek, na którym podsłuchuję głosy rodaków. Jaki bowiem ma mieć charakter modlitwa - niezależnie od tego, kto się modli - przy grobie rodziców? Kto, do cholery, pozwala w Polsce idiotom brać mikrofon do ręki i głądzić, co ślina na język przyniesie? Pytanie niby dotyczy sprawy podrzędnej, jednak odnoszę wrażenie, że tak naprawdę odnosi się do istoty obecnego życia w kraju. Oto bowiem wszędzie - lub niemal wszędzie, nie chcąc być niesprawiedliwym - gromadzą się masy niedouczonych amatorów głądzących i plotących bzdury tak wietrutne, że mózg normalnego człowieka odmawia ich rejestracji. Ja rozumiem, że prezydent RP, sam Lech Wałęsa, od czasu do czasu rzuca uwagi o tym, że ciężko być prezydentem i że nie miał on o tym pojęcia. Nie wiem czy myślał, że to zabawa lub gra w kłipe, to sprawa osobna. Jednakże akurat do niego mam najmniej pretensji: niewielu z nas ćwiczyło czy w ogóle mogło ćwiczyć funkcjonowanie na tak wysokich stanowiskach państwowych zaś stosunkowo najmniej szansy po temu mieli elektrycy, choć też przyznam, że wieloletnia zaprawa w reprezentowaniu Polaków mogła by Wałęsie pomóc i dać dziś jakieś pozytywne rezultaty.

Jak jednak już powiedziałem, prezydent mnie tu najmniej obchodzi, choć jest prawdą, że nie jest on w polityce profesjonalistą, lecz wciąż jeszcze i być może do końca swych dni (po najdłuższym życiu!) amatorem. Obchodzi mnie natomiast to, co u spodu, co - że tak powiem - chyba nie wymagało ćwiczeń w konspiracji: amatorszczyzną zajęła od większości polskich żurnalistów, amatorami okazują się posadzkarze i hydraulicy. Tego się nie da zwalić na komunę, podobnie jak nie można na komunę zwałać obyczajów nie używania mydła i wody czy to w celu mycia samego siebie, czy dla wytarcia lady sklepowej: ja przepraszam za takie łączenie tematów, ale właśnie sobie przypominałem raport "Gazety Wyborczej" z szaleństwami miejskich w Warszawie, gdzie panie klozetowe - instytucja jak na razie przetrwała - donoszą, że ręce myje dwoje na dzieścioro użytkowników (inna sprawa to pytanie o obecność mydła, odpowiednich ręczników czy w ogóle kranów z wodą); jest prawdą natomiast przeze mnie samego doświadczoną, że papier toaletowy nadal znika z miejsc publicznych w Polsce, choć można go przecież wreszcie, po obaleniu wstrętnego czerwonego, kupować ile dusza (nie mówiąc o innych częściach ciała) zapagnie.

Amatorszczyznę widać nie tylko w sposobie wykonywania pracy, lecz w systemie funkcjonowania. Osobiście myślałem, że mam pecha, lecz oto po rozmowie z jednym ze znajomych okazało się, że jestem ofiarą reguły: niemal żadne instytucje w Polsce nie raczą odpowiadać na wysyłane do nich listy - czy to będzie wysoki urząd państwowy, czy redakcja jakiejś gazety; odpowiedź w przyzwoitym terminie jest zjawiskiem nienormalnym, wyjątkowym i zdarza się niemal wyłącznie wtedy, gdy od-

powiadający z radością może zakomunikować jakąś negatywną decyzję czy powiadomić o tym, że sprawa nie dotyczy jego, lecz kogoś innego. Gdy natomiast ma on decyzję podjąć lub gdy należy ona do pozytywnych, nie odpowiada. Dlaczego? Ano nie ma takiego obyczaju. Nie ma też innych obyczajów: na przykład zaczęta w dobrym rytmie praca nagle ślada i nie wiadomo kiedy będzie ukończona, zaś wykonawca nie poczuwa się nawet do powiedzenia dlaczego tak się dzieje. Po prostu fatum. I z tym trzeba żyć. Ot tak, po prostu. Wydaje mi się, że rację miała kiedyś moja matka, gdy komuś zadającemu pytanie "dlaczego?" odpowiedziała z całą powagą, że to pytanie w Polsce po prostu nie ma sensu i że nie należy go stawiać. Ja wówczas myślałem, że dotyczy to komuny, okazało się, że dotyczy Polski. Jedno w tym pocieszające, że istnieją rzeczy jeśli nie wieczne, to przynajmniej trwalsze ponad zmiany systemów politycznych.

Osobiście boję się w tym wszystkim jednego. Otóż w kraju amatorów trudno zrobić profesjonalną karierę i jednocześnie bardzo łatwo o dokonywanie gigantycznych oszustw. Z tym ostatnim mamy właśnie do czynienia - paru facetów jako tako orientujących się w lukach prawnych, z odrobiną sprytu i przedsiębiorczości, dokonało gigantycznych nadużyć i wybyło z kraju. To już nie pierwszy raz. Wydawało się, że "afery Grobelnego" będzie dorą przestroją, ale gdzie tam. Chyba zresztą nie ma sytuacji bardziej niejasnej i poplątanej niż w tym, co od biedy można by nazwać rozwijającym się polskim biznesem: tutaj już niemal hulaj dusza - nikt się w niczym nie orientuje, przepisy prawne są dziurawe jak sito, z drugiej zaś strony ludzie, którzy naprawdę chcą

coś zrobić nie mogą się poprzebić przez poustawiane przez nie wiadomo kogo i po co bariery: biurokracyjne, polityczne i Bóg jeden wie jakie jeszcze.

Brak profesjonalizmu w polityce - obym był złym prorokiem - może też w końcu doprowadzić do nieszczęścia, z którego dużo trudniej się będzie pozbywać niż z ograbienia kasy państwowej na parę milionów dolarów: tu skutki podobnych wpadek mogą się okazać tragiczne. Tymczasem zbliżają się wybory, a początek kampanii mającej ludziom wyjaśnić stanowiska stron jakoś dziwnie przypomina pyskówki w maglu w prowincjonalnym miasteczku. Obawiam się, że w tej sytuacji nietrudno komuś z odrobiną sprytu przycałać się w kącie i w ostatniej chwili wyciąć jakiś dziwny, a nieprzyjemny numer. Już raz mieliśmy przedsmak podobnego działania, gdy stronnictwo Mazowieckiego doznało dziwnego uczucia po zakończeniu pierwszej tury wyborów prezydenckich. Tam, gdzie nie istnieją mechanizmy polityczne, do głosu dochodzić mogą - choć nie muszą - demagodzy żerujący na naprawdę ciężkiej sytuacji społeczeństwa. Tymczasem w Polsce wciąż nie ma - i tu przyznać trzeba rację Wałęsie - żadnej partii politycznej z prawdziwego zdarzenia, nie ma też i niczego innego, co by mogło ewentualnie strukturę partyjną zastąpić: ja nadal się upieram przy tym, że partia polityczna nie jest wynalazkiem na wieczność i że prędzej czy później tego rodzaju organizacja życia politycznego się załamie, jednakże nie jestem pewien czy ma to mieć miejsce akurat w kraju, który przez fazę partyjności życia politycznego na dobrą sprawę nigdy nie przeszedł, czyli w Polsce. Może to załamywanie się podobnych struktur raczej zacznie się w tzw. wysoko rozwiniętych demokracjach, czego próbki dały wydarzenia roku 1968 - ale to naprawdę osobna historia.

Powtarzam z uporem od blisko dwóch lat, że po wyrwaniu się z łap komunistów wpadliśmy w ręce amatorów i jak na razie nic nie wskazuje na to, bym musiał się z tego sformułowania wycofywać - raczej przeciwnie: wydarzenia, które w

kraju mają miejsce jakby tą moją tezę potwierdzają. Nie znaczy to, bymnie taki obrót wydarzeń specjalnie cieszył; wolalbym w takich kwestiach nie mieć racji i zostać przez tzw. rzeczywistość ostro skarcony za wypłacanie dyrdymalów. Ja bym to sobie jakoś w cichości ducha przeżył; człowiek w końcu nie musi mieć zawsze racji, byle racja kraju doszła wreszcie do głosu - skutki moich pomyłek dziennikarskich są praktycznie żadne, gdy tymczasem skutki błędów popełnianych przez polityków są ogromne. Ja politykiem nigdy nie byłem i nie będę - moja sprawa natomiast jest, jeśli dostrzegam jakieś niedobre zjawiska, stawianie pytań i formułowanie sądów krytycznych. Nie jestem od chodzenia w nogę, lecz raczej od szukania dziury w całym - na wszelki wypadek, a o wypadki w tych naszych czasach naprawdę nie trudno.

Nie mam żadnych gotowych rozwiązań i to może nawet dobrze, gdyż już na skandal by zakrawało, żeby facet, którego główną specjalnością jest krytykowanie wierszy, miał mieć gotowe rozwiązania w sferze działań politycznych czy gospodarczych. Jestem jednak obywatelem tego kraju, za kilka miesięcy

mam zamiar zainstalować się na ojczyźnie i nie jest mi wcale obojętne, jaki to kraj ma być. Ile będzie miał pieniędzy i kto w nim będzie sprawował władzę. Naprawdę nie wiem, jak wyjść z sytuacji, która w obecnej chwili powstała, jak uruchomić w miarę przynajmniej normalne funkcjonowanie biur, urzędów czy instytucji. Po hydrauliku mogę od biedy i posprzątać (takie obyczaje u polskich rzemieślników wykonujących jakieś naprawy domowe są niezwykle rzadkie) czy nawet poprawić spartoloną robotę. Jeśli bałaganu narobi parlament, jeśli senat zawali funkcjonowanie jakichś urzędów państwowych, sprzątać i naprawiać będzie musiało całe społeczeństwo. I to latami, jeśli nie pokoleniami. Uważam, że ryzyko, na jakie naraża nas obecnie amatorszczyzna ludzi sprawujących czasem bardzo wysokie funkcje jest olbrzymie, a w dodatku niepotrzebne. Czuję się w tym wszystkim wyjątkowo bezradny: tym bardziej, że w końcu podobnych do moich głosów nie brakuje, brakuje natomiast na nie jakichkolwiek reakcji. Wszyscy czują się jak na razie dobrze i wydają się z obrotu spraw zadowoleni. Wszyscy na górze i nikt na dole. Przeróżające.

LESZEK SZARUGA

PANFIL MISTRZYNIĄ ŚWIATA W MARATONIE

Wanda Panfil wygrała bieg maratoński na lekkoatletycznych mistrzostwach świata w Tokio. Panfil była faworytką. Nie tylko wygrała w tym roku Maraton Bostoński, ale miała także najlepszy czas - 2:24.18. Ponadto od ubiegłego roku od zwycięstwa w Nagoya nie przegrała ani razu. W Tokio pobiła ponad 5 mln. wolniej, ale na gorszy wynik wpłynęły upał i duchota. Panfil biegła w czołówce od samego startu. Na 2 km przed metą oderwała się od prowadzących wraz z nią Japonki Jamaszita i Niemki Dorre i samotnie z przewagą 20 m minęła linię mety uzyskując 2:29.53. Jamaszita była o

4 sek. gorsza, a Dorre o 7 sek. Druga Polka Kamila Gradus zajęła szóste miejsce - 2:32.09.

Konkurs pchnięcia kulą wygrała Chinka Ży-hong - 20.83. Polka Krystyna Danilczyk była dwunasta - 17.59 m.

Skok w dal wygrała Amerykanka Joyner - Kersee - 7.32 m, bieg na 800 m Nurudinowa (ZSSR) - 1.57.50, na 3000 m Dorowskich (ZSSR) - 8.35.82.

REKORD ŚWIATA LEWISA

Na mistrzostwach w Tokio 30-letni Amerykanin Carl Lewis wygrał

bieg na 100 m ustanawiając rekord świata - 9.86 sek. Dotychczasowy rekordzista Amerykanin Leroy Burrell (9.90) był drugi - 9.88. Ich rodak Mitchell zdobył medal brązowy - 9.91. Finał w Tokio był stumetrowką wszechczasów. Poniżej 10 sek. pobił także Brytyjczyk Christie - 9.92, Namibijczyk Fredericks - 9.95 i Jamajczyk Stewart - 9.96. Siódmy Robson da Silva z Brazylii uzyskał 10.12, a ósmy Kanadyjczyk Bruny Surin - 10.14. Kanadyjczyk Ben Johnson nie startował, gdyż nie udało mu się uzyskać przed mistrzostwami minimum kwalifikacyjnego 10.30. Pobiegł w sztafecie Kanady 4 x 100 m.

Rzut młotem wygrał Siedych (ZSSR) - 81.68 m. W chodzie mężczyzn na 20 km zwyciężył Włoch Demilano. Polak Robert Korzeniowski był dziewiąty. Bieg na 10 km wygrał Kenijczyk Tanui 27.38.74. W rzucie oszczepem zwyciężył Fin Kinnunen - 90.82, w trójskoku Amerykanin Harrison - 17.78 m. Polak Andrzej Grabarczyk był dwunasty - 16.23 m.

SKRZYPASZEK MISTRZEM ŚWIATA W PIĘCIOBOJU

Polak Arkadiusz Skrzypaszek wywalczył złoty medal na mistrzostwach świata w pięcioboju nowoczesnym w San Antonio (USA). Skrzypaszek uzyskał 5490 pkt, pokonując Szwajcara Steimanna - 5476 i Węgry Merasza - 5470. Do złotego medalu Skrzypaszek dorzucił także srebrny medal drużyny. Drużynowo złoty medal wywalczyła ekipa ZSSR. Brąz przypadł Węgrom.

ZŁOTO I SREBRO WOJDATA

Na XX pływackich mistrzostwach Europy w Atenach Artur Wojdat zdobył złoty medal w wyścigu na 200 metrów stylem dowolnym (drugi był Włoch Lambertli, trzeci Włoch Genia) oraz srebrny w wyścigu na 400 m. Dystans ten wygrał zawodnik sowiecki Sadowyj, trzeci był Lambertli. Brązowy medal zdobyła na dystansie 400 m stylem zmiennym 17-let-

Na mistrzostwach świata w kolarstwie torowym i szosowym w Stuttgarcie Kanadyjka 25-letnia Alison Sydor z Vancouver (po prawej) zdobyła brązowy medal w wyścigu szosowym na 79 km - 2 min. 49 sek. za zwyciężczynią, którą została Holenderka Van Moorsel (w środku) - 2.09.47. Amerykanka Thompson została wicemistrzynią - 1.54 za Holenderką. Medal Sydor był jedynym medalem Kanady. Polska nie zdobyła ani jednego medalu. Najbliżej podium była drużyna w wyścigu na 100 km amatorów, która wywalczyła czwarte miejsce za Włochami, Niemcami i Norwegią. Kolarze kanadyjscy zajęli 19 miejsce. W wyścigu indywidualnym amatorów (174 km) Jacek Bodyk zajął piąte miejsce w tym samym czasie co zwycięzca Wiktor Rjaksinski (ZSSR). Andrzej Sypytowski zajął 10 miejsce - 32 sek. za zwycięzcą. Wyścig szosowy zawodowców (252 km) wygrał Włoch Bugno przed Holendrem Rooksem i Hiszpanem Indurainem oraz Kolumbijczykiem Meila (wszyscy ten sam czas). W klasyfikacji medalowej zwyciężyli Niemcy 12 medali (6 zł., 5 sr., 1 br.) przed Francją - 7 (2, 2, 3), Holandią - 6 (3, 2, 1), Włochami - 5 (2, 3, 0), ZSSR - 4 (2, 1, 1). (Poza powyższymi krajami medale zostały zdobyte jeszcze przez 12 państw).

nia Ewa Synowska czasem 4.47.92 ustanawiając zarazem rekord Polski. Wygrała Węgierka Egerszegi najlepsza zawodniczka mistrzostw (zdołała w sumie 4 złote medale). Zawiódł obrońca tytułu na 100 m stylem klasycznym Rafał Szukała zajmując czwarte miejsce. Takie samo miejsce zdobyła Alicja Pęczak w wyścigu na 200 m st. klasycznym oraz sztafeta męska 4 x 200 m stylem dowolnym (Podkościelny, Wojdat, Soszyński, Szukała). Szóste miejsce na 400 m st. zmiennym zajął Marcin Maliński.

POLSKA - SZWECJA 2:0

Polska pokonała w towarzyskim meczu rozegranym w Gdyni Szwecję 2:0 (0:0). Bramki zdobyli debiutujący w polskiej reprezentacji Wojciech Kowalczyk (59 min.) i Mirosław Trzeciak (90 min.). Drużyna polska wystąpiła bez kilku etatowych graczy zagranicznych - Ziobera, Tarasiewicz, Wdowczyka, Urbana, Furtoka

i Jakóbczewicza. Tym razem trener Strelau po niedawnej porażce z Francją 1:5 sięgnął po młodych piłkarzy z reprezentacji olimpijskiej. Spisali się oni znakomicie pokonując pewnie silną drużynę Szwecji.

WYNIKI 5 KOLEJKI I LIGI:

Zagłębie Sos. - Śląsk Wrocław	2:0
Zawisza Bydg. - Legia W-wa	2:2
Ruch Chorzów - Olimpia Pz.	2:1
Stal St.Wola - Hutnik Kraków	1:1
Widzew Łódź - LKS Łódź	1:1
Wisła Kr. - Motor Lublin	0:0
Zagłębie Lubin - GKS Kat.	1:1
Lech Poznań - Stal Mielec	3:0
Górniki Zab. - Pogoń Dęb.	5:1

TABELA I LIGI:

1. Widzew	9	11:2
2. Lech	8	13:3
3. Zawisza	8	12:7
4. Górnik	7	12:5
5. Wisła	7	9:3
6. Ruch	6	8:7
7. Hutnik	6	9:8
8. Motor	6	4:3
9. GKS	5	5:4
10. Zagłębie L.	5	6:8
11. Olimpia	4	7:8

12. Legia	4	6:7
13. LKS	4	5:6
14. Śląsk	3	5:7
15. Stal St.W.	3	2:6
16. Zagłębie S.	2	4:9
17. Stal	1	1:8
18. Pogoń Dęb.	0	2:20

WYNIKI 25 KOLEJKI LIGI KANADYJSKIEJ:

Vancouver 86ers - Toronto Blizzard	2:1
Nova Scotia Clippers - Montreal Supra	2:1
Winnipeg Fury - Kitchener Kickers	2:1
Hamilton Steelers - North York Rockets	3:0

TABELA CSL

1. Vancouver 86ers	61	68:30
2. Hamilton Steelers	40	37:34
3. North York Rockets	39	43:46
4. Toronto Blizzard	39	47:33
5. Montreal Supra	37	40:34
6. Nova Scotia Clippers	28	28:50
7. Kitchener Kickers	16	20:49
8. Winnipeg Fury	15	23:46

Za zwycięstwo 3 pkt, za remis 1 pkt.

Na wioślarskich mistrzostwach świata w Wiedniu rewelacyjnie spisały się Kanadyjki zdobywając 4 złote medale. Do tej pory na wszystkich mistrzostwach od 1974 roku dominowały zawodniczki NRD, ale w tym roku jak się przypuszcza bez dopingu zamiast 7 czy 8 złotych medali jak zwykle wioślarki niemieckie zdobyły tylko dwa złote. Do 4 złotych medali kobiet (Laumann w jedynce, dwójka bez sternika, czwórka bez sternika i ósemka ze sternikiem), wioślarki dorzuciły srebro w ósemce ze sternikiem. Osada polska zdobyła srebrny medal w konkurencji par ze sternikiem. Na zdjęciu mistrzyni świata w ósemce ze sternikiem: Barnes, Monroe, Taylor, Heddle, Mahon z Brytyjskiej Kolumbii, Doey, McBean i Thompson z Ontario oraz Delahanty z Alberty. Taylor, Barnes, Doey i Monroe zdobyły także złoty medal w konkurencji czwórek bez sternika, a McBean i Heddle w konkurencji dwójek bez sternika.

MIEDZY USTAMI A BRZEGIEM KONTUARU

Bez szumu, bez rozgłosu, ale za to w rekordowym tempie, wyrosło nam w Mississauga mini-Polaczko. Wnet już w niczym nie będzie ustępowało Ronceswólce, a wprost przeciwnie, pewna jestem, że będzie się nadal rozwijało i prosperowało jeszcze bardziej wydajnie ku radości i wygodzie coraz większej ilości okolicznych rodaków. W tej chwili jest nas już ponoć tutaj ponad 12 tysięcy, a to nie jest betka.

Osobiście, bardzo sobie cenę to nasze Polaczko. Z rozmaitych powodów. Jednym z nich jest moje ostatnie hobby (względnie świrki, jak kto woli) poważnego odchudzania się. Postanowiłam, że ten szok dla mojego organizmu (który na pewno będzie się buntował i po nocy wołał: a gdzie moje papu?) zniweluję brakiem wlotów i upadków. Tylko silną wolą i racjonalną dietą. Na razie stawiam pierwsze nieśmiałe kroki, ale plany mam wręcz kapitalne. Moim celem jest, ni mniej ni więcej, jeszcze przed zimą wbić się w zeszloroczne ciuchy. W tym celu, zamiast gobeliny, rozpięłam na ścianie moją ulubioną kleckę (miałam ją tylko dwa razy na sobie, po tym przyszło Boże Narodzenie, wizyty i cześć) i spoglądam na nią smętnie, ale pełna nadziei. Teraz, po pracy, zostawiam wóz w garażu, przebieram się w dres i per pedes apostolorum zasuwam do Brdy, naszego sklepu z delikatesami. Po moje drobne i, oczywiście, dietetyczne zakupy. Powolnym krokiem idę około półgodziny, natomiast jeśli idę szybko lub prawie biegnę, to godzinę lub więcej. Nie, to nie jest bzdura - to jest samo życie. Kiedy bowiem biegnę, tak okrutnie się męczę, że co chwilę muszę przy-stawać, aby złapać powietrze. A jeśli i to nie pomaga, wówczas stadam na krawężniku i straszę klerowców.

Porzekadło mówi, że jak się ma pecha to i w drewnianym kościele cegła na głowę spada. W ubiegłym piątku to ani cegła ani w kościele na głowę mi nie spadła, ale dopadł mnie pan Teoś (ta moja cholerna Nemezis) i to właśnie w Brdzie. Szczęka mi opadła, nie potrafiłam ukryć zaskoczenia. Jakoś nie potrafiłam wymyślić niczego dowcipnego na przywitanie, więc tylko pytałam czy na Ronceswólce zabrakło wędlin. Dopiero mina mi zrzędzła kiedy dowiedziałam się, że pan Teoś właśnie przeniósł się na stałe do Mississauga i jest prawie moim sąsiadem. No cóż, dawno już do nikąd nie emigrowałam, może nadszedł czas, aby powrócić do Anglii? Przecież teraz na pewno już nie zaznam spokoju. Zbyłe głupstwem będzie mnie nachodził. Będzie okradał z wolnych chwil po pracy, będzie wygłaszał oklepiane frazesy i opowiadał stare dowcipy, które poraz pierwszy słyszałam kiedy miałam lat 10 i już wówczas nie wydawały mi się śmieszne.

Jakby na potwierdzenie moich czarnych myśli, pan Teoś, na cały głos, zaczyna mi robić gorzkie wyrzuty, że go unikam. Panie sprzedawczyńco patrz zdziwione. Rzeczywiście widok chyba niecodzienny. Facet w sile wieku urządza scenę starszej pani. W sklepie. Przy ludziach. Panie zza kontuaru znajdują mnie od dawna, ale nigdy specjalnie uwagi na mnie nie zwracali. I słusznie. Ale od dzisiaj na pewno będą mnie pamiętały. I bardzo się dziwiły. A może nie? Może się mylę. Oby.

Proszę pana Teościa głosem cichym, lecz stanowczym, aby się natychmiast uspokoił, bo jeśli nie, to wyjdę i tyle mnie w życiu widział. To działa. Wtedy też się orientuję, że pan Teoś jest zdziebko "zmęczony", ale

chyba tylko piwem. Część dalszą wyrzutów serwuje mi szeptem. Że od dawna usiłuje się ze mną skontaktować, że przecież zostawił niezliczone "mesydzę na answeringu", mówiąc prawie po polsku. Faktycznie zostawił i nowy numer też podał. Jak to się stało, że nie zauważyłam, że ten nowy numer jest z mojej macierzystej centrali, tego nie wiem. Ale ja uczciwie mu oddzwaniałam i również nagrywałam się na jego maszynę. Takie czasy nastąpiły, że już tylko maszyny ze sobą rozmawiały, ale o co mu chodziło dopiero teraz miałam się dowiedzieć.

Pan Teoś zaczyna, jak zwykle, od komplementów, o tym jak bardzo on polega na mojej opinii. Jeśli tak - myślę, to dlaczego tak rzadko wprowadza w czyn moje tak rzekomo cenne rady. Na ogół, robi po swojemu, a do mnie przylatuje prawie z płaczem, jak trzeba jego albo jego kumpła z jakiegoś bagna wyciągać. Pan Teoś wyrzywa mi z ręki koszyk i chodzi za mną obarczony dwoma. Jego jest już na wpół pełny więc poziom jest nierówny. Chce mi się śmiać. Wygląda jak Temida dla ubogich, tyle że nie jest ślepy, ale się potyka. Drepce za mną niczym Toś, mój spaniel. Toś też chodzi za mną kiedy czegoś chce. Pan Teoś ma w głowie całą listę pytań i chce je obkoczyć zaraz - teraz. Wie, że mu nie odmówię - mówię przymilnie. Panie zza kontuaru obserwują nas badawczo.

Między sokami a makaronem p. Teoś chce wiedzieć co ja sądzę o sytuacji ekonomicznej. Jego koledzy, nawet ci legalni, masowo wracają do Polski. On sam nie wie co robić. Coraz mniej zarabia (dlatego się tutaj przeprowadził, znalazł mieszkanie mniejsze i tańsze), a na dodatek w

fabryce przebąkują coś o likwidacji, a w najlepszym wypadku, przeprowadzce do Stanów. Pan Teoś nie chce mieszkać w USA. Niestety, nie potrafię mu doradzić. Jest to przecież sprawa bardzo indywidualna i tylko rozpatrzenie samemu każdego pro i contra pod własnym kątem, może przynieść jakieś rezultaty. Po prostu nie wiem. Jedyne co wiem, to to, że jak wszędzie na świecie, rządowi - rządowi i rządowym statystykom nie wolno dowierzać. Kanadyjski również nie stanowi wyjątku. Według mnie, nie tylko nie wychodzimy z kryzysu, lecz brniemy coraz głębiej. Z nastaniem zimy, kiedy staną i tak coraz rzadsze budowy, będzie jeszcze gorzej. Zbankrutują firmy, które dostarczają materiały na te budowy, a w reakcji tańcuskowej, niczym kostki domina, polecą firmy usługowe. Mniej domów = mniej dywanów = mniej mebli = mniej kucharek = mniej lodówek = mniej wani, etc. Mniej instalacji = mniej konserwacji = mniej napraw. Niestety, ja nadciągając zimą widzę nie w puszystych białych kolorach, ale w ciężko czarnych. I wcale nie dlatego, że jestem pesymistką. Jestem niepoprawną optymistką, ale nie tym razem. Wszystkie kryzysy mają swój utarty szablon. Za wiele ich w życiu "brałam" więc nie trudno przewidzieć co

będzie dalej. Żyjemy w cementowej dżungli, gdzie panuje prawo siły. Kto silniejszy (czytaj - pracujący) przeżyje.

Między marynatami a puszkową kawą p. Teoś chce wiedzieć co ja sądzę o Multilevel Marketing, tj. wielopoziomowej sprzedaży. Że on poważnie o tym myśli, jako że to są najłatwiejsze pieniądze do zrobienia. Tu, odpowiedź mam prostą. Sądzę, że nie sądzę. Kropka. Ale w obawie, aby nie popełnił jakiegoś głupstwa, mówię mu szybko, że znam domy gdzie cała piwnica albo garaż zawalony są mydłami i proszkami do prania. Nikt tego nie chce kupić. Ludzie potracili pieniądze i to często pieniądze, których nie mieli. Które pożyczyci na wysoki procent i będą spłacać pożyczkę długo w XXI wiek. Jedyne, acz wątpliwe, pożytek z tego interesu to to, że jeśli jakiś kataklizm nie zniszczy garażu, a powódź nie zaleje piwnicy, to ci biedni ludzie, ich dzieci, ich wnuki, a może i prawnuki będą zaopatrzeni w środki piorące do końca ich naturalnego żywota. Znam też ludzi, którzy siedzą na dziesiątkach filtrów do wody firmy NSA. Firma ta akurat jest w trakcie procesowania się (o niebagatelną sumę ponad 2.5 miliona dolarów) z trójką przedsiębiorczych biznesmenów o to, że sprzedają ich filtry za jedyne \$25

podczas kiedy cena rynkowa tych filtrów ustalona jest na \$239. I żeby było śmieszniej, magazyn jednego z tych panów, p. L. Cymbalskiego (czyżby nasz rodak?) mieści się dwa kroki dalej od składnicy NSA. Ta rzutka trójka odkupuje od ludzi za zupełnie bzdurne sumy ich niechodliwy inwentarz i odsprzedaje dalej jeszcze z nielichem zyskiem. Zropaczni ludzie, pojawszy wreszcie, że lepszy wróbel w garści niż kanarek na dachu, wyzbawiają się towaru, liżą rany i starają się zapomnieć o porażce. Czy tych którzy ich w to wciągnęli należy uważać za ludzi bez serca i skrupułów? - pyta p. Teoś. Ależ nie! Broń Boże! Ja myślę, że uwierzyli, że odgrywają rolę pionierów w nowym, bajkowym systemie ekonomicznym, że są bohaterami nowej wersji kapitalizmu. Bo tak naprawdę, tu Multilevel egzystuje od wielu już lat i mniej więcej co 20 lat (kiedy uzbierze się większa ilość nowych imigrantów lub wyrosnie następna generacja tubylców) zeruje na naturalnych ludziach, którzy są przekonani, że odkryli Amerykę i są w stanie pokonać nieuczciwych tubylców w ich własnej grze bogacenia się "na wczoraj". Nie jest absolutnie winą przeciętnego Polaka, że leci

ciąg dalszy na stronie 34

Rzeński poranek daje wszystkim kopa ze śpiworów. Witajcie komary. Las jest wilgotny, liściasty, wcale nie widać, że deszcz nie spadł od tygodni. Już do łazienek ciągną ze wszystkich stron zapyziałe i rozczochrane stwory. Pokaz namłotowej mody nocnej. A noce zimne. Obronną ręką wychodzą wełniane sportowe dresy, ciepłe, nawet gdy samokną, niemnące i nieplżamowe.

Ognisk palić nie można, właśnie z powodu posuchy. Furczą więc propanowe kuchenki, gotuje się pierwsza woda na kawę.

W kempingowym sklepiku jest lód, mleko, jajka, chleb i wędlina. Można przeżyć parę dni. Jarzyny i owoce pakowane w małych ilościach. Cholernie drogie. Właściwie wszystko jest droższe o 20-30%. Kto ma miejsce w bagażniku wozi walówkę z miasta. Nowy Brunzwik generalnie nie jest tani. W mijanych restauracjach reklamowano np. homary po 20 dol., gdy w odległym od oceanu Toronto - w Red Lobster - takie same po 15. Warzywa odbywają daleką podróż z rodzimego Ontario. Zjadamy propanowe śniadanie po kosztach Grand Hotelu. Wciskamy pojemniki pod śledzenia stołów, żeby się do nich szopy nie dobrały, upychamy drobiazgi do pudełek i zatrzaskujemy trzy kolejne zamki namiotu. Na kempingach nie kradną. Może coś zniknąć, na przykład skrzynka piwa, ale rzadko. Blerze się to z tego, że biwakujący jest uczciwy, a ponadto kocha psy. Poszczekujące czworonogi skutecznie bronią posesji. Można psa przy namiocie zostawić na cały dzień. Psów więc pełno i nareszcie mają czego pilnować. Nie mają wyboru. Na plażę zakaz wstępu.

•••
Park Kouchibouguac jest ogromny. Drzewa wprawdzie młode, jak w zagajniku, ale gęste i gęste. Na froncie ostrzeżenie. Uwaga na niedźwiedzie! Misie żyją w nieomal wszystkich parkach. Nie wszędzie są jednak rozpuszczone przez głupich turystów. Ci, którzy dostali się na kemping wewnątrz parku mają dzięki nim dodatkową robotę. Muszą zawi-

SZTUKA ZWODZENIA MISIA

Czarny amerykański miś lubi penetrować kempingi

eszać jedzenie na specjalnych słupach, śmiecie wysoko na gałęziach. Uważać, by nie zwabił niedźwiedzia zapachem żywności, potu, krwi, czy nawet kosmetyków. Nie mogą spać w ubraniach, w których gotują, ani podjadać w namiocie. Muszą też opanować sztukę wchodzenia na pobliskie drzewo. A nawet i wtedy spać spokojnie nie mogą. Zawsze znajdzie się dureń, który zostawi niezabezpieczone jedzenie, zakopie resztki lub nakarmi misia.

Mieszkać u misia kątem, a nadzierać się na niego na spacerze to nie to samo. Pomarańczowa broszura zatytułowana "Jesteś w kralnie niedźwiedzia" udziela wszechstronnych wskazówek gościom i lokatorom parku.

- Jeśli spotkasz misia, nie uciekaj. Niedźwiedzie są szybkie i ucieczka może je sprowokować do pościgu - radzą autorzy. - Pozwól mu przejść. Mów coś do niego niezbyt głośno, spokojnie i monotonnie. Wycofuj się powoli tyłem. Nie krzycz, nie piszcz,

nie rzucaj w niedźwiedzia. Jeśli potrafisz, wejdź na drzewo. Pamiętaj jednak, że czarny niedźwiedź może się wdrapać za tobą ...

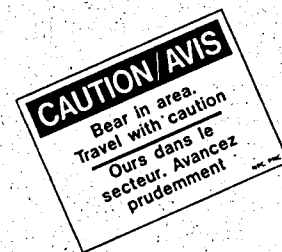
...Spotkany miś może być w dobrym lub złym humorze. Zły - kłapie zębami, groźnie mruczy, spuszcza nisko głowę i kładzie po sobie uszy. Wbrew popołitemu przekonaniu, miś nie atakuje na stojąco. Wstaje, by sprawdzić z kim ma przyjemność... i tak dalej w tym tonie

Czarny miś, którego tu pełno, nie jest wysoki, ale podobnie jak jego większy brat grizzly niebezpieczny w obronie młodych lub terytorium. Co roku ginie w parkach i dzikich lasach Kanady kilka osób. Kiedy już przystąpi do ataku, gdy zawiedzie ucieczka czy obrona pozostaje udawanie padliny. Czarny niedźwiedź zwykle nie nabiera się na udawanie umarlaka z micklewiczowskiej bajki. Grizzly raczej nie ruszy zwiniętego w kłębek, leżącego nieruchomo człowieka. Ale kto to wie na sto procent?

Na parkowej drodze mijamy napisy - NIEBEZPIECZEŃSTWO - nie wchodzić - teren zamknięty ze względu na niedźwiedzia, a gdzie indziej UWAGA - niedźwiedź w okolicy. Niedźwiedzia wprawdzie nie widać, ale na środku drogi pyszni się dymiąca jeszcze, spora misłowa kupa. Oj, nie będziemy dziś penetrować lasków Kouchibouguacu.

•••

Parki Narodowe i Regionalne to przykład wzorowego działania administracji. Dobra informacja, uprzejma obsługa, dużo atrakcji, a wszystko tanio. Pomijając miejsce na kempingu od 12 do 18 dolarów, gdzie można często wcisnąć dwa namioty i dwa samochody (6 osób, a dyskretnie i 10) jest cała masa różnych atrakcji, o których można sobie poczytać na informacyjnej tablicy. Podglądanie ptaków, wycieczki piesze, rowery i na canoe, wystawy, ogniska, programy dla dzieci, teatr kukielkowy. Wszystko zależy od pomysowości szefa. A to 10-latkci uczą się tropić ślady zwierząt, a to małuchy rozpoznają trujące grzyby, a to ludzkie rodziny poznają tajemnice rodzin bobrowych. Wyprawa do

parku na dzień czy weekend jest świetną edukacyjną przygodą, w którą warto całą rodziną zainwestować. W Kouchibouguac jest wielka świetlica z salą kinową, centrum informacyjnym i biblioteką, gdzie można przesiedzieć deszcz i słotę. Przed centrum, przy typowym drewnianym piknikowym stole naturalistyczne rzeźby gospodarzy tych ziem Indianina Micmac, francuskiego Arkadyjczyka i Anglika. Specjalny program poświęcony jest okolicznej historii i legendzie. Z Indian Micmac niewiele już pozostało. Frankojęzyczni Metysi podtrzymują ich tradycję. Frankofonów, o łagodnych wobec tubylców obyczajach, zawojowali Anglosasi. Mieszkają tu potomkowie francuskich wygnańców z Wyspy Księcia Edwarda dziś już zgodnie koezystujący obok potomków Szkotów, którzy ich zawojowali.

Opuszczamy centrum z grubą broszurą w garści. Mamy do wyboru wycieczki krótkie i długie. Mieszko słynący z celnych pytań zadaje jedno: - Czy niedźwiedzie lubią plażę? Odpowiedź wyznacza kierunek.

•••

Na dużym parkingu pełno samochodów. To dzienni plażowicze.

Długi drewniany pomost ciągnie się przez wydmy i rozległe słone rozlewiska po horyzont. Woda w tych zagęszczonych przez naturę solankach przesłona, a noga mówi, że i w przyzwolonej temperaturze. Spory tłumek tkwi nieruchomo w tym dobrodziejstwie natury po szyję. Wyraźnie dotarła tu z Europy lecznicza moda na nasiadówki zwane z niemiecka sitz-bath. Służy to zwłaszcza damom, ale nie zaszkodzi i panom o stąrganych nerwach. Widać też dzieciaki, które obch odzą się z solanka-

SPECYFIKA GENEROWANIA DOCHODÓW

Zgodnie z zapowiedzią pragnę scharakteryzować pokrótce kilka korporacji i ich sieci MLM głównie w aspekcie generowania dochodów pracujących w nich brokerów. Podam jedynie ogólne zarysy, gdyż nie sposób jest omówić szczegóły, po które zainteresowanych odsyłam do bibliotek, Better Business Bureau, Ministry of Consumer and Commercial Relation oraz do źródeł, czyli do kompanii i liderów poszczególnych sieci. Większość z istniejących lub powstających sieci rozprowadzających produkty, swój start rozpoczyna od jakiegoś zakładu produkcyjnego, zapewniającego stałą dostawę towarów, na określonych, korzystnych warunkach. Tak rozpoczął Amway w 1959 roku, Mary Kay, Avon, NSA i wiele wiele innych. W okresie ostatnich 30 la wystartowało do MLM w sumie ponad 3000 kompanii. Tylko część z nich wrosła na stałe w nasz rynek. Większość po dwóch-trzech latach (nieraz po roku) splajtowała, bądź została rozwiązana, jako działająca niezgodnie z obowiązującym prawem. Pozory prostoty działania oraz łatwości osiągania wielkich dochodów niestety okazywały się zgubne. Nowość w ekonomice handlu, obrona tradycyjnych sieci przed konkurencją, brak doświadczeń, mały asortyment oferowanych produktów, nie zawsze odpowiednia jakość i cena - to wszystko powodowało, że na rynku pozostawali i pozostają najlepsi.

JESLI LUBISZ SPRZEDAWAC

Większość, a wręcz prawie wszystkie korporacje wykorzystujące MLM do rozprowadzania własnych produktów, oferuje niewielki asortyment towarów, ograniczony do

kilku bądź kilkunastu, może kilkudziesięciu propozycji. Często jest to jeden konkretny przedmiot, np. odkurzacz, lub komplet czy zestaw, np. garnków, kosmetyków, ziół itp. Należą do nich Mary Kay, Avon, Nu Skin, Shaklee, Matol, Herbalife, NSA, Nikken i wiele innych. Każda z takich kompanii czy kooperacji budując sieć dystrybutorów ustala oczywiście odpowiednie reguły i zasady działania i podziału dochodów.

Praca w którejkolwiek z w/w sieci jest dla tych wszystkich, którzy lubią i potrafią handlować. Sprzedaż uprzednio zakupionych w korporacji produktów jest bowiem źródłem profitu, a specjaliści w tej branży osiągają duże sukcesy.

Start w sieci którejkolwiek z tych korporacji jest podobny. Po krótszym lub dłuższym wykładzie, przedstawieniu ludzi sukcesu, może promocji produktów, każdy, kto widzi w takiej pracy szansę dla siebie, podpisuje aplikację, wykupuje licencję brokera oraz odpowiednią partię (zestaw) produktów i rozpoczyna budowę własnego biznesu.

Ile i za ile musi kupić na starcie? Każda korporacja ustala swoje zasady. Mary Kay i Avon to stabilne i znane w kilku krajach świata firmy kosmetyczne. Ich bardzo dobre kosmetyki, konkurujące z ciągle reklamowanymi w telewizji i prasie produktami innych firm, są rozprowadzane drogą MLM. Każdy nowy dystrybutor kupuje za kilkaset dolarów odpowiedni zestaw kosmetyków, które następnie sprzedaje, organizując specjalne party kosmetyczne u siebie bądź u znajomych. Swój obrót może zwiększyć poprzez spótegowanie sprzedaży (większa ilość prezentacji, ulotki, ogłoszenia, reklamy). Jednocześnie każdy stara się zorganizować swoją sieć sprzedaw-

ców, którzy duplikując swego sponsora, powiększą globalny przerób. Bonus wypłacany przez korporację uzależniony jest od uzyskanego poziomu obrotu i dzielony według odpowiednio opracowanych zasad.

Rozprowadzaniem (sprzedają) między innymi również i kosmetyków zajmuje się także od wielu lat Shaklee. Produkty tej korporacji można znaleźć nie tylko na rynku amerykańskim, ale również i europejskim. Kosmetyki, środki do pielęgnacji ciała, specjalne preparaty naturalnych, zdrowych odżywek, trafiają do klienta podobną drogą jak w przypadku Mary Kay i Avon.

Od kilku lat na rynku amerykańskim pojawiła się sieć kolejnej firmy kosmetycznej - Nu Skin. Start i praca podobna jak wyżej. Oprócz tego, że korporacja ta ma dobre i dość drogie kosmetyki, niewiele o niej można się dowiedzieć w odpowiednich instytucjach. Jest po prostu na starcie.

Wspólny szkopuł sieci rozprowadzających kosmetyki, to ograniczenie pola działania zarówno w zakresie sprzedaży, jak i kupna, głównie do płci pięknej.

Na podobnych zasadach jak wymienione korporacje kosmetyczne działają dystrybutorzy Matol Botanical International Ltd. Oni też rozpoczynają swoją karierę biznesmów od zakupu odpowiedniej partii "płynu życia", czyli preparatu, w skład którego wchodzi minerały oraz wyciągi z odpowiednio dobranych roślin. Trochę reklamy i... są tacy, którzy zarabiają na tym niezłe pieniądze, ciągle szukając nowych klientów, przypominając się starym.

Dwa czy trzy lata temu Polonia Chicago dorabiała w Herbalife. Rosła sieć dystrybutorów specjalnych preparatów ziołowych. Reklamy, ulotki, ogłoszenia o poszukiwaniu sprzedawców i dobrych zarobkach były wszędzie. Rosły obroty i dochody. Oczywiście, że nie wszystkim, co wcale nie znaczy, że biznes taki nie działa, że jest zły, że ziola to bzdura, itp. Po prostu nie każdy potrafi być sprzedawcą i nad tym powinien być się poważnie zastanowić zanim wykupi partię towaru za 2700 amerykańskich dolarów. Wielu popłynęło,

Dokończenie na str. 48

"If you don't want to work, you have to work to earn enough money so that you don't have to work"

UKRYTE REZERWY

Mamy nadzieję, że zrozumiecie Państwo potrzebę planu finansowego, oszczędzania i "zatrudnienia" tych oszczędności. I to zadecyduje o dostatkach w przyszłości. Ironia losu jest, że kiedy odkrywamy przed Wami ekscytujący świat inwestycji, wazsze budżety z trudnością pokrywają niezbędne wydatki. Pieniądże są niezbędnym elementem inwestowania, dlatego chcemy poniżej pokazać kilka źródeł "ukrytych" rezerw jakie tkwią w naszych kryzysowych budżetach.

1. Zasada 10%.

Jeżeli tylko jest to możliwe, zanim zaczniesz "dzielić" przyniesione do domu pieniądze "zapłać" sobie 10%. Odłożone w ten sposób pieniądze stanowią będą pierwszy element funduszy inwestycyjnych. Niech te 10% będzie regułą każdego Polaka i nawet w złych czasach lepiej spróbuj zmienić styl życia niż tę regułę. Rozumiemy, że każdy zarobiony przez Ciebie \$ ma swoje przeznaczenie i wydaje Ci się, że nie jesteś w stanie nic oszczędzić, ale nie starałbyś się pożyczać \$50.00 gdyby Twój pracodawca obniżył Twoje zarobki z \$500 do \$450 tygodniowo. Raczej starałbyś się dostosować swoje wydatki do zmienionych zarobków?

Czy po krótkim okresie dostosowania ciągle czułbyś, że żyjesz gorzej?

Stosując naszą regułę z pewnością poczujesz się lepiej, gdyż odkładając \$200 miesięcznie jesteś milionerem (masz ponad \$1,200,000 po 35 latach przy 12%).

2. "Baby bonus".

"Baby bonus" jest przykładem drobnego dochodu, który wydajemy w najbliższym sklepie nie zawsze na artykuły pierwszej potrzeby, a przecie mając np. dwójkę dzieci i depozując te pieniądze (ok. \$70) na 10% w banku po 18 latach otrzymamy ponad \$37,250. Jeżeli udałoby się nam inwestować te pieniądze na 15%, wartość naszych oszczędności byłaby ponad 65.000. Na marginesie chcielibyśmy zaznaczyć, że rejestrowanie planu oszczędnościowego na który wpłacamy "baby bonus" jest poważnym błędem. W artykule o planach inwestycyjnych dla dzieci szczegółowo to omówimy.

3. Szybciej spłacać pożyczkę na dom - "mortgage".

* Jest to zarówno świetna inwestycja jak i duża oszczędność. Załóżmy, że masz "mortgage" na 12% i pozostaje Ci \$500 miesięcznie do zainwestowania. Jeżeli użyjesz tych pieniędzy do szybszego spłacania "mortgage" zarabiasz na nich 12%.

Czy wiesz, że bank musiałby dać Ci 20% (12% po podatkach), aby opłacalność trzymania pieniędzy w banku równoważyła szybsze spłacanie hipoteki "mortgage"?

* Jeśli np. dzisiaj zacząłeś spłacanie 25-letniego mortgage (12%) i jeżeli tylko raz w każdym roku podwoisz swoją miesięczną spłatę to spłacisz dom o 7 lat wcześniej i zaoszczędzisz tysiące dolarów na procentach. Jeżeli podwoisz swoją płatność dwa razy do roku to skończysz spłacać

"mortgage" po 14 latach, a jeśli podwoisz płatność trzy razy w roku to będziesz mieszkał już w całkowicie Twoim domu za lat 11!!!

4. Posiadaj właściwą polisę ubezpieczeniową.

- Czy wiesz jaką masz polisę i ile za nią płacisz?
- Czy wiesz, że jeśli przestałeś palić 12 miesięcy temu, to jako niepalący powinieneś płacić znacznie mniej?!
- Czy wiesz, że ubezpieczenie może zaoszczędzić tysiące na podatkach?
- Czy jesteś przeświadczony, że Twoje obecne polisy ubezpieczeniowe dostatecznie chronią Ciebie i Twoich bliskich przed nieprzewidywanymi zdarzeniami?

Na rynku ubezpieczeniowym można spotkać tego samego typu polisy w bardzo różnych cenach. Zorientuj się, czy nie płacisz za dużo.

5. Zwracaj baczna uwagę jak korzystasz z kart kredytowych.

Płacić "plastikiem" jest bardzo wygodnie, ale jak wykazują badania rynku przeprowadzone przez instytucje finansowe ponad 90% wszystkich użytkowników kart kredytowych nie uiszcza w terminie przedkładanych rachunków. Dlaczego masz płacić około 20% za niezapłacone rachunki? Korzystaj z karty kredytowej tylko jako źródła bezprocentowego kredytu. Jeżeli już dzisiaj masz długi na różnych kartach kredytowych spłać je pożyczką personalną załączoną na dogodniejszych warunkach.

6. Czy wiesz, że zakładając RRSP, Twój tygodniowy czek może być wyższy?

Większość z nas wie o tym, że otwierając RRSP w tym roku otrzyma ulgi podatkowe z tego tytułu w roku przyszłym. Podamy Państwu krok po kroku procedurę, która pozwoli płacić niższe podatki już dzisiaj.

1. Załóż RRSP.
2. Skompletuj następujące dane: SIN, nazwa i adres Twojego zakładu pracy, poświadczenie wpłaty.
3. Dane te przekaż do Urzędu Po-

datkowego sekcja "Source Deduction".

4. Urząd Podatkowy zezwoli Twojemu pracodawcy potrącać mniej podatku.

Przez fakt, że zaczniesz otrzymywać większe czeki będziesz miał możliwość zainwestować różnicę. Pieniądze te w innym wypadku byłyby bezprocentową pożyczką dla państwa na rok czasu.

7. Bądź mądrym konsumentem.

Często długo zastanawiamy się przed poważnym zakupem. Nie zastanawiamy się natomiast nad drobnymi wydatkami. Amerykańskie techniki reklamowe powodują, że kupując bardzo często kierujemy się impulsem, a nie rzeczywistą potrzebą. Czy Państwo znajdującie w swoim domu rzeczy niepotrzebne, na które wydaliście pieniądze? Czy mając dzisiaj możliwość ponownego wyboru kupilibyście to samo? Drobne zakupy zaspokajają nasze potrzeby, ale często niewiele one mają wspólnego z zaspokajaniem naszych rzeczywistych potrzeb. Czy w tym miejscu nie znaleździemy paru "ukrytych dolarów"?

W następnym numerze: O ubezpieczeniach inaczej".

CDN

**RYSZARD BIERYŁO
MAREK KAWKA**

U W A G A !

W ostatnim numerze ECHA (nr 193) wkraść się błąd drukarski. Z 30 tys. zarobku podatek wynosi \$7,849.02, a nie \$4,000.00 tak jak było napisane. Autorom chodziło o pokazanie w jaki sposób opodatkowany jest trzydziesty tysiąc zarobku. Z trzydziestego tysiąca zarobku podatek wynosi \$400 i o to chodziło autorom.

Za błąd **PRZEPRASZAMY.**

LIKWIDACJA SKARBU NARODOWEGO

Po przeszło 40 latach Skarb Narodowy ulega likwidacji na skutek osiągnięcia swoich celów; celami tymi było gromadzenie środków materialnych dla władzy Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie, aby mogły prowadzić niezależną akcję dla odzyskania niepodległości państwa polskiego.

Ryszard Kaczorowski, ówczesny Prezydent R.P., oświadczył w 40-letnią rocznicę tej instytucji, że jest ona jedną z chlubnych instytucji emigracji niepodległościowej, która finansowała działalność legalnych władz Rzeczypospolitej z funduszy zebranych wśród Polaków w całym wolnym świecie.

Cechą charakterystyczną tej instytucji utworzonej dekretem Pre-

zydenta R.P. na uchodźstwie z 14 października 1949 r.; była dobroć wolność opłat - jej organom nie przysługiwało uprawnienie do egzekwowania należności. Drugą cechą stanowiło to, że wysokość opłat ustalali płatnicy według swego uznania. Do dnia 1 czerwca 1991 wpłynęło do Skarbu Narodowego w Kanadzie \$428,346.76.

Działacze i płatnicy Skarbu Narodowego wywodzą się z wielkich tradycji niepodległościowych polskiej historii. Należą się im słowa głębokiej wdzięczności i serdecznego podziękowania.

**KOMISJA SKARBU
NARODOWEGO
KANADA**

RYSZARD BIERYŁO MAREK KAWKA

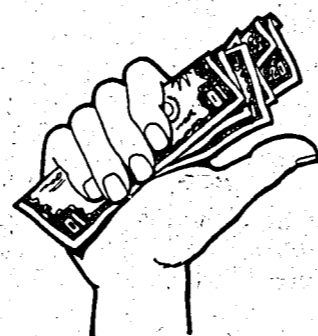
Niezależni brokerzy

• **PODATKI • MUTUAL FUNDS • RRSP**
• **UBEZPIECZENIA • SCHOLARSHIPS**

- współpracujemy z wieloma instytucjami finansowymi;
- nieustannie poszukujemy wartościowych produktów i nowych strategii inwestycyjnych;
- tylko te, które spełniają nasze wysokie wymagania uznajemy za godne polecenia naszym Klientom.

**PROFESJONALNA PORADA NIE KOSZTUJE, A POMOŻE CI
ZAOSZCZĘDZIĆ TYSIĄCE !!!**

TEL. 748-0786 lub 891-5320

Z D R O W I E

ADAPTOGENY - NOWY KONCEPT W LECZENIU ZIOŁAMI

Istnieje grupa ziół, której działanie polega na wspomaganie i wzmacnianiu naszego układu odpornościowego, jak również pomocy w przystosowaniu się do nagłych zmian w naszym organizmie. Zioła te otrzymały nazwę "adaptogeny". Słowo adaptogen po raz pierwszy zostało użyte przez naukowca rosyjskiego N.V. Lazarewa w 1947 roku. On też określił kryteria jakim muszą podlegać substancje, aby mogły być zakwalifikowane do takiej grupy:

nie powodować objawów ubocznych,
działać na całokształt układu odpornościowego,
przywracać organizm do równowagi zdrowotnej.

Badania nad tą grupą ziół kontynuował Dr. Brekhman. Najwięcej uwagi poświęcił on dwóm ziołom, a mianowicie, Panax-Ginseng (Żeń-szeń) popularnemu chińskiemu lekwidowi, jak i pochodzącej z tej samej rodziny roślinie, o nazwie Syberyjski Żeń-szeń. Obecnie znana jest duża grupa ziół zaliczana do klasy adaptogenów. Są to rośliny wpływające normalizująco na układ immunologiczny (odpornościowy), nerwowy, system hormonalny, działają wzmacniająco na mięśnie, pomagają w usuwaniu niepotrzebnych substancji z organizmu, jak również mają własności przeciwstresowe.

Do grupy ziół znanych jako adaptogeny i mających silny efekt na procesy życiowe zachodzące w organizmie, należą trzy zioła: Eleutherococcus, Schizandra, Reishi, Gotu Kola, Astragalus i Ashwaganda.

Eleutherococcus, występujący pod nazwą Syberyjski Żeń-szeń, jest popularny w Związku Sowieckim,

stosowany przez miliony ludzi w celu wzmocnienia swoich sił fizycznych i psychicznych, w celu zapobiegania chorobom. Używają go też sportowcy przygotowujący się do olimpiady. Aktywnymi substancjami tej rośliny są naturalne roślinne steroidy, zwane eleuterozydami, które są skoncentrowane w korze korzenia. Są to niestety bardzo rzadkie i bardzo kosztowne produkty lecznicze.

Schizandra Berry - spokrewniona z drzewem magnolia. Jest składnikiem tradycyjnych chińskich ziołowych mieszanek, znanych już w starożytności. Przez lekarzy Zachodu jest podawana jako składnik mieszanek przeciw stresowi, na spadek wagi, na wzmocnienie funkcji wątroby, lub w przypadku kłopotów z trawieniem. Może być stosowana w postaci nalewek, tabletek lub herbaty.

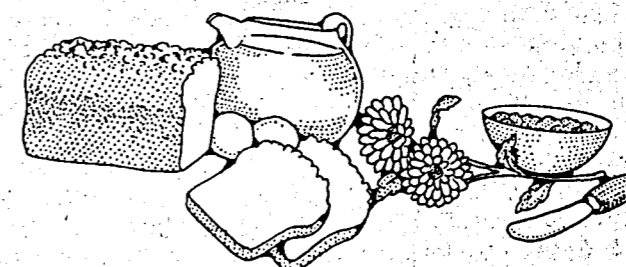
Reishi - grzyb długowieczności. Grzyby reishi są jednymi z najbardziej cenionych ziół adaptogenów. Opowiadane są historie o Japończykach wędrujących setki mil, aby zebrać te grzyby w nadziej uleczenia w przypadku przewlekłych bądź nieuleczalnych schorzeń. Przez długie wieki zioło to zarezerwowane

było tylko dla władców. Jest to grzyb spotykany bardzo rzadko, rosnący na rozkładających się pniach drzew. Od wielu lat jest on przedmiotem badań prowadzonych w Chinach, Japonii, a ostatnio i w Stanach. Stwierdzono, że grzyby te zawierają polisacharydy, które stymulują naturalne siły obronne organizmu w walce z czynnikami rakotwórczymi. Zidentyfikowano przynajmniej osiem składników, odpowiedzialnych za obniżenie ciśnienia krwi. Znane są one pod nazwą triterpenes, i niektóre z nich spotyka się w różnych formach w innych ziołach jak np. w Żeń-szeniu i Gotu Kola. Składniki te są prawdopodobnie odpowiedzialne za zahamowanie uwalniania histaminy, a więc akcję przeciwuczuleńową.

Grzyby Reishi wykazują szereg bardzo cennych właściwości: regulują poziom cukru we krwi, wzmacniają system immunologiczny, mają działanie przeciwrakowe, zmniejszają reakcję na środki uczuleniowe oraz przyczyniają się do obniżania poziomu cholesterolu we krwi.

Pozostałe adaptogeny opiszę w kolejnym odcinku ZDROWIA.

**DR. LIDIA DOBOSZ
TEL. 534-6527**

Przyzwalamy pracować

W ub. czwartek odbyło się spotkanie władz imigracyjnych z rejonu Toronto z przedstawicielami organizacji sponsorujących z grup etnicznych polskiej, ukraińskiej, czeskosłowackiej, żydowskiej i węgierskiej. Najliczniej reprezentowani byli Polacy. Temat spotkania dotyczył przede wszystkim Polaków. Przedstawiono regulaminy i wymogi związane z ubieganiem się o pozwolenie na pracę.

Od 19 sierpnia przepisy weszły w życie. Ich bliższa analiza wykazała, że zawierają one szereg niebezpieczeństw i trudności. Jak zwykle w prawie imigracyjnym pozostawiają też duży margines swobody podejmującemu decyzję urzędnikowi. Generalnie można stwierdzić, że procedura jest skomplikowana, wymagająca zgromadzenia dokumentów i czasochłonna. W dodatku w różnych biurach jej realizacja przebiega inaczej. Przykładowo w Ottawie pozwolenia wydawane są w biurach imigracyjnych od ręki i z dużą życzliwością w interpretacji przepisów. W Hamiltonie można załatwić sprawę w 3 dni, ale trzeba przyznać, że niewielka Polonia jest tam świetnie zorganizowana w grupę nacisku. Najgorzej przedstawia się sprawa w centralnym Toronto i w Etobicoke. Urzędnicy twierdzą, że w nawale spraw przyjmują podania pocztą (która strajkuje) lub przez "drop box". Decyzji nie można odebrać osobiście, a jej nadejście pocztą może potrwać kilka tygodni.

Regulaminy ustalają generalnie reguły, którymi powinien się kierować urzędnik wydając decyzję pozwolenia na pracę.

Osoba musi spełniać następujące wszystkie kryteria:

- przebywać w Kanadzie na podstawie wize dla odwiedzającego (visitor),

- przyjechała do Kanady nie później niż 31 sierpnia 90 roku,

- nie opuściła Kanady na dłużej niż kolejnych 7 dni,

- czeka na pobyt stały w ramach programu Self-Exiled Designated Class Regulations,

- przekona urzędnika, że nie jest w stanie utrzymać się bez korzystania z pomocy społecznej.

Nie kwalifikują się:

- posiadacze Minister's Permit,

- osoby karane, przesłuchiwane lub oczekujące na przesłuchanie (reportable or awaiting inquiry under enforcement action),

- osoby, które były sponsorowane, ale ich sponsorstwo wygasło,

- osoby, którym nie przyznano wize lub jej przedłużenia.

Osoby, które chcą otrzymać pozwolenie na pracę muszą poprosić w urzędzie imigracyjnym o:

"Employment authorization kit", czasem zwany pod nazwą

"Application to change temporary status".

Należy wypełnić druk w sekcji "Application to vary or cancel terms and conditions of admission". Część A, B, C, D wg instrukcji, a następnie dołączyć następujące dokumenty:

- Fotokopię stron paszportu zawierające dane osobiste, numer, datę ważności oraz fotokopię wize kanadyjskiej.

- Oplatę 75 dol. w Money Order lub czeku potwierdzonym "certified cheque", który załatwia się w banku. Czek powinien być wystawiony na (payable to) Receiver General of Canada.

- Dowód sponsorstwa (forma IMM 1300 lub IMM 1268).

- List z biura wize (np. Detroit, Buffalo) o terminie interview lub przypuszczalnego przyznania statusu Landed Immigrant.

- List od przyszłego pracodaw-

cy. Ważny jest tylko list zawierający nagłówek z nazwą firmy, adresem, telefonem oraz z imiennym podpisem osoby zatrudniającej. W liście musi być powiedziane, że pracodawca chce zatrudnić osobę o takim to, a takim nazwisku na stanowisku ..., z płacą.... W liście powinien się znaleźć krótki opis oferowanej pracy (job description).

- Osoby, które nie przeszły badań lekarskich lub zostały odrzucone nie mogą pracować w przetwórstwie żywności i usługach w tej dziedzinie, w rolnictwie i opiece nad dziećmi.

- Zezwolenie na pracę wystawiane jest na konkretną ofertę. By legalnie pracować w innej pracy trzeba otrzymać na nią zezwolenie. Osoby pracujące bez zezwolenia na konkretną wyszczególnioną w podaniu pracę będą traktowane jako nielegalnie zatrudnione.

- Po otrzymaniu zezwolenia należy złożyć podanie o SIN. Będzie on wyłącznie dokumentem identyfikacyjnym i zaczynać się ma na cyfrę "9", co pośrednio oznacza, że nie jest pozwoleniem na każdą pracę.

- Osoba starająca się o pozwolenie na pracę powinna udowodnić, że sponsor nie jest w stanie jej utrzymywać. Należy pokazać jak zmieniła się sytuacja sponsora w trakcie wydłużającego się oczekiwania na stały pobyt. Powodami takimi jest zwykle utrata pracy, bankructwo, choroba, zmiana sytuacji rodzinnej (narodziny dziecka, rozwód, przeprowadzka, itp.), wzrost zadłużenia, itp.

I tutaj kryje się pewne niebezpieczeństwo. Urzędnik może uznać, że należy unieważnić sponsorstwo w takiej sytuacji, dlatego należy zwracać uwagę na czynnik czasu. Ponadto, formalnym sponsorem nie jest pan X czy Y, lecz organizacja, np. KPK, ZPwK, itp. i właściwie słowo

"sponsor" ich w tym wymogu dotyczy. Sprawa ta wymaga dopracowania interpretacji prawnej przepisu w konsultacji z w/w instytucjami, które zostały zaskoczone wymogami regulaminu, o których nie było mowy w poprzednich rozmowach. Będzie o wiele prościej, jeśli urzędy imigracyjne będą respektować list od sponsorującej organizacji, że "dłużej" nie może delikwenta utrzymywać.

Na razie przepis ten sprawdza się w "praniu". Np. we wspomnianej Ottawie nie wymagają dowodów braku środków na utrzymanie. Wiele zależy od atmosfery w urzędzie i podejściu konkretnego urzędnika.

Wypełniony formularz wraz z dokumentami należy złożyć w urzędzie imigracyjnym w miejscu zamieszkania (wg ich procedury).

W okresie oczekiwania na pozwolenie lepiej nie pracować we wskazanym miejscu. Może być tam bowiem nalot. Witold Sokolski szef komisji imigracyjnej KPK w rozmowie z ECHEM stwierdził, że jest rozczarowany i wyraził zaniepokojenie, że procedura może służyć do wylapywania nieprzestrzegających przepisów Polaków, jak również być argumentem przeciw nim w procesie imigracji (szukał pracy, nie szukał pracy, itp.). Do regulaminu odniósł się krytycznie zabiegający od miesięcy o tę sprawę Jesse Flis, który stwierdził, że oczekiwał pełnego zezwolenia na pracę dla Self-Exiled.

Wiele osób uważa, że nowe przepisy utrudnią życie Polakom. Długi czas oczekiwania na zezwolenie może unieważnić ofertę pracy. "Kto w tych czasach będzie czekał na pracownika 4 - 6 tygodni?"

Są obawy, że przepis utrudni przedłużanie wize. Obawy te częściowo rozwiewa oświadczenie ministra imigracji. Minister Valcourt, jak donoszą z Vancouveru, powiedział na tamtejszym programie telewizyjnym, że tysiące Polaków oczekujących na pobyt stały w Ontario powinny uzyskać stały pobyt, o ile spełnią wymagane przez immigration warunki. Zostało to powiedziane w kontekście przebywających w Vancouverze 4 polskich rodzin z tzw. "backlog".

Oto jeden z niepokojących fragmentów regulaminu dotyczących przedłużenia wize pobytowych. Podajemy za oryginałem:

6. Can I give an extension of visitor status to a person who has not found employment?

The support provided by sponsoring groups and relatives has, in the past, been taken into account when determining if visitor extensions could be granted to DC applicants in Canada. The requirement to have sufficient financial resources for their proposed stay remains. A person who has no employment and

no other proof of support, would normally not be granted an extension of visitor status.

A oto inny fragment nie budzący wątpliwości:

E. ISSUANCE OF THE EMPLOYMENT AUTHORIZATION.

1. All Authorizations must be Job Specific.

a) Only job specific employment authorizations will be issued. Applicants must have a valid job offer. Open employment authorizations will not be issued.

Ryszard Piotrowski
PRODUCENT
POLSKICH PROGRAMÓW

POLONIA
RADIO/TV

zaprasza serdecznie całą Polonię na

PIKNIK

w niedzielę, 1 września b.r.
w PLACE POLONAISE
w Grimsby
(zjazd na Casablanca Blvd.)

OTWARCIE BRAMY GODZ. 10⁰⁰
OFFITV BAR • GORĄCE I ZIMNE DANIA
DO TANCA GRAC BĘDZIE DOBOROWA ORKIESTRA

REALLEX

ZABAWY I GRY Z NAGRODAMI DLA DZIECI
wstęp 4 dolary od osoby
dzieci do lat 12 wstęp bezpłatny
Dodatkowe pikniki 8, 15 i 22 września

Place
Polonaise

O.E.W.
Casablanca Blvd.

na blichtr, na rzekomo łatwy zarobek, na "coś za nic" i na nieuczciwą reklamę. W kraju, w którym się wychował, taka reklama była rzeczą nieznaną. Zresztą żadna reklama nie była potrzebna. Cokolwiek by nie "rzucili" - z miejsca wykupywano. A tutaj tak łatwo ulec jej czarowi i złotoustym sprzedawcom. Szkoda tylko, że ten sam przeclętny Polak, przesadnie dumny i ambitny, zamiast wołać pod niebiosa, że został oszukany, milczy jak zaklęty. I tym samym nie ostrzega innych. A swoją drogą, kto by ich usłuchał? Sądząc po minie pana Teostia, on usłyszał.

Smutny koniec nastąpi

Uwaga polscy imigranci

Centrum Pomocy Polskim Imigrantom ogłasza zapisy do szkoły letniej języka angielskiego. Lektje w klasach podstawowej i średniozaawansowanej rozpoczną się 2 lipca i będą prowadzone

1. W Domu Polskim, 206 Beverley St. Toronto - od poniedziałku do piątku w godz. 9.00-14.30 lub 10.00-14.30.

2. W Wawel Villa, 1926 Bloor St. West w Toronto - od poniedziałku do piątku w godz. 10.00-14.30.

3. W Bickword Center, 77 Bloor St. W. Toronto, pok. 306 [klasa z opieką nad dziećmi w wieku przedszkolnym] - od poniedziałku do piątku, w godz. 15.00-18.00.

Rejestracją zajmują się nauczyciele w poszczególnych szkołach lub koordynator kursów.

Informacje tel. 979-9634 lub 979-9639 Christopher Kujwid, koordynator kursów jęz. angielskiego przy Centrum Pomocy Polskim Imigrantom.

HIPOTEKA

1 1/4% MNIEJ

STANOWI ZASADNICZĄ RÓŻNICĘ PRZY DUŻYCH SUMACH PIENIĘDZY POŻYCZANYCH W ZWIĄZKU Z ZAKUPEM DOMU.

SPRAWDŹ • PORÓWNAJ • SKORZYSTAJ

6 MIESIĘCY	ZAMKNIĘTA	9.75%
1 ROK	ZAMKNIĘTA	9.75%
2 LATA	ZAMKNIĘTA	10.50%
1 ROK	OTWARTA	10.75%
2 LATA	ZMIENNA	9.75%

ST. STANISLAUS - ST. CASIMIR'S
POLISH PARISHES CREDIT UNION LIMITED
220 Roncesvalles Ave., Toronto
Ustal termin spotkania ☎ (416) 537-2181

DOŻYNKI

Zarząd Centralny Kół Polek Z.P.w K. zorganizował DOŻYNKI w dniu 25.08.91 w Placu Polonaise, 480 Winston Rd. w Grimsby.

O godz. 1:00 Msza Sw.; poświęcenie wieńca dożynkowego; występ zespołu amatorskiego z Branford;

• Zabawa z występem zespołu Polonia St. Catherines.

Amatorski Zespół Regionalny z Kola Polek grupa 102 Branford przedstawił program muzyczny ukazujący pracę rolnika w czasie żniw.

Starostami dożynek byli: St.Godzisz oraz Maria Trojan.

Mszę św. celebrował ks. J.Kamieniecki z Hamilton.

Piękne stroje regionalne oraz dobrze przygotowany program muzyczny został przyjęty z aplauzem. Było ok. tysiąca osób.

Od góry: Poświęcenie wieńca dożynkowego.

Występy pod wiatą.

Najlepsza para taneczna na zabawy - Luitza Placha i Tomasz Stalecki.

foto - Jerzy Jaworski

Horoskop tygodnia 29 sierpnia - 4 września

BARAN: 21 marca - 20 kwietnia
Tydzień nie najłatwiejszy, ale nie warto przeceniać trudności i martwić się na zapas. Najwięcej zależy od Ciebie, od Twojego zmysłu praktycznego. Wszystkim Bykom zalecane jest umiarkowanie w uporze, a jeśli wyjeżdżają na urlop, niech załatwią pilne zaległości. Czy uregulowałeś swoje sprawy z Rakiem. Stawiaj na Ryby, Wadze nie ufaj za grosz. Dzień miły - poniedziałek, liczba szczęśliwa - 3.

BYK: 21 kwietnia - 21 maja
Dobry tydzień, ale niech się Bykom nie wydaje, że wszystko wiedzą najlepiej, bo mogą zrazić do siebie kogoś na kim bardzo im będzie zależało. Byki, które odczuwają potrzebę czyjejś bliskości, muszą o tym pamiętać. W pracy zadaj sobie porządek. Najlepsze porozumienie z drugim Bykiem tej samej płci, ale nie musisz się liczyć z Panną. Dzień miły - niedziela, liczba szczęśliwa - 5.

BLIŹNIĘTA: 22 maja - 21 czerwca
Dla Bliźniąt tydzień romantyczny, sprawy uczucia znajdują się na pierwszym planie. Nie należy jednak dać się porwać fantazji. Nie przeceniaj znaczenia snów i przeczuć, bo przecież nadmierna wrażliwość to normalne u zakochanych. W razie chwilowych porażek, równowagę ducha odnajdą Bliźniaki na łonie przyrody. Szczera rozmowa z Rybami. Sympatyczny znak - Byk, unikaj Skorpiona. Dzień - niedziela, liczba - 3.

RAK: 22 czerwca - 22 lipca
Raki na kierowniczych stanowiskach niech w tym tygodniu nie ulegają wpływom biurokratyzowanego personelu, nie należy dać się zwieść pochlebstwom i śliskim zabiegom. Wiadomo że za błędy odpowie w końcu kierownik - Rak. Raki-panie niech nie ulegają podstępom "zyczliwych" przyjaciół. Przychylny jest Skorpion, ale Baran nie myśli o Tobie pozytywnie. Dzień miły - sobota, liczba - 2.

LEW: 23 lipca - 23 sierpnia
Już w tym tygodniu Lwy mogą spotkać się z problemem, który nabierze znaczenia dopiero pod koniec miesiąca. Warto jednak już teraz zastanowić się, wysłuchać rad, przedyskutować i podjąć wstępną decyzję. W sprawach serca trochę więcej odwagi, bo druga strona posądzi Cię o obojętność. Najlepszy znak - Waga, unikaj Raka. Dzień miły - piątek, liczba szczęśliwa - 8.

PANNA: 24 sierpnia - 22 września
Nie leń się i postaraj się nie wypełnione obowiązki tego tygodnia większość uregulować w tym tygodniu. Jeśli zamierzasz wyjechać, możesz liczyć na dobre towarzystwo, może zjednasz sobie miłego towarzysza przedwójnej płci. Zmień sposób odżywiania się. Cenny kontakt ze Skorpionem. Wodnik natomiast patrzy, jak zwykle zresztą, krzywym okiem. Dzień miły - środa, liczba - 8.

WAGA: 23 września - 23 października
W tym tygodniu niektóre Wagi mogą znaleźć się w swoim żywiole, ponieważ trafiają w centrum interesującej gry. Ale niech nie traktują jej zbyt poważnie, nawet gdyby wydawało się, że idzie o dużą stawkę. Powściągnij nadmierną zazdrość, bo możesz zrazić tym bliźnich. W sprawach uczucia nie przegap okazji. Szukaj towarzystwa Raka, natomiast unikaj Ryb. Dzień miły - sobota, liczba - 4.

SKORPION: 24 października - 22 listopada
Skorpion wyprowadzony zostanie z równowagi jakimś przejawem nieuczciwości, nawet jeśli nie będzie dotyczył ich bezpośrednio. Nie wolno jednak poddawać się złemu nastrojowi, ani też bezradnie rozkładać rąk. W sprawach sercowych nie daj się zwieść pozorom i ludziom, którzy grają na uczuciach. Najlepsze kontakty z Panną, a Strzelca płci odmiennej unikaj. Dzień miły - poniedziałek, liczba - 3.

STRZELEC: 23 listopada - 21 grudnia
Strzelce poczynią ważne kroki na drodze do celu, którego zdobycie szczególnie leży im na sercu. Jeśli chodzi o sprawę wyjazdu - Twoja oszczędność w ostatnim okresie umożliwi Ci przyjemne spędzenie czasu. Nie patrz zbyt pesymistycznie na swoje problemy uczuciowe. Lew pobudza Twój intelekt i wyobraźnię, ale kontakty z Bliźniętami działają destruktywnie. Dzień miły - niedziela, liczba - 13.

KOZIOROŻEC: 22 grudnia - 20 stycznia
W tym tygodniu Koziorożce winny skupić się na sprawach rodzinnych. Wykazać należałoby więcej tolerancji w stosunku do bliskich. Wiedz, że inni mogą ocenić Ciebie również, i to bez taryfy ulgowej. Tolerancja nie oznacza jednak pobłażania! Słusznie myślisz o Baranie, jako o sojuszniku, a konfliktów z Wodnikiem unikaj. Dzień miły - środa, liczba - 5.

WODNIK: 21 stycznia - 18 lutego
Tym razem może właśnie kierowanie się tym dodatkowym zmysłem przyniesie najlepsze rezultaty. Jeśli Wodniki zniechęceni są nadmiarem towarzystwa niech udadzą się na wypoczynek w samotności. W domu zainteresuj się sprawami finansowymi Twoich bliskich. Osobiste kłopoty także rzutować będą na Twoje samopoczucie. Znak sprzyjający - Baran, unikaj Lwa. Dzień miły - środa, liczba - 3.

RYBY: 19 lutego - 20 marca
Ten tydzień stworzy Rybom perspektywy nowych znajomości. Panie samotne mogą liczyć na powodzenie w poszukiwaniach życiowego partnera. Dla Ryb obojga płci rada, aby liczyli się ze słowami, szczególnie w kontaktach z osobami nadwrażliwymi. Uwaga na zdrowie i finanse w tym tygodniu. Dobry kontakt z Wodnikiem przeciwnej płci, nie wchodzi w drogę Bliźniętom. Dzień miły - sobota, liczba - 8.

KALENDARZYK

26	C	JUSTYNY CYPRIANA
27	P	KOSMY DAMIANA
28	S	MARKA WACŁAWA
29	N	MICHAŁA MICHALINY
30	P	ZOFII HIERONIMA
1	N	WIZIEGO BRONISŁAWA
2	P	STEFANA JULIANA
3	W	IZABELI SZYMONA
4	S	JULIANNY ROZALII

(95) 1 IX 1896 - W Chicago ukazał się pierwszy numer czasopisma „Sokół”, od 1913 r. „Sokół Polski”, organ urzędowy Sokolstwa Polskiego w Ameryce.

(10) 1 IX 1981 - W Glasgow zmarł Leon Bogusław Koczy - historyk, współzałożyciel Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie, kierownik biblioteki Instytutu Polskiego w Szkocji, prof. Uniwersytetu Polskiego na Obczyźnie, autor wielu prac naukowych.

2 IX 1950 - Zmarła w Bejiucie Hanka Ordonówna, właścicielka Maria Anna Tyszkiewiczowa z Pietruszyńskich, piosenkarka i aktorka, popularna gwiazda przedwojennych kabaretów „Qui pro quo” i „Banda”. W 1990 roku jej prochy zostały sprowadzone do kraju i złożone na warszawskich Powązkach.

TAJEMNICE BIOPOLA

Część 16

W UPRZEJMEJ ODPOWIEDZI PANU ALEKSANDROWI PIEKARSKIEMU WYJAŚNIAM NINIEJSZYM, IŻ:

Bardzo serdecznie dziękuję tym wszystkim, którzy zdecydowali się ocenić dotychczasowy cykl w całości lub w fragmentach. Wszystkie pozytywne opinie sprawiły mi dużo satysfakcji i podbudowały moje motywacje do kontynuowania tego cyklu. Szczególnie serdecznie dziękuję za wszystkie opinie krytyczne. Dla mnie są one oczywiście doskonałą szkołą, gdyż pokazują one nie tylko moje błędy i niezręczności, lecz także ilustrują jak tematyka ta jest postrzegana przez różnych Czytelników. Przepraszam więc za wszystkie błędy językowe, stylistyczne i niedociągnięcia w kompozycji samego materiału. Wszystkie te uwagi zostaną uwzględnione przy przygotowywaniu materiału do broszury.

Do dużej liczby pytań nie mogę wracać w ramach niniejszego cyklu, gdyż mają one zbyt specjalistyczny charakter. Doradzałbym ich autorom bezpośredni kontakt z fachową literaturą przedmiotu. W pierwszej kolejności pragnąłbym podjąć dialog z panem, Panie Aleksandrze Piekarski!

Co na ten temat mówi nauka? Na jakich uniwersytetach lub akademiach jest wykładana teoria bioplazmy?

Zacznijmy od uzgodnienia pojęć. Co to jest nauka? Kto jest naukowcem, a kto nie?

Otóż panie Aleksandrze, nie jest naukowcem człowiek, który wyklada na uniwersytecie teorię Kopernika. Może to być wspaniały uniwersytet, wykładowca może być najlepszym na świecie, może być uwielbianym przez słuchaczy, może mieć wspaniałe rezultaty dydaktyczne, ale nie jest on naukowcem.

Są tylko dwa warunki konieczne do tego, by uznać określoną aktywność jako naukową.

Po pierwsze: wnioskowanie musi być prowadzone w ramach wyznaczonych przez określoną metodologię; po drugie: wnioskowanie to musi zawierać elementy nowatorstwa, czyli prezentować wnioski dotychczas nieznanne, lub nie udowodnione metodologicznie (za znanym metodologiem Popperem). Aktywność, która nie spełnia tych warunków można nazywać jak się chce, ale nie można nazywać jej działalnością naukową.

W świetle tego, fakt iż jakieś informacje są przekazywane w trakcie wykładów np. dla studentów nie jest potwierdzeniem ani zaprzeczeniem jego naukowości.

Teoria bioplazmy spełnia oba warunki konieczne. W tej sytuacji kwestionowanie jej naukowości jest bezpodstawne.

Czemu ja nigdy do tej pory nie słyszałem o Sedlaku, choć jestem na bieżąco w wydarzeniach naukowych?

Z badań brytyjskich wynika, iż nauka trafia do świadomości społecznej po 50 (!) latach. Magiczna ta liczba wynika z tego, iż wiedza naprzód musi dotrzeć do świadomości studentów i dopiero gdy ci studenci zostają nauczycielami przekazują oni owe odkrycia uczącym się. Tak było np. z Pasterem, Kochem, z witaminami i innymi odkryciami. Jest zrozumiałe, iż do świadomości społecznej dociera tylko niewielka częśćka ogromu zdobyczy nauki. O innych dowiadujemy się oglądając w tv spektakularne zwycięskie wojny,

albo kosmonautów na Księżycu, albo kupując nowe lekarstwo na raka.

Niektóre teorie mają ciężkie życie. Niektóre nowości nauki rozchodzą się błyskawicznie. Jak gdyby były one oczekiwane, np. szczepionka przeciwko chorobie Helnego-Medina. Inne przebijają się z oporem, np. teoria Darwina, teoria Freuda, żeby nie wspominać o Kopernikach czy Galileuszach. Opór ten wynika z tzw. "szoku informacyjnego", czyli puli tych informacji, które pozostają w sprzeczności z dotychczasowymi, lub z oczekiwanymi. Taka relacja zmusza studiującego do wyboru: **co kupić, a co odrzucić, co jest prawdą, a co kłamstwem lub oszustwem.** W takiej sytuacji oczywiście i my sami pilnie poszukujemy wsparcia o autorytety, np. "Co na to nauka?".

Ja sam uczyłem się teorii bioplazmy w Szwecji. Po prostu tamtejszy Instytut Medycyny Holistycznej docenił tę teorię i wdrożył do praktyki terapeutycznej znacznie wcześniej niż zrobiono to w ojczyźnie Sedlaka.

Jakie będą dalsze losy teorii bioplazmy Sedlaka? Trudno przewidzieć z dużą dokładnością. Zapowiada się pełna integracja nauki, "unaukowanie" różnych zjawisk dotychczas "para-" np. parapsychologii, paramedycyny, paranauki, obiektywizacja i metryzacja tych zjawisk, a co za tym idzie, możliwość oddzielenia prawdy od fałszu.

Już możemy zacząć się cieszyć na epokę uwolnioną od chorób, smutków i agresji. Ze dopiero prawniki? Dobrze i to! Bądźmy więc dobrzy dla tych, co po nas!

DR. WIKTOR BODNAR

Pomagamy osobom z problemami alkoholowymi, nerwicowymi i otyłością

**HOLISTYCZNE
CENTRUM ROZWOJU**

TEL. 530-1069

Ciąg dalszy ze str. 27

mi z mniejszą estymą biegając, skacząc i chlapiąc.

Za ostatnim pasem wydm - plaża. Biała, szeroka i... zapchana. Piasek miąłki i ciepły. Kusi zieloną, rozkołysaną wodą o ostrym zapachu. Niestety lodowata. Kąpiących się na tej ludnej plaży - na lekarstwo. Odbywamy jednak pospieszne "zaślubiny z morzem" i czmychamy na solanki dla rozgrzewki.

Prawda jest taka. Czy to Cape Code w USA czy plaże Nowego Brunswiku, woda poniżej średniej bałtyckiej. Ponieważ miny mamy nie-liche wskrzeszam rodzinę nową nadzieją już nie bardzo w to wierząc. Kawalek stąd jest słynny Shediac: Tam właśnie będzie ciepła woda niczym w Północnej Karolinie. Ale co tam woda. Jest pięknie. Do wieczora przewracamy się jak na rożnie smarując obficie kakaowym masłem, mając za nic ostrzeżenia dermatolo-

gów. Budujemy zamek z pisaku, dmuchamy gumowego krokodyla, zbieramy muszle i kamyki, które niebawem wyrzucamy, walczymy z plaskiem na kocu i w kanapkach, by po tak pracowicie spędzonym dniu zaplanować dwa następne.

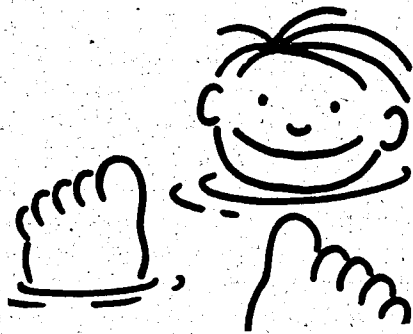
Kouchibouguac nie skąpi atrakcji. Czekają nas 30-kilometrowa trasa rowerowa, która mnoży się przez dwa na skutek poblądzenia. Żeremia bobrowe, które bobry złośliwie opuściły przed miesiacem. Równie bezskuteczne poszukiwania fok, które pozowały przeciw do reklamowej broszury. Wycieczka na canoe po zwykle spokojnych wodach klasy płaskiej, jak raz burzliwych - za przyczyną burzy z piorunami.

Ta długo oczekiwana ulewa w finale podmywa nasz namiot. Woda leje się po zielonym World Famuos dachem, ścianami, podłogą i przez wszystkie możliwe szwy. Polskie biedne dreltchowce były jednak lepiej skonstruowane. A najlepszym

dowodem na niższość kapitalistycznej produkcji turystycznej są rozkwitające tutaj nad rzekomo znakomitymi namiotami wielkie plastikowe plandeki..

Nie posiadając takowej, wylewając kolejną miskę podejmując desperacką decyzję. Jedźmy dalej w Kanadę! Do Shediaku, gdzie raj!

NACZELNA

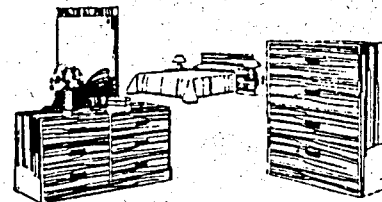
SKLEP, KTÓRY WARTO ODWIEDZIĆ!

ALMAR FURNITURE

2879 A Lakeshore Blvd. W., Toronto, Ontario M8V 1J1
2 BLOCKS EAST OF ISLINGTON. TEL. 251 - 3251

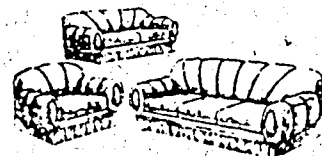
CO TYDZIEŃ
WYPRZEDAŻ

9-częściowa sypialnia
wraz z pełnym materacem
i podstawą

\$ 699.00

Komplet wypoczynkowy do salonu
w różnych deseniach i kolorach -
sofa, kanapa, fotel - TYLKO

\$ 699.00

MEBLE ZA BEZCEN
W DUŻYM WYBORZE!

Łóżko : podstawa i materac - TYLKO
pojedyncze: \$ 149.00
podwójnie: \$ 169.00
Queen: \$ 199.00

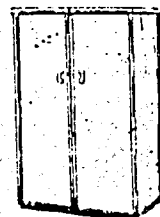

3 stoliki do salonu \$ 399.00
Szafki kuchenne \$ 179.00
Biuorka uczniowskie \$ 99.00
Mebłocianki (3 szt.) \$ 299.00

STÓLOWY NA START!

stół i 4 krzesła - kosztuje \$ 259.00
U NAS - \$ 179.00

SZAFY

Kosztuje \$ 399.00

U NAS
\$ 299.00

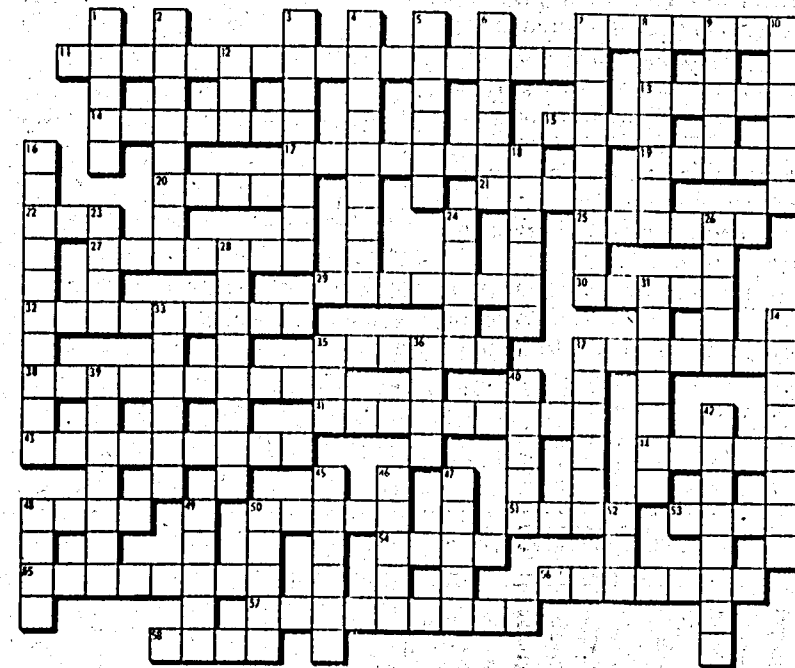
Krzyżówka

Rozwiązanie krzyżówki
z poprzedniego numeru

Przysłowie: 1 płotka dobra, gdy
szczupaka nie masz.

POZIOMO: marchew, konformista,
animator, recital, strzała, Krakatau,
manko, butelka, Alek, fatalista, brat,
koncert, skandal, biodro, starter, trio,

spiekota, stopa, rezerwuar, Andy,
lichtl, esteta, rozwój, przedstawie-
nie. PIONOWO: skrom, anion, kons-
sola, Ameryka, ostatki, marabut,
Racot, hotel, walka, biwak, bagaż,
pora, ubezwłasnowolnienie, antry-
kot, kaftan, etyka, astronomia, obrot,
Eldorado, dotyk, suszarnia, eklek-
tyzm, olów, ansa, traktat, podstęp,
ukleja.

Pozlemo:

- 7) rzeczka.
- 11) nauka o wodach w atmosferze.
- 13) miejsce, skąd wtryskuje z ziemi woda.
- 14) wodna boginka.
- 15) bieg rzeki.
- 17) do przenoszenia piynów.
- 19) rzeka w Czechostowacji, prawy dopływ Wagu.
- 20) przepływa przez Malbork.
- 21) najdłuższa rzeka Zaukaskazia.
- 22) pod plynem w naczyniu.
- 25) chroniony płaz z rodziny salamander.
- 27) największy obszar wodny Ziemi.
- 29) 64-metrowy wodospad w Tatrach Wysokich.
- 30) płynie od źródeł do ujścia.
- 32) kończy cykl budowy stalku.

- 35) zakochał się we własnym odbiciu.
- 37) niewielki wodospad.
- 38) umieszczanie w wodzie.
- 41) zbiornik na wodę.
- 43) jeszcze nie płacz.
- 44) złota w akwarium.
- 48) służy do zamykania i otwierania dopływu cieczy.
- 50) deszczowa pogoda.
- 51) wyspa koralowa.
- 53) miasto nad Tyśmienicą.
- 54) miara pojemności.

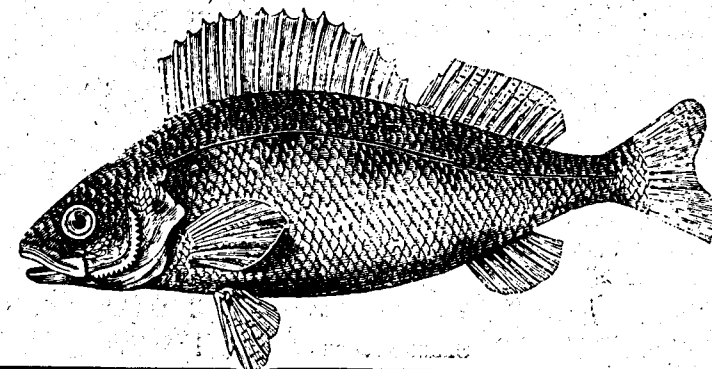
- 55) rzeka o największym na Ziemi dorzeczu.
- 56) urządzenie w sieci wodociągowej.
- 57) przyrząd wskazujący wysokość poziomu wody.
- 58) kropelki wody na roślinach.

Pionowo:

- 1) słodkowodny jamochlon albo... potwór o wielu głowach.

- 2) natrysk.
- 3) ocean między Starym i Nowym Światem.
- 4) doprowadzają wodę do mieszkań.
- 5) rzeka wpadająca do innej rzeki.
- 6) słodkowodny pajak albo znak zodiaku.
- 7) aparat do wody z bąbelkami.
- 8) wiosenne topnienie śniegów.
- 9) wyodrębniają się z oceanów.
- 10) krokodyl z bagien Ameryki.
- 12) na dnie sadzawki.
- 16) zespół budowli wodnych w systemie irygacyjnym.
- 18) wielka rzeka na Bliskim Wschodzie.
- 23) deszcz lub śnieg.
- 24) obłoki mgły.
- 26) wpada do Odry we Wrocławiu.
- 28) wodotrysk.
- 31) rzeka, w nurtach której zginął książę J. Poniatowski.
- 33) zbiornik stosowany do odparowywania roztworów.
- 34) mniejsza od jeziora.
- 35) przepływa przez Poddebice.
- 36) ogólnie o rzece, strudze, potoku.
- 37) łozysko rzeki.
- 39) wodospad na granicy USA i Kanady.
- 40) wodna wśród ptaków.
- 42) rezerwuar.
- 45) wylew wód.
- 46) sztuczne jezioro.
- 47) strumień.
- 48) morski skorupiak dziesięcionogi.
- 49) druga pod względem długości rzeka Afryki.
- 50) przepływa przez Wadowice.
- 52) może zamienić się w wodę.

(ek)

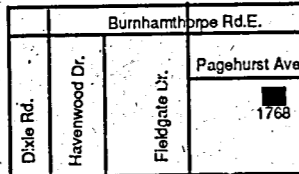
INCOME TAX CONSULTANT

Członek Kanadyjskiej Federacji Konsultantów Podatkowych

CZESŁAW KĘPA

1768 Pagehurst Ave.
Mississauga, Ont.
TEL. 238-0447

Prowadzi jedną z najdłuższych istniejących w Ontario i najsprawniej działających polskich firm konsultacji podatkowych. Dokonujemy usług w zakresie: sporządzania zeznań podatkowych i księgowości, odwołań do Ministerstwa Finansów, listów i sprawozdań finansowych, otwierania, kupowania i sprzedaży biznesów, całoroczne konsultacje z prawa podatkowego.

SOUTH ETOBICOKE COMMUNITY LEGAL SERVICES

udziela porad prawnych po polsku, wyłącznie w czwartki od godz. 14:00 do 16:00 dla osób mogących wykazać się niskimi dochodami

- sprawy emigracyjne • problemy z właścicielami domów • sprawy związane z zasiłkiem dla bezrobotnych • zasiłek społeczny i rodzinny • emerytura
- Usługi przysługują jedynie

TLUMACZENIA Z 9 JEZYKÓW

Maciej Syrokomla
255-5691
Fax 251-8236
2559 Lakeshore Blvd. W. ste. 40

mieszkańcom Południowego Etobicoke
TEL. 252-7218
2970 Lakeshore Blvd. W. # 303
(Blisko Islington)

JERZY SZEMPLIŃSKI

- Spłaty hipoteki poprzez RRSP
- Ubezpieczenia indywidualne i grupowe na życie, chorobowe, biznesu, świadczenia socjalne (dentysta, lekarstwa)
- Ubezpieczenia emerytalne RRSP
- Plany edukacyjne dla dzieci
- Inwestycje, \$ 100 000 wolne od podatku
- Ubezpieczenia dla odwiedzających

DO YOU KNOW?
- We are the biggest life insurance company in Canada by asset size...

TEL. biuro: 222-1977; dom 848-1250

Halina Baranowska MA, A.I.C.

Analiza potrzeb finansowych, ubezpieczenia na życie, zdrowie, plany emerytalne RRSP, dożywotnie renty, ubezpieczenia grupowe

The Prudential Assurance Co. Ltd.
Suite 625, 21 Four Seasons Place
ETOBICOKE ONT. M9B 6J8
TEL. 740-7463

MUTUAL FUNDS

Mutual of Omaha Insurance Company

na życie • biznesu
UBEZPIECZENIA dla odwiedzających w razie choroby lub wypadku
plany finansowe zabezpieczające dzieci
plany emerytalne RRSP

Jerzy Majewski, M.Sc.

Tel. bus. 631-6523; home: 792-0866

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY

2 SHEPPARD AVE. E., STE. 404, TORONTO

Planowanie finansowe i ubezpieczenia

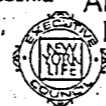
- LIFE INSURANCE - na życie
- DISABILITY - chorobowe
- MORTGAGE - hipoteczne
- GROUP BUSINESS - handlowe
- RRSP, ANNUITY - emerytura
- VISITORS - dla odwiedzających

Po bliższe informacje proszę dzwonić

Biuro: 226-6523 Dcm: 858-0129

Andrzej Krysiak

AMERICAN MILLION DOLLAR CLUB

72 HOWARD PARK AVENUE
TORONTO, ONTARIO CANADA M6S 1V6
TEL.: (416) 534-9864 Fax (416) 534-9864

OD 8 LAT
SPECJALIZUJEMY SIĘ
W

WYSYŁCE PACZEK DO POLSKI
NAJTANIEJ przez WISŁĘ DO KRAJU
MOŻECIE PAŃSTWO PRZESŁAĆ PIENIĄDZE, KWIATY, LEKI,
PACZKI Z KATALOGÓW
PACZKI M - 1.60/1 KG OPLATA \$6.50
L - 3.60/1 KG

NR 194 • 29 SIERPNIĄ - 4 WRZEŚNIA 91

RENEWAL CONSTRUCTION & DECORATION

Instalacje elektryczne,
renowacje łazienek, kuchni,
wykładziny, kafelki,
wykańczanie piwnic
BEZPŁATNA WYCENA
☎ 249-5212

Dr. JOLANTA JASTRZEBSKA

LEKARZ OGÓLNY

- Choroby skóry
- Choroby dzieci

Przyjmuje w poniedziałki i czwartki w g. 10 - 18, wtorki, środy, piątki w g. 10 - 20, w soboty w g. 9 - 13 (Pierwsza i trzecia sobota miesiąca gabinet nieczynny)

TEL. 588-7878
2333 Dundas St. W. 404

Dr. WANDA HEMPEL

Lek. dentysta
TEL. 466-7777

Godz. przyjęć:
Poniedz. i piątek 10 - 18
Środa 12-19, sobota 9:30-14
696 Danforth Ave.

Suite 202
(stacja kolejki Pape)
AKCEPTUJEMY
DENTAL INSURANCE

ARNOLD PENK

GOLD MASTER SALESMAN

od 1.9%
SALES & LEASING
FINANSOWANIE
lub RABAT do \$1000
NA NIEKTÓRE
MODELE SAMOCHODÓW!

ARNOLD PENK jest przedstawicielem firmy sprzedającej samochody produkcji GENERAL MOTORS znajdującej się w tym samym miejscu od 1932 roku.

- Szeroki wybór nowych i używanych samochodów.
- Nowe samochody roczniki 1990/1991 posiadają gwarancję na wszystko przez 3 lata lub na 80 tys. km jak również bezpłatną gwarancję antykorozyjną na 6 lat lub 160.000 km.
- Bezpłatna klimatyzacja na niektóre modele.
- Na używane samochody można nabyć roczną lub dwuletnią gwarancję.

ARNOLD PENK specjalizuje się w sprzedaży i finansowaniu samochodów już od 20 lat. Jest jednym z najlepszych w Kanadzie w swej dziedzinie. Zwracając się do PENKA możesz liczyć na pomoc w znalezieniu najlepszego samochodu dla siebie i swojej rodziny.

ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki kupna i finansowania samochodu: załatwiająca na miejscu sprzedaż, pożyczkę i pomoc w znalezieniu taniego ubezpieczenia.

Osobista opieka pana PENKA przez cały okres posiadania samochodu. ARNOLD PENK został odznaczony przez G.M. jako GOLD SALESMAN. A także jest znany jako społecznik. Czy jeszcze ktoś może tyle zaoferować? Pamiętaj! Zakup samochodu jest poważną transakcją, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję.

Doświadczenie, wiedza i uczciwość jest podstawą biznesu ARNOLDA PENKA. Po wszelkie informacje proszę dzwonić 964-3211 lub do domu o każdej porze 771-0688, podając nazwisko i numer telefonu.

832 Bay St., Toronto Ont. (przy College St.)

Zbigniew Obrębski
Artysta-fotograf. Współpracownik ECHA
Wykonuje na zamówienie zdjęcia portretowe oraz ślubne
tel (416) 694-3792

LOGO PROJEKT ZNAKU FIRMOWEGO (Graficzna kombinacja liter) \$499 + GST PST

PIECZATKA (4 linijki)

NAPIS NA SAMOCHÓD (40 samoprzyl. winyl. 4" liter-dowolny kolor)

5000 ulotek kolorowa farba biały papier

500 wizytówek (Logo, biały papier, kolorowa farba)

500 kopert (z nadrukiem i logo, kolorowa farba)

500 papierów listowych (z nadrukiem i logo, kolorowa farba)

100 rachunków bezkalkowych, 2 częściowych

100 formularzy do wycen bezkalkowych, 2 częściowych

200 nalepek adresowych

Business Starter Special

761 9659

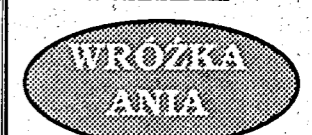
Master Printing Inc., 2965 dundas St. W. Fax 761 1933 8AM-6PM M-F

TLUMACZENIA Z 9 JEZYKÓW

Maciej Syrokomla
255-5691
Fax 251-8236
2559 Lakeshore Blvd. W. ste. 40

NAJBARDZIEJ ZNANA
WŚRÓD POLAKÓW
W KANADZIE

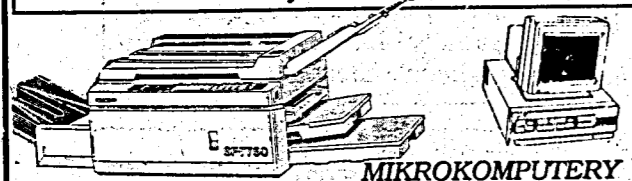
Dzięki darowi intuicji pomoże Ci w rozwiązaniu Twoich problemów.
Wróżba z kart • przyszłość • teraźniejszość • przeszłość
TEL. 633-4469

TIPS

Tomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA
TEL. 399-9950 lub 890-4756 (całą dobę)
FAX 890-6092

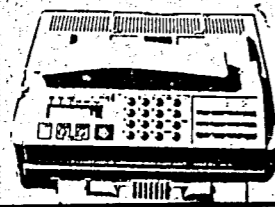
Jako niezależni dystrybutorzy możemy dopasować do
Waszych potrzeb biurowych sprzęt elektroniczny
klasy światowej

MIKROKOMPUTERY

KOPIARKI

- możliwość kupowania na raty
- wynajem (Lease)
- wymiana na nowe
- pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

SHARP FAXY

TIPS

Tomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA
TEL. 399-9950 lub 890-4756 (całą dobę)
FAX 890-6092

Oferujemy pełny wybór telefonów
przenośnych i samochodowych
najlepszych światowych firm!

- 5-letnia gwarancja na wybrane modele
- gwarantowane najlepsze ceny i serwis
- możliwość kupowania na raty
- wynajem (Lease)
- wymiana na nowe (Trade in)
- pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

CANTEL APPROVED AGENT

Wszystkie naprawy samochodowe

Specjalne ceny

Certyfikaty aut - \$29,95
Hamulce tylne - \$59,95
Hamulce przednie - \$84,95
Tłumiki od \$40,05
(Installed, Lifetime Guaranty)

- Pisemna gwarancja ważna w całej Kanadzie
  - Konserwacja przeciwkorozyjna
  - Większość napraw w 30 minut
- Bezpłatna inspekcja
251-2203, po polsku 274-8229
Thruway Muffler & Brakes Centre
3090 Lakeshore Blvd. W. Toronto

Druga Ickalliczka w SCARBOROUGH - TEL. 297-4800

KOMUNIKAT KONSULATU GENERALNEGO RP W TORONTO

Konsulat Generalny RP w Toronto uprzejmie zawiadamia, że w poniedziałek 2 września br. w dniu państwowego święta Kanady - Labour Day - Konsulat będzie nieczynny.

A & A MOTORS

NAPRAWA I SPRZEDAŻ SAMOCHODÓW

Inż. ANDRZEJ BOGUCKI ANDRZEJ KOZIARSKI

Wszystkie naprawy mechaniczne i elektryczne samochodów amerykańskich i importowanych. W przypadku awarii załatwiamy holowanie.

ZAŚWIADCZENIA DO REJESTRACJI SAMOCHODU

Naprawa hamulców (przód lub tył) + części \$49.99

Wymiana oleju + filtra (do 5 litrów oleju) \$24.99

POLECAMY: Przy pomocy najnowocześniejszych dodatków do olejów i paliw:

- przedłużanie żywotności silników i skrzyń biegów
- obniżanie zużycia paliwa
- przywracanie utraconych osiągnięć silnikom

1541 - A The Queensway, Toronto, Ontario M8Z 1T8 **252-0226**

Najlepiej zadbasz o silnik - używając

"PANI JADWIGA"

Polski Program Radiowy

1250 AM, soboty od godz. 1 - 2 po poł.
TEL. 604-2247

Wiadomości, publicystyka, muzyka klasyczna

STUDIO ANKA
Anka Czudec
photographer
2374 Bloor St. West, Toronto
(416) 769-4488

Lech Prusiński NAJSTARSZE POLONIJNE BIURO POMOCY IMIGRACYJNEJ

W związku ze zmianami kanadyjskich przepisów imigracyjnych zawiadamy wszystkie osoby pragnące uzyskać stały pobyt w Kanadzie — niezależnie od ich obecnego statusu — że nasze biuro udziela bezpłatnie porad we wtorki w godzinach 12-7 wieczór
192 Garden Avenue
Tel. 588-1659

\$ KORPORACJE \$ PROFESJONALIŚCI \$ OSOBY INDYWIDUALNE

26 GLENADEN AVE. EAST, TORONTO, ONT. M8Y 2L3
\$ Skorzystaj z wypróbowanych wieloletnich strategii odpisów podatkowych

\$ Zaoszczędź setki dolarów dzięki naszym mało znanym technikom planowania podatkowego

\$ Nie trać czasu na zapoznanie się z przewodnikiem Urzędu Podatkowego, który nie ujmuje wielu dozwolonych odpisów

Zdaj się na fachowe i dyskretne usługi firmy Piotra Chwalisza

CHWALISZ TAX
& BUSINESS CONSULTING INC

\$ Stosujemy przepisy prawa podatkowego na korzyść Klienta!

\$ NIE ZWLEKAJ - ZADZWOŃ DZISIAJ!

TEL. (416) 233-2804 FAX: (416) 233-3583

\$ PROWADZENIE KSIĄG

\$ PRZYGOTOWYWANIE SPRAWOZDAŃ

NR 194 • 29 SIERPŃNIA - 4 WRZEŚNIA 91

UNICAR AUTO COLLISION & Paint Centre

- naprawy powypadkowe
  - prostowanie ram • zabezpieczenia przed korozją
  - Bezpłatne kosztorysy napraw
  - rozliczanie z firmami ubezpieczeniowymi • Holowanie
  - samochody zastępcze
  - Kompletnie malowanie
- TYLKO \$ 600

Południowe Etobicoke,
81 Shorncliffe Rd.,
TEL. (416) 239-7377

KAPITALNE REMONTY SILNIKÓW

wraz z pełnym instalowaniem

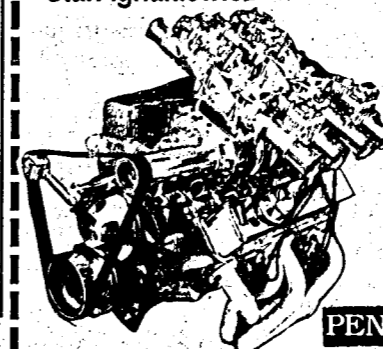
objęte 1-roczną lub 30.000 km gwarancją na pracę i części

CRANKSHAFT SERVICE SUPPLIES LTD

Stan Ignakiewicz

30 LAT PRAKTYKI

Leszek Kraska

KOMPLETNE NAPRAWY SAMOCHODÓW
KRAJOWYCH I IMPORTOWANYCH

- certyfikaty samochodów do rejestracji
- naprawy głowic
- borowanie bloków
- naprawy układów hamulcowym i kierowniczych
- przebudowa transmisji
- okazjna sprzedaż części zamiennych do silników

PENNZOIL ZABEZPIECZY TWÓJ MOTOR

537-2529 483 DUPONT STREET (przy Bathurst) 537-5857

Advance
Real Estate Ltd.

• \$249 tys. Piękny backsplit, 4 poziomy, bungalow, 4 sypialnie, apartament w piwnicy, garaż, basen. Blisko do "Go Trains", Dundas/Hwy 10, Mississauga. Właściciel weźmie drugą hipotekę.
• TYLKO \$94 tys., condo apartament, 2 sypialnie, Dundas/Dixie, Mississauga. Blisko sklepów, publicznego transportu i szkoły.

SPRZEDAŻ • KUPNO
• WYCENA
FINANSOWANIE
NIERUCHOMOŚCI
BEZPŁATNE
PORADY FINANSOWE
POSZUKUJĘ
DOMÓW NA SPRZEDAŻ

**HENRY
A. RASTON**

Biurowo: 534-9246 Dom: 767-4022
1655 Bloor St.W., Toronto, Ont. M6P 1A6

ADWOKACI

MALICKI and MALICKI
Marek S. Malicki
Adwokat

3020 Kirwin Ave. Mississauga, L5A 2K6
TEL. 279 - 6250

Złatwia sprawy:
- kupna i sprzedaży nieruchomości - hipoteki - sporne sprawy
matrymonialne - testamenty (ostatnie wole) - spadki

... przychodzi z pomocą
każdemu,
kto ma problemy
z prawem karnym
Auto - 580-6445

adwokat

KRZYSZTOF PREOBRAŻŃSKI

dom (24 g.): 537-8842 praca: 964-1717
fax: (416) 964-0823

Adres kancelarii adwokackiej:

99 CHARLES STREET, E. TORONTO, ONT. M4Y 1V2

FIRMA ADWOKACKA

MICHAEL CZUMA ASSOCIATES

Oferuje doświadczenie i efektywną pomoc
w sprawach KARNYCH

- Prowadzenia samochodu w stanie nietrzeźwym (impaired driving)
- Napaści (assaults) • Kradzież (theft)
- oraz we wszelkich sprawach podlegających kodeksowi karnemu, włączając sprawy sądowe i apelacje na wszystkich szczeblach sądownictwa

Mec. Michał Czuma, L.L.B.

599 - 5799

481 University Ave., Suite 502
Toronto, Ontario M5G 2E9

J.W. REFRIGERATION

NAPRAWA klimatyzacji (air conditioning)
centralnej i okiennej oraz lodówek, pralek,
suszarek i pieców elektrycznych
SPRZEDAŻ nowych i używanych
klimatyzatorów (air conditioning)

Józef TEL. 255-6073

**KINGSWAY
MEAT
PRODUCTS
&
DELICATESSEN
LTD.**

Hubert Węsierski, Ivan Grgić
2342 Bloor St. W., Toronto
Tel. 762-5365

Ponad 100 gatunków wyrobów wędliniarskich własnej
produkcji, wyrabianych przez wysoko wykwalifikowanych
polskich rzeźników według tradycyjnych polskich
receptur

CENY KONKURENCYJNE

BLOOR NATUROPATHIC CLINIC

Leczenie środkami naturalnymi:

zioła, akupunktura, homeopatia, hydroterapia,
komputerowa analiza diety

Lidia Dobosz, M.D.(P), N.D.

Halina Sroczyńska, M.D.(P), N.D.

1595 Bloor St.W.,
Toronto, Ontario M6P 1A6
TEL. 534-0050

DR. M.J. CELIŃSKI

Registered Psychologist

Usługi w języku polskim.

Badania powypadkowe dla sądu (urazy głowy,
zaburzenia emocjonalne, psychoterapia rodzinna i
indywidualna, bóle głowy i zaburzenia psychoso-
matyczne, terapia relaksująca i hipnoza (fobie,
leczenie odwykowe palaczy i osób z nadwagą)

Badania inteligencji dzieci i dorosłych

TEL. 226-6397

344 Sheppard Ave. East. Willowdale. Ont. M2N 3B4

DR. TERESA MIRECKA

DERMATOLOG Z POLSKI

Uprzejmie informuje o otwarciu gabinetu
kosmetyki leczniczej i elektrolizy
w Mississauga

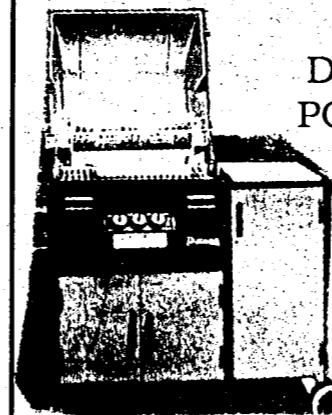
2155 Cawthra Rd. (pomiędzy Geensway i Q.E.W.)
TEL. 949-8461

POL - CAN - COLOR

**SABINA & JERZY
JAWORSKI**

TEL: (416) 790-1899

- * ŚLUBY
- * PORTRETY
- * REKLAMA
- * REPORTAŻE
- * WEDDINGS
- * PORTRAITS
- * ADVERTISING
- * REPORTAGE

SPRZEDAJE
NOWE WÓZKI
DO HOT DOGÓW
PO DOSTĘPNYCH
CENACH
1(519)974-9698

**KANAŁ 57
KABEL 7
TV**

**FM 108
RADIO**

ZAPRASZA

na programy radiowe i program TV

*****

FM 100.7 STEREO

od poniedziałku do piątku
godz. 10³⁰-11³⁰ rano
niedziela godz. 7⁰⁰-8⁰⁰ wieczorem

FM 108 STEREO

poniedziałek godz. 9⁰⁰-11⁰⁰ wieczorem
sobota godz. 2⁰⁰-4⁰⁰ po południu

*****

CITY TV Kanał 57 Kabel 7

niedziela godz. 10³⁰-11⁰⁰ rano

BIURO PODRÓŻY

AUTORYZOWANY
DEALER

SAVE-O-WAY

OVERSEAS SERVICES

A division of 547319 Ontario Ltd.

WORLD WIDE TRAVEL

331 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont. Canada M6R 2M8

TEL. (416) 532-3042, 532-3794 (Otwarte: 10 - 18, soboty: 10 - 16)

720 Burnhamthorpe Rd. W., Unit 17, Mississauga, Ont., Canada L5C 2R9

TEL. (416) 896-2832, Fax 273-5993 (Otwarte: 10 - 18, soboty: 10 - 16)

Już z górą 9 lat firma Save-O-Way wysyła co tydzień regularnie kontenery z paczkami do Polski.

- BILETY LOTNICZE DO POLSKI I INNYCH KRAJÓW • PRZELOTY CZARTEROWE DO POLSKI SAMOLOTAMI LOT • ZAPROSZENIA I NAJTAŃSZE UBEZPIECZENIA DLA OSÓB ODWIEDZAJĄCYCH KANADĘ
- WYSYLKA SAMOCHODÓW • SŁONECZNE WAKACJE W CIEPŁYCH KRAJACH

PACZKI DO POLSKI

p. Alicja
160 Wilkinson Rd.
unit 36
Brampton
Tel. 452-0485

KINGSTON'S DELI
91 Princess St.
Kingston, Ont.
(613) 531-8380

European Sausage Deli
Lidia Piskiewicz-Jan Górski
92 Halsey Ave. Tor. M4B 1A9
Tel. (416) 755-4221
SCARBOROUGH, ONT.

BIG WIN CENTRE
Lottery Headquarters
760 Brant Street
Burlington, Ont. L7R 4B7.
tel. 639-7547

Kitchener, Ont.
Kazan Overseas Parcels
83 Shanley St.
Tel. 743-7653

Woodstock, Ont.
Holly Cross Church
169 Ingersoll Rd.
Tel. 539-1050

Delhi, Ont.
Aleksander Bożek
R.R. 1, Delhi
Tel. 582-1058

Brantford, Ont.
Polonaise Deli
24 Dalhousie St.
Tel. 753-7550

Sault Ste Marie, Ont.
Edward Glowik
324 Whitney Ave.
Tel. (705) 253-7240

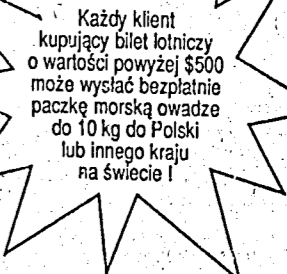
DANA PARCEL
55 Thornhill Dr.
Guelph, Ont. N1H 0C7
Tel. 836-4672

Oshawa, Ont.
Barbara Rzeźniczek
869 Capri Court
Tel. 435-0600

Hamilton, Ont.
Save-O-Way
747 Barton St. E.
Tel. 545-6788

Thunder Bay, Ont.
Frank Customs
519 Simson St.
Tel. 622-3885

St. Catharines, Ont.
St. Joseph's Bakery
53 Facer St.
Tel. 937-4411

PRACA

POSZUKUJE opieki do 3-letniego dziecka. Proszę Teresę. TEL. 248-8806

HELP wanted live in. Dina. TEL. 731-7601

POTRZEBNA zaradca, niepaląca kobieta w średnim wieku do opieki nad 3 dziewczynkami: 6 lat i bliźniaczki 4-letnie (pół dnia w szkole) i lekkiej pracy domowej z zamieszkaniem 5 dni w tygodniu. Okolice Islington i Dixon. TEL. 241-9951

POTRZEBNA młoda dziewczyna do pracy w kuchni. Wilcove/Bathurst, w porze lunchu. TEL. 398-2106

MAILING letters at home. Start immediately. Sent self-addressed envelope with stamp. Enterprises, 541-21 St. E. Prince Albert, 86V 1N5, Saskatchewan.

UWAGA LONDON. Do sprzedaży kielbasek zatrudnie. Dobre wynagrodzenie. TEL. 1-519-859-6915

SYMPATYCZNE osoby do sprzedaży hot dogów w Mississauga i Toronto zatrudnie. TEL. 569-9141, 569-9819

JEŚLI posiadasz wolny czas i podstawowe umiejętności szycia możesz to zamienić na dolary. Praca part time w domu. Po inform. cję przyslij swrotną kopertę ze znacznikiem. J.N. Network, P.O. Box 2192, Station "C", Downsview, Ont. M3N 2B9.

WIARA czyni cuda. Uwierz w MLM. TEL. (519) 742-1576

MASZYNISTKA, klasy mistrzowskiej, znająca polski, niemiecki, trochę angielski, szuka pracy. TEL. 897-8728

MALARZ z 3-letnią praktyką w Kanadzie, SIN, sprzęt, samochód szuka pracy. TEL. 253-0921 Krzysztof

ŚLUSARZ precyzyjny z uprawniającymi na wszystkie typy obrabarek. 4 lata pracy w Kanadzie. Dobra znajomość jęz. angielskiego - szuka pracy. TEL. 631-0368 wiadomość na maszynie.

ELEKTRYK z Polski, z doświadczeniem kanadyjskim posiadający SIN szuka pracy. TEL. 503-1674 Piotr

BIOCHEMIK, SIN, wieloletnia praktyka w immunopatologii poszukuje pracy. TEL. 633-4900

BIOLOG, SIN, wieloletnia praktyka w histopatologii szuka pracy. TEL. 633-4900

ATRAKCYJNA młoda studentka, obywatelstwo kanadyjskie, znająca dobrze angielski i polski szuka pracy na part time na popołudnia. TEL. 768-2215

ZAOPIEKUJE się dzieckiem u siebie w domu. Brampton. TEL. 453-2633

KIEROWCA A-Z z wieloletnim doświadczeniem polskim i 6-letnim doświadczeniem kanadyjskim-amerykańskim szuka pracy. TEL. 1-519-880-0960

ABSOLWENTKA akademii muzycznej z długoletnim doświadczeniem udzielania lekcji gry na pianinie i innych wspaniałych instrumentach klawiszowych. Przygotowanie do egzaminu RCM. TEL. 615-1703

194-196

WSZYSTKIE DROBNE OGŁOSZENIA

dotyczące pracy, mieszkań i sprzedaży są bezpłatne 2-3-krotnie

Przyjmujemy je do wtorku, do g. 5 po poł.

Proszę dzwonić 747 - 6034 i zostawić

dokładną treść ogłoszenia na maszynie,

powtórzyć nr telefonu

MĘŻCZYZNA znający angielski szuka pracy jako chemik. TEL. 238-1548

MŁODY mężczyzna szuka pilnie pracy. TEL. 693-8224

MALOWANIE na zewnątrz i wewnątrz. Witold. TEL. 278-0067

WYKONAM pracę w branży budowlanej, posiadam SIN i doświadczenie przy remontach. TEL. 614-9091

ZAOPIEKUJE się dzieckiem u siebie w domu. Markham/Lawrence, Scarb. TEL. 438-7508

NAUKA gry na fortepianie i na skrzypcach, przyjmuję dzieci do zespołu wokalnego, Mississauga. TEL. 624-1344

NOWO przybyli mężczyzna posiadający SIN poszukuje jakiegokolwiek pracy. TEL. 488-9742

194-196

194-196

194-196

194-196

194-196

194-196

194-196

194-196

194-196

194-196

194-196

194-196

194-196

193-195

191-193

191-193

191-193

191-193

191-193

191-193

193-195

WINDSOR, Detroit i okolice. Dla osób poważnie zainteresowanych uzyskaniem dodatkowego dochodu. SIN, angielski, samochód. TEL. (519) 944-1623

FIRMA remontowo-budowlana poszukuje pracowników. TEL. 455-4554 wiadomość na maszynie

TANIE lekcje komputerowe w domu. TEL. 653-0478

MŁODY solidny Góral poszukuje pracy. TEL. 656-0117

DENTYSTA potrzebuje pacjentów na egzamin z jak najlepszym uzębieniem, który odczeka się w Montrealu w dniach 18, 19, 20 grudnia. Pokrywa przejazd i wykonanie leczenia Mr. Hosselinet. Wiadomość po angielsku. TEL. 750-1432

KOBIETA podejmie każdą pracę codziennie od 17 i w weekendy. TEL. 265-0724

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

191-193

191-193

191-193

191-193

191-193

191-193

191-193

191-193

ZATRUDNIĘ panie do sprzątania prywatnych domów. TEL. 250-6335

ZAOPIEKUJE się dzieckiem u siebie w domu, okolica Markham. TEL. 438-3951

ZAOPIEKUJE się dzieckiem u siebie w domu, Jane/Steeles. TEL. 661-9738

ZAOPIEKUJE się dzieckiem u siebie w domu, Mississauga, okolica Dundas/Hurontario. TEL. 275-2882

OSOBA po studium wychowania przedszkolnego zapiekuje się dzieckiem lub dziećmi u siebie w domu w Windsor. TEL. (519) 256-3841

TOKARZ narzędziowy z praktyką i SIN poszukuje pracy w zawodzie. TEL. 535-2356

KUCHARZ poszukuje pracy z praktyką kanadyjską i europejską. Jacek. TEL. 272-4480

WYKONAM malowanie, instalacje i inne roboty. TEL. 240-0103

DOKTOR medycyny i weterynarii poszukuje jakiegokolwiek pracy. TEL. 685-9710 Roman

POTRZEBNA osoba od 1 września do opieki nad 13-miesięcznym dzieckiem, w godz. 8-4, Finch-Kennedy. TEL. 754-9557

POTRZEBNA opiekunka do 2 dzieci, okolica Don Mills/Eglinton. TEL. 421-4428 wieczorem

LOOKING for baby sitter housekeeper Monday to Friday 8-6. Must speak English very well. TEL. 636-1169

LIVE in maid required. TEL. 731-7609 Dina

PANI w średnim wieku potrzebna do opieki nad dwójką dzieci (6 lat i 1 rok) i lekkich zajęć domowych, SIN i podstawowy angielski. TEL. 731-8539

POTRZEBNA dochodząca pani do opieki nad dwójką dzieci. Pięć lat, 3 1/2 roku, 5 razy w tygodniu, SIN, okolica Islington/Dundas. TEL. 232-1556

POTRZEBNA opiekunka do dziecka z zamieszkaniem, 6 dni w tygodniu, 1 dziewczynka 1-roczną. Rosyjski pomocny. Rodzina mówi po rosyjsku, rozumie polski. TEL. 771-1175

POSZUKUJE pracy jako pani do towarzysstwa u samotnej kobiety lub zapiekuje się dzieckiem u siebie w domu Keele/Lawrence. TEL. 244-0570

ZAOPIEKUJE się dzieckiem w swoim domu. Brownline/Horney. TEL. 259-3534

KOSMETYCZKA z podstawową znajomością angielskiego poszukuje jakiegokolwiek pracy. TEL. 458-1051

POSZUKUJE pracy, posiadam SIN, pracowałem w Polsce jako mechanik, kierowca, dielawarz, w Kanadzie jako ogrodnik. Uczę się szybko każdej pracy. TEL. 652-2090

POSZUKUJE pracę na budowie lub inną. TEL. 964-8378 Wojtek

OSOBA po studium wychowania przedszkolnego zapiekuje się dzieckiem lub dziećmi u siebie w domu. TEL. (519) 256-3841

191-193

191-193

191-193

191-193

191-193

191-193

191-193

191-193

191-193

191-193

191-193

SPRZEDAŻ

SPRZEDAM 2-pokojowe mieszkanie w centrum Warszawy. TEL. 621-7343

SPRZEDAM Toyota Tercel, 1981, SR 5 niedrogo. Dużo nowych części, stan idealny. Andrzej. TEL. 949-4430

SPRZEDAM Chevrolet, 1983, 4-drzwiowy, brązowy. Przebieg 91 tys. km. TEL. 547-0604

SPRZEDAM łódź 16 stóp fiberglass na platformie. Motor 50 koni mech. Johnson. Głęboka. Siedzenie na 4 osoby. TEL. 491-1496

SPRZEDAM Audi 200 Quattro, 1986, stan doskonały, cena \$9900. TEL. 842-2865 wiecz.

SPRZEDAM lub wynajmę dom w Zalesiu Górny koło Warszawy z dużą działką, telefonem, gazem, centralne. TEL. 275-0692 Mississauga.

SPRZEDAM samochód Colt 1988, lodówka, planino elektroniczne, łódka pletwowa. TEL. 443-1911

SPRZEDAM kuchenkę mikrofalową, telewizor, meble. TEL. 443-1911

SPRZEDAM Oldsmobile Cutlas, 6 cylindrów, tanio. TEL. 278-0067

SPRZEDAM podwójne łóżko + 4 krzesła skórzane z IKEA, tanio. TEL. 566-8258

Z POWODU wyjazdu sprzedam nową encyklopedię za pół ceny. TEL. 667-0504

PIANINO - sprzedam. TEL. 285-5735

DODGE van 77, wersja przedłużona, sprawy techniczne, na chodzie. \$300, z certyfikatem \$500. TEL. 503-4655

VAN FORD, 1983, z oknami, oryginalnie wykończony, w dobrym stanie, cena \$2500 lub najlepsza oferta. TEL. 491-1496

SPRZEDAM wózek dziecięcy, składany stół do przewijania niemowląt i kąpielni, oraz elektryczny odciążacz pokarmu. Cena wszystkiego \$60. TEL. (416) 664-7889

SPRZEDAM Colt, 1988, czerwony, automatyczny, 4-drzwiowy. Cena \$400. TEL. 443-1911

SPRZEDAM dużą, prawie nową lodówkę Moffat, \$400 oraz nowe, elektroniczne planino - \$350. TEL. 443-1911

SPRZEDAM dużą pralkę i suszarkę Viking. TEL. 783-6475

WYJEŻDŻAM i b. pilnie sprzedam Colt 1988, automatyczna skrzynia biegów, 4-drzwiowy w bardzo dobrym stanie. TEL. 443-1911

PILNIE sprzedam lodówkę, telewizor, 4 łódki pletwowe, elektroniczne organy, odkurzacz, wentylatory chłodzące, kuchenkę mikrofalową, rowery i inne rzeczy. TEL. 443-1911

CHEVY Arcadia, 1986, 4-drzwiowy, automatyczny, jak nowy, 13 tys. mil, tanio w sużyciu benzyny. \$3900. TEL. 798-9068

MIESZKASZ w Ottawie? Lubiś zwierzatkę? Choduj oawojone myszki domowe, nie gryzą i wyglądają prześlicznie. Byłek. TEL. (613) 236-9605

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

BUICK Summerset, 86 rok, klimatyzacja, tylko 87 tys. km. Cena \$4800. TEL. 236-4713 po g. 18.

SPRZEDAM nowe meble do bawialni, czarne krzesła, szklane stoły - komplet kanapa ze składanym łóżkiem. TEL. 236-4713 po g. 18.

SPRZEDAM wille o 3 kondygnacjach w Bielsku Blaję. TEL. (519) 679-4966

SPRZEDAM 2 kolumny głośnikowe, akwarium 20 litrów z częściowym wyposażeniem, wyciąg nad kuchnią, silnik elektryczny 14 koni mechanicznych, metalowe biurko i stół do adapters, plecak ze stelazem. TEL. 276-9435 (9-13) 270-3798 (2-12)

SPRZEDAM Ford Escord 83, 5-biegowy, 5-drzwiowy, stereo, cena \$600. TEL. 439-8821

DODGE 1985 rok, 164 tys. km., automatic ze wspomaganiem, na propan za \$1300 lub najlepsza oferta. TEL. 604-4034 wieczorem

SPRZEDAM Cadillac - 1984 rocznik, 65 tys. mil, nowy lakier i transmisja, skórzane wnętrza, cena \$7500. TEL. 464-0839

SPRZEDAM wózek dziecięcy głęboki, stan idealny. TEL. 569-2872

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

APARTAMENT w suterynie do wynajęcia od zaraz oraz pokój z urywalną kuchnią od 1 września. TEL. 536-5416; 532-5479

PANA przyjmę do wspólnego 2-sypialniewego apartamentu w suterynie, osobne wejście, telewizor, meble, Mississauga. TEL. 569-2135

POKOJE do wynajęcia. Centrum Mississauga. Blisko do sklepów i komunikacji. TEL. 638-4355; 949-5410

MIESZKANIE w domku do wynajęcia. Centrum Toronto, tuż przy metrze. TEL. 285-5735

SPRZEDAM Ford Escord 83, 5-biegowy, 5-drzwiowy, stereo, cena \$600. TEL. 439-8821

DODGE 1985 rok, 164 tys. km., automatic ze wspomaganiem, na propan za \$1300 lub najlepsza oferta. TEL. 604-4034 wieczorem

SPRZEDAM Cadillac - 1984 rocznik, 65 tys. mil, nowy lakier i transmisja, skórzane wnętrza, cena \$7500. TEL. 464-0839

SPRZEDAM wózek dziecięcy głęboki, stan idealny. TEL. 569-2872

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

192-194

ale znam takich, którzy świetnie sobie radzą.

Podobne przygody jak w sieci "Herballife" wielu Polonusów - i nie tylko - przeżyło chcąc zarobić poprzez sprzedaż filtrów NSA. Te miały się same sprzedawać. Super urządzenie, które powinien posiadać każdy, kto korzysta z wodociągów. Wykłady na temat nieograniczonych możliwości zarabiania rozpałył niejedną głowę. No bo skoro same się sprzedają? Startowali, startują następni. Można wykupić partię za 1200 dolarów can. lub za 5000. Przy tej większej korporacja od razu wypłaca dość wysoki bonus i przynajmniej odpowiedni tytuł "zapewniający" wyższe dochody, generowane oczywiście sprzedają. Kuszące. I znowu ci, którzy kochają handel, zarobili w sieci dobre pieniądze. Inni? Niektórzy przez długi czas męczą znajomych, aby chociaż po własnej cenie, bez zarobku upchnąć "inwestycję". Parząc się na tym przedsięwzięciu dmuchają teraz na cały MLM. Nota bene filtry do wody nie mogły się same sprzedawać - Kanadyjski niezależny "Consumers Report" ustawił je dopiero na 14 miejscu wśród wielu filtrów znajdujących się na tym rynku.

Ostatnio wiele osób próbuje szczęścia w Nikkenie, sprzedając kilka produktów ze specjalnymi wkładkami magnetycznymi. Materace poduszki, pokrowce na siedzenia, wyściółki do butów, różne krawki, płytki i kulki mają usuwać bóle, zmarszczki, zmęczenie, chronić przed promieniowaniem, poprawiać pracę serca itd. Czy faktycznie - tego nie wiem, nie sprawdzałem, być może. Start to podobnie jak wyżej inwestycja w towar i następnie sprzedaż oraz budowa sieci sprzedawców. Czy można zarobić? Na pewno tak. Przynajmniej na początku. Jeśli się jest dobrym dystrybutorem (lubi handel) i posiada nieco gotówki na zakup towaru, reklame, itp.

Od kilku zaledwie lat drogą MLM sprzedawane są również usługi. Jedną z najstarszych w tym względzie firm jest A.L. Williams sprzedająca ubezpieczenia. Na tym też można zarobić. Żeby więcej, należy zdać odpowiedni egzamin (dość trudny),

wykupić licencję za kilkaset dolarów i szukać klientów oraz budować sieć agentów. Tu trzeba być jeszcze większym specjalistą niż przy dystrybucji towarów, szczególnie gdy w danej dziedzinie klient może znaleźć konkurencyjną ofertę.

ZARABIANIE POPRZEZ KONSUMPCJĘ

Wyżej omówiłem kilka przykładów korporacji, w sieciach których mogą szukać szczęścia wszyscy kochający handel. Jest ich około 5%. Owszem wielu ciągle chce spróbować. Jeśli jednak ze swoich podróży biznesowych na Węgry, do Bułgarii czy Grecji wracali w najlepszym wypadku z bilansem zerowym, ciesząc się, że ich gdzieś np. w Rumunii nie zminuowali, to powinni zastanowić się dwa razy nad wszelkimi propozycjami płynącymi z różnych sieci MLM. No tak, ale czy jest inna droga poza generowaniem profitu z różnicy między zakupem a sprzedażą. Owszem. Odpowiedni obrót można wytwarzać poprzez konsumpcję własną i budować sieć konsumentów, zaopatrujących się w określony sposób w odpowiedniej centrali. Ten sposób zapewne zacznie się w najbliższym czasie upowszechniać. Obecnie jedynie AMWAY umożliwia generowanie dochodów taką drogą, ale niebawem znajdą się naśladowcy.

Jak już wspomniałem w poprzedniej części, Amway jest klasycznym przykładem MLM. Jest to najstarsza, najstabilniejsza, działająca w prawie 50 krajach korporacja, ciągle ekspansująca na nowe rynki (od 3 czerwca działa na Węgrzech, w przyszłym roku startuje w Polsce i Czechosłowacji).

Amway zaczął w 1959 roku

podobnie jak później inne kompanie od jednego produktu, sprzedawanego siecią dystrybutorów. Powodzenie zapewnił firmie prosty i jednocześnie genialny pomysł wprowadzenia do sprzedaży bardzo dobrego mydła. Raz, że produkt taki się zużywa, a dwa, że myje się prawie każdy, co daje gwarancje stałego popytu.

Przez 32 lata działalności asortyment towarów produkowanych przez korporację wzrósł do około 300, a dzięki nawiązaniu współpracy z około 500 różnymi innymi korporacjami, każdy z dystrybutorów ma obecnie do dyspozycji kilka tysięcy produktów potrzebnych w każdym gospodarstwie domowym, w każdej rodzinie. W takich okolicznościach wystarczy zrezygnować z Bargain Harolds, Canadian Tire; K-Mart, Sears... i innych, a zacząć zaopatrywać się "u siebie" i budować sieć podobnie myślących i działających. W ten sposób wykreowany zostanie wystarczająco duży obrót i premia do podziału, a więc zarobek dzięki konsumpcji własnej.

Należy się spodziewać, że trend zapoczątkowany przez Amway będzie się rozpowszechniał. Jest to sprawa dosłownie kilku lat. Na razie tkwimy jeszcze ciągle w starych schematach. Przyzwyczajiliśmy się, że przy kupowaniu możemy jedynie szukać możliwości oszczędzania (gdy uda nam się znaleźć dobrą przecenę), a zarabiamy tylko poprzez klasyczny handel: tanio kupić - drogo sprzedać. Takie stereotypy dosyć poważnie blokują naszą wyobraźnię i dlatego często nie dostrzegamy dokonujących się wokół nas przemian.

W kolejnej części odpowiem na kilka najczęściej spotykanych pytań i wątpliwości dotyczących MLM.

JANUSZ SZAJNA

WSZELKIE DODATKOWE INFORMACJE NT. MLM MOŻNA UZYSKAĆ W

INTERNATIONAL ENTERPRISE
MARKETING & MANAGEMENT

JANUSZ (JAN) SZAJNA, IRENA SZAJNA

29 West Ave. 301, Kitchener, Ont. N2M 5E4

TEL.: (519) 742-3842

Ponadto autor zaprasza na wykłady o MLM do HURYN PROFESSIONAL, 610 The Queensway, Toronto, Ont. tel. 252-7634 - w dniach 3 i 5 września 1991 r. o godz. 19:30

CARGO DO POLSKI?

LOTNICZE?

MORSKIE?

NAJLEPIEJ, NAJTANIEJ, NAJSZYBCIEJ

przez

POLIMEX

215 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont. M6R 2L6

TEL. (416) 537-7914

Tlx 06-23984 Fax (416) 537-6993

WYSYŁAMY:

- PACZKI MORSKIE • PACZKI LOTNICZE
- PRZESYŁKI HANDLOWE (CARGO)
- PRZEPROWADZKI
- PACZKI OWOCOWE • ŻYWNOSĆ • PACZKI DO ZSSR
- SAMOCHODY

POLIMEX ! TO NAJSTARSZA WYSPECJALIZOWANA FIRMA WYSYŁKOWA Z TORONTO.